

POHJANMAAN ELY- ALUEEN TYÖVOIMA ENNUSTE JA KATSAUS OSAAMISTARPEISIIN

Työikäisen väestön ja työvoiman ennuste
Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla vuoteen 2030,
yrityskyselyn ja haastattelujen tulokset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	2
2. TYÖIKÄISEN VÄESTÖN JA TYÖVOIMAN KEHITYS 2010-LUVULLA.....	3
2.1 TYÖIKÄISEN VÄESTÖN KEHITYS	3
2.2 TYÖVOIMAN KEHITYS 2010-LUVULLA	5
2.3 TYÖIKÄISEN VÄESTÖN MUUTTOLIIKE 2010-LUVULLA.....	11
2.3.1 KANSAINVÄLISEN MUUTTOLIIKKEEN RAKENNE	11
2.3.2. MAAN SISÄISEN MUUTTOLIIKKEEN RAKENNE	13
3. TYÖIKÄISEN VÄESTÖN JA TYÖLLISEN TYÖVOIMAN TOIMIALOITTAINEN ENNUSTE VUOTEEN 2030	21
3.1 VÄESTÖ- JA TYÖVOIMAENNUSTE	21
3.2 TYÖIKÄISEN VÄESTÖN KEHITYS ERI VÄESTÖSKENAARIOISSA 2020-2030	23
3.3 TYÖLLISEN TYÖVOIMAN KEHITYS ERI VÄESTÖSKENAARIOISSA 2020-2030	27
4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET TILASTOKOONNISTA	35
5. KOOSTE HAASTATTELUISTA.....	38
6. YRITYKSILLE KOHDENNETUN KYSELYN TULOKSET	41
6.1 TAUSTATIEDOT JA VASTAAJAYRITYSTEN TILANNE SYKSYLLÄ 2020	41
6.2 TRENDIEN MERKITYS.....	45
6.3 OSAAMISEN KEHITTÄMINEN, JATKUVA OPPIMINEN JA KANSAINVÄLISET REKRYTOINNIT	46
6.3 KANSAINVÄLINEN REKRYTOINTI.....	50
7. JOHTOPÄÄTÖKSET KYSELYAINEISTOSTA	52
8. KESKEISET NOSTOT TYÖPAJA-AINEISTOSTA	53
LIITE 1. HAASTATTELUKYSYMYKSET	54

1. Johdanto

Tässä selvityksessä tarkastellaan Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien työikäisen väestön ja työvoiman kehitystä 2010-luvun aikana ja ennakoita alueen tulevaa työikäisen väestön ja työvoiman kehitystä toimialoittain vuoteen 2030 asti. Raportin toisessa osassa esitellään osana tätä selvitystyötä tehdyn yrityskyselyn, haastatteluaineistojen ja työpajan sisältöjen koonnit.

Tarkastelun kohteena on Pohjanmaan ELY-alue ja alueen kaksi maakuntaa: Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat. Tässä tarkastelussa ei tarkastella maakuntien sisäistä kehitystä eikä ennusteta kuntatasolla tai seututasolla työikäisen väestön tulevaa kehitystä. Tästä huolimatta on tärkeä huomioida, että molemmissa alueen maakunnissa väestön ja työikäisen väestön sekä työvoiman kehitys on eriytynyt etenkin kaupunkiseutujen ja muiden alueiden välillä.

Työvoiman ennakointi jakaantuu kolmeen lukuun:

- **Lukuun 2.** 2010-luvun työikäisen väestön ja työvoiman kehitys
- **Lukuun 3.** Työikäisen väestön ja työllisen työvoiman toimialoittainen ennuste vuoteen 2030.
- **Lukuun 4.** Yhteenveto, johtopäätökset ja pohdinta

Luvussa 2. kuvataan työikäisen väestön ja työvoiman kehitystä 2010-luvulla sekä tarkastellaan kansainvälisen muuttoliikkeen ja maan sisäisen muuttoliikkeen vaikutusta työvoiman kehitykseen 2010-luvun aikana. Työikäisten muuttoliikettä tarkastellaan erityisen tarkasti, sillä tämä luo ainoan merkittävän ”liikkuvan” osan tulevaan työikäisen väestön kehitykseen: väestön ikääntymiseen ei voida vaikuttaa ja kuolleisuuden merkitys työikäisen väestön kehitykseen on vähäinen ja oletettavasti hyvin vastaava 2020-luvulla kuin 2010-luvulla.

Luvussa 3. ennakoita tulevaa työikäisen väestön ja työvoiman kehitystä toimialoittain 2020-luvulla. Työikäisen väestön kehityksen ennakointi perustuu Tilastokeskuksen vuoden 2019 väestöennusteeseen sekä kahteen skenaarioon, joilla kuvataan vaihtoehtoja työikäisen väestön kehitysuraa Pohjanmaan ELY-alueella 2020-luvulla. Skenaariot perustuvat aiemmasta väestönkehityksestä havaittuihin taustatrendeihin tai aiempaan väestönkehityksen dynamiikkaan sekä muihin yhteiskunnassa vaikuttaviin tekijöihin, joiden oletetaan muuttavan 2020-luvun työikäisen väestön kehitystä. Tilastokeskuksen väestöennuste kuvaa heikointa oletettua väestönkehitystä; kaksi muuta skenaariota kuvaavat vahvempaa, mutta realistista väestönkehitystä. Työvoiman toimialoittaista kehitystä ennakoita työikäisen väestön kehityksen perusteella, johon yhdistetään toimialakohtaisia kehitystrendejä: lopputuloksena syntyy sekä työikäisen väestön että työvoiman ennakoitu kehitys vuoteen 2030 asti TOL 2008-luokituksen mukaisilla toimialoilla.

Luvussa 4. vedetään yhteen lukujen 2. ja 3. keskeisimmät tulokset sekä tulkitaan näiden vaikutusta Pohjanmaan ELY-alueen osaamisen ja tulevaisuuden työvoiman kannalta.

Koko tarkastelussa työikäinen väestö on määritetty 15-64-vuotiaaksi, jollei toisin ole ilmaistu. Työvoimalla taas viitataan koko tarkastelussa työllisiin ja työttömiin 15-64-vuotiaisiin: muut 15-64-vuotiaat luetaan työvoiman ulkopuolisiin. On kuitenkin huomionarvoista, että alueella asuu myös kasvava joukko yli 65-vuotiaita työllisiä. Tarkastelussa ei kuvata muiden ikäluokkien kuin 15-64-vuotiaiden kehitystä ja kaikki mukana olevat muuttajat kuvaavat tämän ikäryhmän kehitystä, ellei tästä mainita erikseen.

Tulevaa kehitystä ja skenaarioita tarkastellessa on tärkeä huomioida, että tulevan kehityksen ennakointi perustuu tästä hetkestä ja menneisyydestä nostettuihin oletuksiin, jonka johdosta sekä väestön että työvoiman kehitykseen liittyy useita epävarmuustekijöitä. Etenkin työvoiman toimialoittaiseen ennakointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Epävarmuustekijöistä on kirjoitettu tarkemmin kolmannessa luvussa. Tulevan kehityksen ennakoitua tuleekin tulkita suuntaa-antavana ”tieviittana”: mihin suuntaan ollaan menossa tällä hetkellä ja millaisia haasteita sekä mahdollisuuksia tämä tuottaa? Ennakoinnin esiin tuomaan kehityksen ja etenkin tulevaisuuden haasteisiin on tämän kautta mahdollista vaikuttaa.

2. Työikäisen väestön ja työvoiman kehitys 2010-luvulla

2.1 Työikäisen väestön kehitys

Pohjanmaan ELY-alueella asui vuonna 2019 yhteensä 248 600 asukasta, joista noin 180 400 asukasta asui Pohjanmaan maakunnassa ja 68 150 asukasta Keski-Pohjanmaalla. Alueen väestöstä 147 000 henkilöä oli 15-64-vuotiaita eli noin 59 prosenttia ELY-alueen väestöstä oli työikäisiä. Työikäisen väestön osuus on hieman korostuneempi Pohjanmaan maakunnassa, jossa 59,7 prosenttia väestöstä oli vuonna 2019 työikäisiä, kun taas Keski-Pohjanmaan maakunnassa työikäisen väestön osuus jäi 57,8 prosenttiin väestöstä. Molemmissa maakunnissa työikäisen väestön osuus on alle koko maan keskitason.

Pohjanmaan ELY-alueen työikäinen väestö (15-64-vuotiaat) väheni 2010-luvun aikana yhteensä hieman yli 9 600 henkilöllä eli 6,1 prosentilla (kuvio 1.). Keskimäärin vuotta kohden työikäinen väestö supistui noin 1 000 henkilöllä, joskin vuositasen vaihtelu oli erittäin suurta. Työikäinen väestö väheni jokaisena vuotena 2010-luvun aikana, mutta etenkin vuoden 2015 jälkeen supistuminen on ollut voimakasta: esimerkiksi vuonna 2010 työikäinen väestö supistui vain 340 henkilöllä, kun taas vuonna 2017 työikäinen väestö supistui hieman yli 1 500 henkilöllä. Määrällisesti voimakkaasta työikäisen väestön supistumisesta huolimatta Pohjanmaan ELY-alueen työikäinen väestö supistui maltillisemmin kuin useimmilla muilla ELY-alueilla.

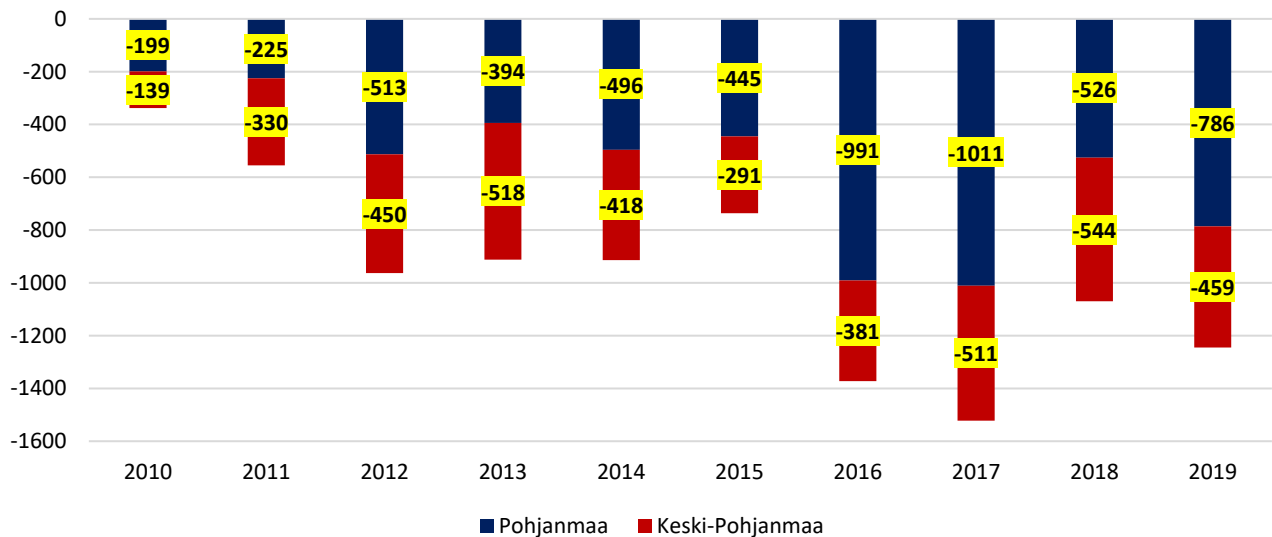
Työikäinen väestö supistui 2010-luvulla jokaisena vuotena molemmissa Pohjanmaan ELY-alueen maakunnissa. Pohjanmaan maakunnassa 15-64-vuotias väestö väheni 2010-luvun aikana 5 586 henkilöllä (-4,9%); Keski-Pohjanmaalla työikäinen väestö supistui 4 041 henkilöllä (-9,3%). Etenkin Pohjanmaan maakunnassa työikäisen väestön supistumista voi pitää maltillisena: ainoastaan suurissa yliopistomaakunnissa työikäisen väestön supistuminen oli Pohjanmaata maltillisempaa. Keski-Pohjanmaalla työikäinen väestö supistui (suhteellisesti tarkasteltuna) taas keskimääräistä maakuntaa enemmän, joskin myös Keski-Pohjanmaan kehitys oli maltillista useisiin muihin maakuntiin verrattuna. Vuositasolla työikäinen väestön kehitys on vaihdellut voimakkaasti Pohjanmaalla, jossa etenkin vuosina 2016 ja 2017 työikäinen väestö supistui erittäin voimakkaasti. Keski-Pohjanmaalla työikäisen väestön vuosittaisessa kehityksessä ei ollut yhtä suuria eroja, vaan useimpina vuosina Keski-Pohjanmaan 15-64-vuotias väestö supistui noin 400-500 henkilöllä.

Työikäisen väestönkehityksen muodostumisessa oli yhtäläisyyksiä ja eroja alueen maakuntien välillä (kuviot 2. ja 3.). Molemmat maakunnat kärsivät muuttotappiota maan sisäisessä muuttoliikkeessä, mutta saivat muuttovoittoja ulkomailta. Molemmissa maakunnissa myös ikäluokkien koon vaihtelu (työikäisten ikäryhmästä poistuvan ikäluokan ja työikäisten ikäryhmään siirtyvän ikäluokan erotus) supisti kummankin maakunnan työikäistä väestöä. Tämä perustui etenkin suurten ikäluokkien siirtymiseen työikäisten ikäryhmästä eläkeikäisten ikäryhmästä 2010-luvun aikana; vastaava kehitys tapahtui 2010-luvulla lähes kaikissa maakunnissa.

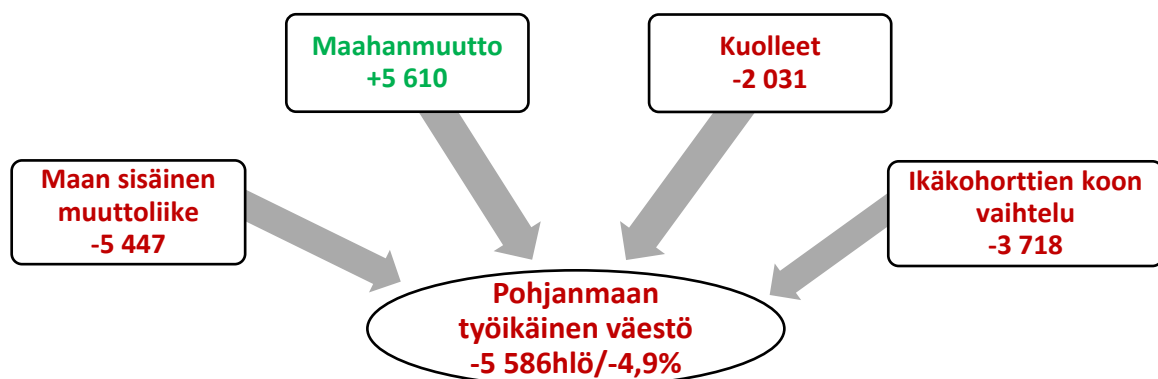
Erot eri väestönkehityksen osatekijöiden volyymissa selittävät kuitenkin eroja työikäisen väestön suhteellisessa kehityksessä. Vaikka molemmat maakunnat kärsivät muuttotappiota maan sisällä, Keski-Pohjanmaan kärsimät muuttotappiot 15-64-vuotiaiden ikäryhmässä olivat vastaavan ikäiseen väestöön suhteutettuna merkittävästi Pohjanmaata suuremmat. Muuttotappiot maan sisällä olivatkin merkittävin Keski-Pohjanmaan työikäistä väestöä supistanut tekijä 2010-luvulla. Vastaavasti Pohjanmaa sai huomattavasti Keski-Pohjanmaata suurempia muuttovoittoja kansainvälisestä muuttoliikkeestä 2010-luvulla. Keski-Pohjanmaahan verrattuna Pohjanmaan muuttovoitot ulkomailta olivat määrällisesti yli nelinkertaiset ja vastaavan ikäiseen väestöön suhteutettunakin Pohjanmaan muuttovoitot ulkomailta muuttaneista työikäisistä olivat lähes kaksinkertaiset.

Pohjanmaan ELY-alueelta työikäinen väestö supistui noin 3 700 henkilöllä ikäluokkien luonnollisen koon vaihtelun takia, eli käytännössä eläkeikäisten ikäryhmään siirtyi 3 700 henkilöä enemmän kuin lasten ikäryhmästä siirtyi työikäisten ikäryhmään 2010-luvulla. Ikäluokkien koon vaihtelu supisti työikäistä väestöä Pohjanmaan maakunnassa 2010-luvulla hieman voimakkaammin kuin Keski-Pohjanmaan maakunnassa. Tätä selittää osin Pohjanmaan 55-64-vuotiaan väestön korostuneempi osuus koko työikäisestä väestöstä tarkastelujakson alussa, mutta myös Keski-Pohjanmaan korkeampi syntyvyys selittää Keski-Pohjanmaan maltillisempaa ikäluokkien koon vaihtelua.

Ikäluokkien koon vaihtelun ja muuttoliikkeiden lisäksi myös kuolleisuudella oli vaikutus työikäistä väestöä kehitykseen. Kuolleisuuden vaikutus työikäisen väestön kehitykseen on kuitenkin suhteellisen maltillinen. Lisäksi on tärkeä huomioida, että lähes kaikki kuolleet työikäiset 2010-luvulla olivat 55-64-vuotiaita (etenkin miehiä), jonka johdosta työikäinen väestö olisi vähentynyt alueella käytännössä vastaavasti myös ilman kuolleisuutta ikäluokkien eläköitymisen johdosta. Kuolleiden osuus työikäisestä väestöstä oli hieman korostuneempi Pohjanmaalla, joka johtuu 55-64-vuotiaan väestön korkeammasta osuudesta 2010-luvun alussa.

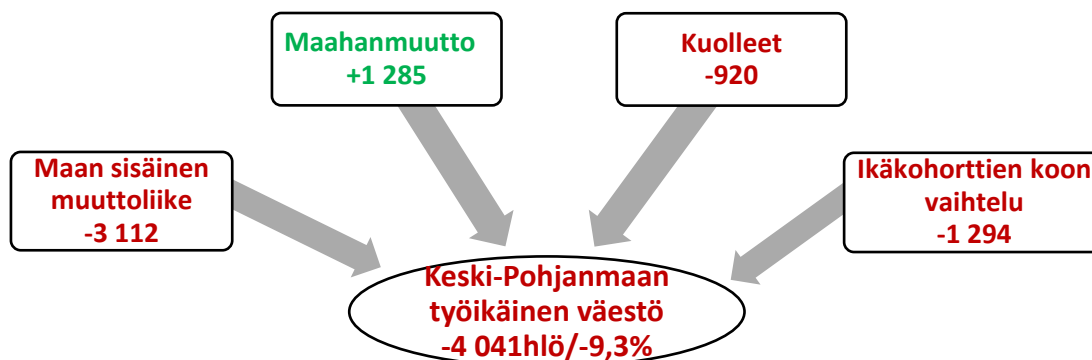

Kuvio 1 Työikäisen väestön vuosittainen kehitys 2010-luvulla Pohjanmaan ELY-alueen maakunnissa
Lähde: Tilastokeskus: Statfin, väestörakenne

Kuvio 2 Pohjanmaan maakunnan työikäisen väestön kehityksen osatekijät 2010¹-2019
Tilastokeskus: Statfin, väestörakenne, muuttoliike, kuolleet

¹Vuoden 2009 viimeisen päivän väkiluku

Kuvio 3 Pohjanmaan maakunnan työikäisen väestön kehityksen osatekijät 2010¹-2019

Lähde: Tilastokeskus: Statfin, väestörakenne, muuttoliike, kuolleet

2.2 Työvoiman kehitys 2010-luvulla

Kuviossa 4. on kuvattu Pohjanmaan ELY-alueen työllisten, työttömien ja työvoiman ulkopuolisen 18-64-vuotiaan väestön kehitystä (työllisissä ovat myös mukana tätä vanhemmat työlliset) 2010-luvun aikana. Kuvioissa 5. ja 6. on taas kuvattu työllisten, työttömien ja työvoiman ulkopuolisen 18-64-vuotiaan väestön kehitystä vuosittain Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa.

Pohjanmaan ELY-alueen työllinen väestö supistui 2010-luvulla vuosien 2010-2016 aikana hieman vajaalla 3 000 henkilöllä eli 2,7 prosentilla; työikäisten määrä supistui molemmissa maakunnissa etenkin vuosina 2013-2014. Työllisten määrä supistui hieman yli 1 900 henkilöllä Pohjanmaalla ja hieman yli 1 000 henkilöllä Keski-Pohjanmaalla; työllisten määrän suhteellinen kehitys oli merkittävästi heikompa Keski-Pohjanmaalla. Ajanjakson aikana työllisten määrän suhteellinen kehitys oli hyvin vastaavaa kuin koko työikäinen väestön kehitys saman ajanjakson aikana koko Pohjanmaan ELY-alueella. Maakuntatasolla kuitenkin Pohjanmaan työllinen väestö supistui voimakkaammin kuin koko työikäinen väestö, kun taas Keski-Pohjanmaalla työllinen väestö supistui maltillisemmin kuin työllinen väestö. Käytännössä Keski-Pohjanmaan työllisyys siis vahvistui vuosien 2010-2016 aikana, kun taas Pohjanmaan työllisyys heikkeni samaan aikaan: vuosien 2010-2016 aikana Keski-Pohjanmaan työllisyysaste kasvoi 69,9 prosentista 70,7 prosenttiin kun taas Pohjanmaan työllisyysaste laski 74,1 prosentista 73,6 prosenttiin.

Vuosien 2010-2016 aikana työttömien määrä kasvoi 3 300 henkilöllä Pohjanmaan ELY-alueella, joka kertoo alueen työllisyytilanteen heikkenemisestä 2010-luvun alkupuoliskolla. Työttömien määrä kasvoi etenkin vuosien 2013-2014 aikana kummassakin maakunnassa. Työttömien määrä kasvoi Pohjanmaalla 2 500 henkilöllä ja Keski-Pohjanmaalla 840 henkilöllä; työttömien määrä kasvoi Pohjanmaalla merkittävästi enemmän myös suhteellisesti tarkasteltuna. Pohjanmaan työttömyysaste kasvoi vuosien 2010-2016 aikana 2,7 prosenttiyksiköllä (9,4 prosenttiin), kun taas Keski-Pohjanmaan työttömyysaste kasvoi 3,1 prosenttiyksiköllä (11,7 prosenttiin).

Työvoiman ulkopuolinen väestö taas väheni 4 300 henkilöllä vuosien 2010-2016 aikana; työvoiman ulkopuolinen väestö supistui molemmissa maakunnissa suhteellisen tasaisesti koko ajanjakson aikana. Työvoiman ulkopuolinen väestö supistui Keski-Pohjanmaalla Pohjanmaata voimakkaammin. Työvoiman ulkopuolisen väestön supistumista selitti etenkin eläkkeellä olevien työikäisten määrän väheneminen: tämän taustalla on oletettavasti etenkin eläkkeellä olevien työikäisten siirtyminen yli 65-vuotiaiden ikäryhmään.

Vuosien 2016-2019 aikana Pohjanmaan ELY-alueen työllisten määrä kasvoi taas hieman yli 3 600 henkilöllä (+3,5 %) vaikka työikäinen väestö supistui samaan aikaan yli 5 000 henkilöllä; käytännössä tämä kertoo Pohjanmaan ELY-alueen työllisyytilanteen merkittävästä vahvistumisesta vuosien 2016-2019 aikana. Pohjanmaan ELY-alueella vuosien 2016-2018 vaikutuksesta työllisten määrä elpyi 2010-luvun alun tasolle. Työllisten määrä kasvoi 2 550 henkilöllä Pohjanmaalla ja 1 050 henkilöllä Keski-Pohjanmaalla. Suhteellinen työllisten määrän kasvu oli Keski-Pohjanmaalla Pohjanmaata

vahvempaa. Voimakas työllisten määrän kasvu heijastui myös työllisyysasteisiin: Pohjanmaan maakunnan työllisyysaste kohosi 5,1 prosenttiyksiköllä jopa 78,7 prosenttiin ja Keski-Pohjanmaan 6,5 prosenttiyksiköllä 77,1 prosenttiin².

Vastaavasti vuosien 2016-2019 aikana työttömien määrä Pohjanmaan ELY-alueella laski erittäin voimakkaasti vuosien 2016-2019 aikana: työttömien määrä väheni tämän ajanjakson aikana 4 400 henkilöllä eli 37 prosentilla. Työttömien määrä väheni molemmissa maakunnissa suhteellisesti tarkasteltuna lähes vastaavasti; määrällisesti työttömien määrä väheni Pohjanmaan maakunnassa 3 100 henkilöllä ja Keski-Pohjanmaan maakunnassa 1 200 henkilöllä. Pohjanmaan maakunnassa työttömyysaste laski vuosien 2016-2019 aikana 9,4 prosentista 5,9 prosenttiin; Keski-Pohjanmaan maakunnassa työttömyysaste laski 11,4 prosentista 7,3 prosenttiin. Työllistymisen lisäksi työttömien määrä väheni osin ikärakenteen muutosten takia: kohtuullinen osa työttömyyden laskusta vuosien 2016-2019 aikana perustui eläköitymisiin. Työvoiman ulkopuolella oleva väestö supistui Pohjanmaan ELY-alueella 4 600 henkilöllä vuosien 2016-2019 aikana; supistumista selittää etenkin työvoiman ulkopuolella eläkkeellä olevien työikäisten siirtyminen yli 65-vuotiaiden ikäryhmään. Työvoiman ulkopuolella oleva väestö supistui hieman voimakkaammin Keski-Pohjanmaan maakunnassa Pohjanmaan maakuntaan verrattuna.

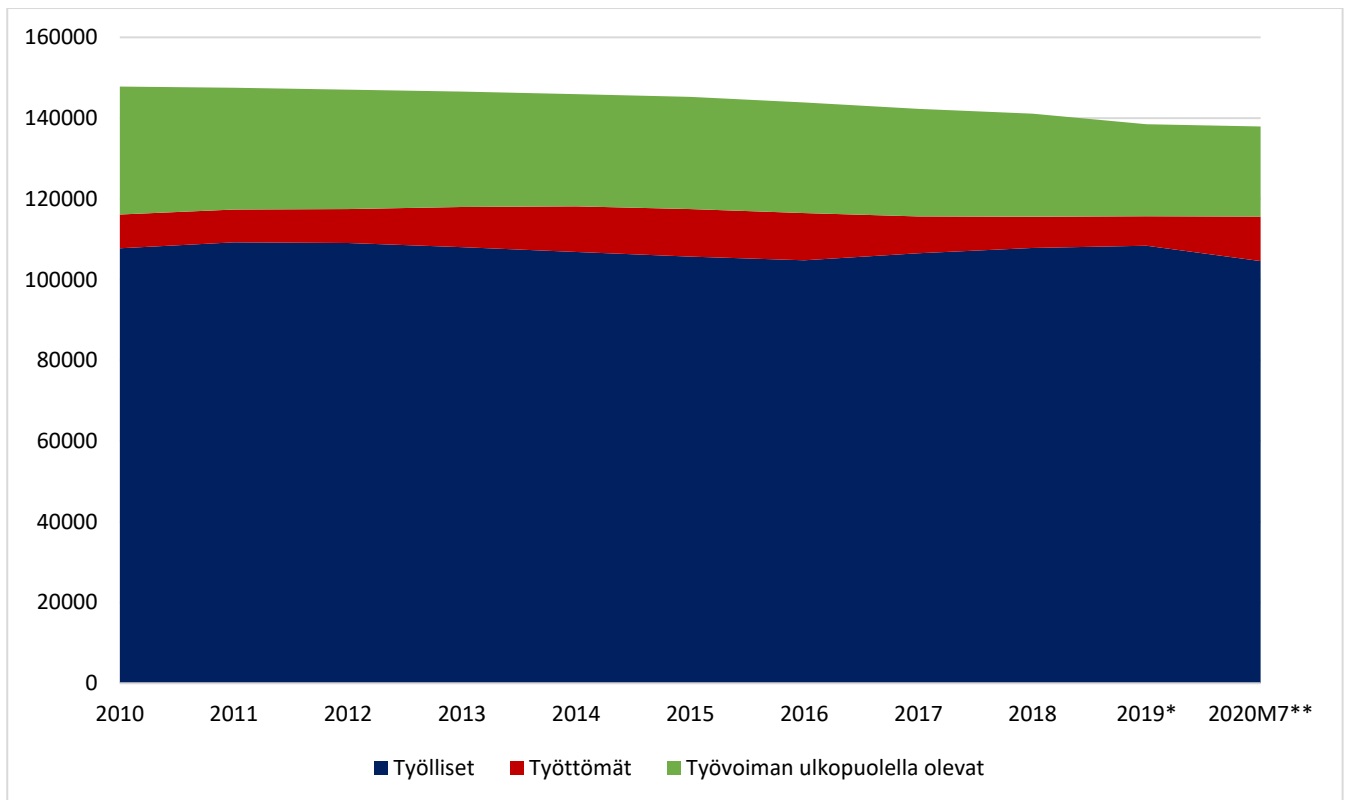
Vuosien 2010-2018 aikana (2018 viimeinen "varma" tieto työllisistä) Pohjanmaan ELY-alueen työllisten määrä ei kasvanut, muttei myöskään supistunut merkittävästi. Koska työikäinen väestö kuitenkin supistui tämän ajanjakson aikana, työllisyysaste kohosi molemmissa ELY-alueen maakunnissa (Taulukko 1.). Työllisyysaste vahvistui myös alueella lähes kaikissa ikäryhmissä: ainoastaan Pohjanmaan maakunnassa 25-34-vuotiaiden työllisyysaste laski vuosien 2010-2018 aikana. Molemmissa maakunnissa työttömyyden näkökulmasta haastavien ikäryhmien työllisyysaste kasvoi: nuorten 18-24-vuotiaiden sekä erityisesti 55-64-vuotiaiden työllisyysasteet kasvoivat merkittävästi molemmissa maakunnissa. Työttömyysaste taas laski kaikissa tarkastelluissa ikäryhmissä vuosien 2010-2018 aikana: erityisesti 45-64-vuotiaiden työttömyysaste laski merkittävästi Pohjanmaan ELY-alueella.

COVID-2019 virus pandemian aiheuttama maailmantalouden shokki heijastuu voimakkaasti Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien työllisyys- ja työttömyysasteisiin sekä työllisten ja työttömien määriin. Vuoden 2020 seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana Pohjanmaan ELY-alueen työllisten määrä väheni jopa 3 800 henkilöllä (3,5 prosentilla), kun taas työttömien (mm. lomautetut) määrä kasvoi lähes vastaavasti 3 700 henkilöllä (jopa 34 prosentilla). Työllisten määrän suhteellinen kehitys oli lähes vastaavaa molemmissa maakunnissa, kun taas työttömien määrä kasvoi suhteellisesti tarkasteltuna merkittävästi voimakkaammin Pohjanmaan maakunnassa (+37,0%) verrattuna Keski-Pohjanmaan maakuntaan (+28,2 prosenttia). Työvoiman ulkopuolisen väestön kehitys oli taas maltillista verrattuna työllisiin ja työttömiin: vuoden 2020 aikana työvoiman ulkopuolinen väestö on supistunut vain hieman yli 500 henkilöllä.

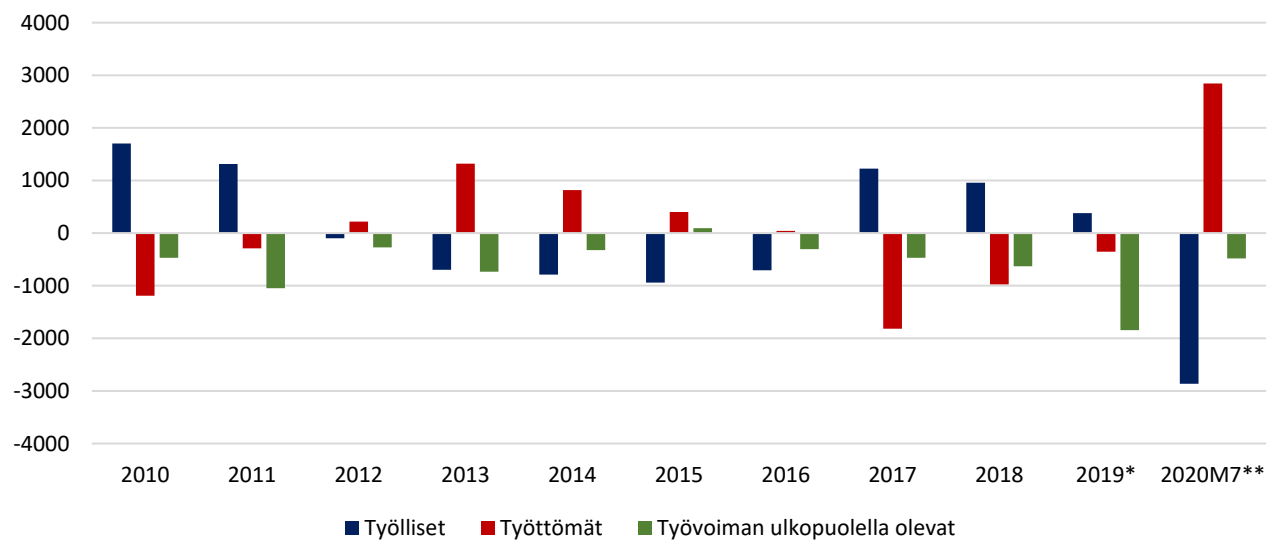
Talouden kriisi näkyikin vuoden 2020 heinäkuun työttömyys ja työllisyysasteessa voimakkaana heikkenemisenä vuoden 2019 loppuun verrattuna. Työllisyysaste laski Pohjanmaan maakunnassa vuoden 2019 joulukuun ja vuoden 2020 heinäkuun välillä 78,7 prosentista 76,3 prosenttiin. Keski-Pohjanmaan maakunnassa työllisyysaste taas laski 77,1 prosentista 74,7 prosenttiin. Työttömyysaste on taas kasvanut molemmissa maakunnissa erittäin voimakkaasti: Pohjanmaalla työttömyysaste kasvoi 5,9 prosentista 9,3 prosenttiin; Keski-Pohjanmaalla työttömyysaste on kasvanut 7,3 prosentista 10,2 prosenttiin. Molemmissa maakunnissa työttömyysaste kävi korkeimmillaan toukokuussa; tätä seuraavina kuukausina (kesä-heinäkuussa) työttömyysaste on jo laskenut hieman. Tästä huolimatta pandemian ja talouden kriisin vaikutukset Pohjanmaan ELY-alueen työttömyyteen ovat olleet erittäin suuret: Pohjanmaan ELY-alueen työttömien määrä kasvoi enemmän kuin missään muussa Manner-Suomen maakunnassa vuoden 2019 lopun ja vuoden 2020 heinäkuun välillä.

---

² Perustuu työnvälitystilastosta laskettuihin työllisiin (työvoima – työttömät), jotka on jaettu vastaavan vuoden työikäisten keskiikäkiluvulla. Perustuu eri tilastolähteeseen kuin vuodet 2010-2018 (vuosi 2018 viimeinen varmistettu työllisyysaste); todellinen toteuma saattaa poiketa tästä; oletettavasti alaspäin.

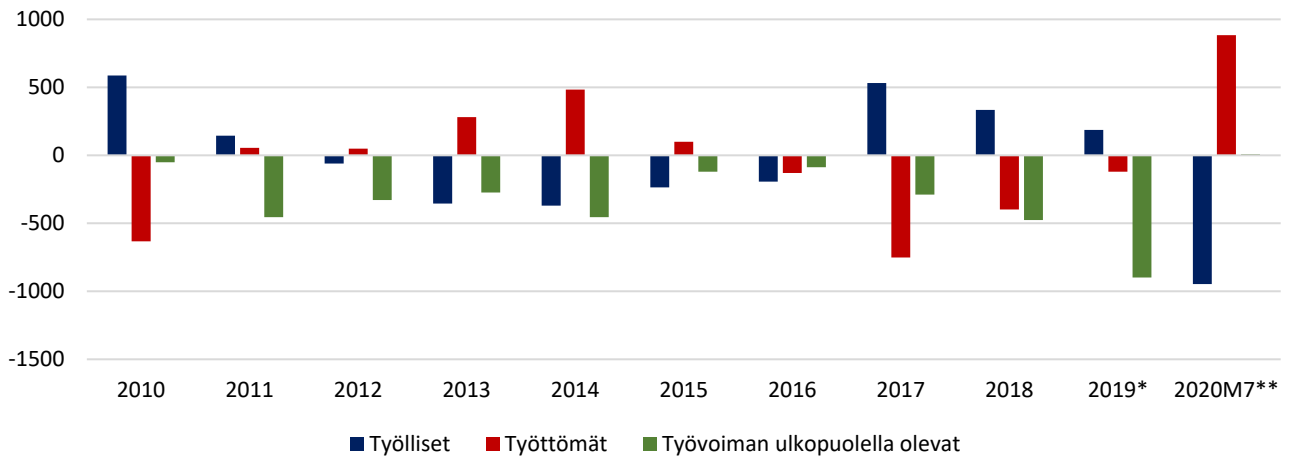

Kuvio 4 Pohjanmaan ELY-alueen työllisten, työttömien ja työvoiman kehitys 2010-luvulla

Kuvio 5 Pohjanmaan työllisten, työttömien ja työvoiman ulkopuolisten vuosittainen muutos 2010-2018

Kuvio 6 Keski-Pohjanmaan työllisten, työttömien ja työvoiman ulkopuolisten vuosittainen muutos 2010-2018

*Perustuu osin eri lähteeseen; lisää hieman epätarkkuutta

** Perustuu osin eri lähteeseen; lisää hieman epätarkkuutta. Viimeisin tieto heinäkuusta 2020.

Lähde: Tilastokeskus: työssäkäynti, vuodet 2019-2020 TEM työnvälitystilasto sekä Tilastokeskus: väestörakenne, väestöennakkotieto ja väestöennuste (18-19 vuotiaiden määrä vuonna 2020).

Taulukko 1 Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien työllisten sekä työttömien kehitys 2010-2018 ikäryhmittäin

Pohjanmaa	Työllisyysaste 2018	Työllisten määrän muutos 2010- 2018	Työllisyysasteen muutos, %:yksikköä 2010-2018	Työttömyysaste 2018	Työttömien määrän muutos 2010-2018	Työttömyysasteen muutos, %:yksikköä 2010-2018
18-24	56,3 %	100	3,2 %	7,6 %	-2	-0,1 %
25-34	79,3 %	-63	-1,0 %	6,4 %	70	0,4 %
35-44	86,4 %	690	0,3 %	5,2 %	-44	-0,4 %
45-54	87,0 %	-402	2,2 %	5,2 %	-197	-0,8 %
55-64	69,0 %	-225	7,5 %	8,7 %	-113	-0,5 %
65-69	8,4 %	173	0,2 %	-	-	-

Keski-Pohjanmaa	Työllisyysaste 2018	Työllisten määrän muutos 2010- 2018	Työllisyysasteen muutos, %:yksikköä 2010-2018	Työttömyysaste 2018	Työttömien määrän muutos 2010-2018	Työttömyysasteen muutos, %:yksikköä 2010-2018
18-24	54,0 %	-136	4,8 %	12,1 %	-45	-0,7 %
25-34	78,0 %	-2	1,5 %	7,9 %	-42	-0,6 %
35-44	84,5 %	324	1,4 %	6,7 %	-33	-0,8 %
45-54	85,0 %	-706	2,1 %	6,0 %	-135	-1,1 %
55-64	66,0 %	180	11,0 %	8,9 %	-56	-1,1 %
65-69	7,9 %	137	1,3 %	-	-	-

Pohjanmaan ELY	Työllisyysaste 2018	Työllisten määrän muutos 2010- 2018	Työllisyysasteen muutos, %:yksikköä 2010-2018	Työttömyysaste 2018	Työttömien määrän muutos 2010-2018	Työttömyysasteen muutos, %:yksikköä 2010-2018
18-24	55,7 %	-36	3,6 %	8,7 %	-47	-0,3 %
25-34	79,0 %	-65	-0,3 %	6,8 %	28	0,1 %
35-44	85,9 %	1014	0,6 %	5,6 %	-77	-0,5 %
45-54	86,4 %	-1108	2,2 %	5,4 %	-332	-0,9 %
55-64	68,1 %	-45	8,5 %	8,7 %	-169	-0,7 %
65-69	8,2 %	310	0,5 %	-	-	-

Taulukossa 2. on kuvattu Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien työllistä väestöä vuonna 2018 ja työllisen väestön kehitystä vuosien 2010-2018 aikana TOL 2008 -ammattiluokituksen perusteella. Ammattiluokiteltua työllisten määriä ei ole saatavilla vielä vuosilta 2019-2020, joten vuoden 2020 kehitystä ei ole mahdollista tarkastella maakuntatasolla ammattiluokituksen perusteella. Tarkastelu on tehty perustuen TOL 2008 luokitukseen, sillä työvoiman ennakointi toteutetaan samalla luokituksella.

Pohjanmaan ELY-alueella työllisten määrässä merkittävimmät toimialat olivat teollisuus ja sote-palvelut; molemmilla aloilla työskenteli noin viidesosa Pohjanmaan ELY-alueen työllisistä. Muiden toimialojen merkitys jäi vähäisemmäksi, mutta myös koulutuksen, tukku- ja vähittäiskaupan sekä maa- ja metsätalouden aloilla työskenteli merkittävästi työllisiä. Etenkin teollisuuden sekä maa- ja metsätalouden aloilla työskentelevien Pohjanmaan ELY-alueella asuvien osuus kaikista alueen työllisistä oli huomattavasti korostuneempi kuin koko maassa keskimäärin: molemmilla aloilla työskentelevien työllisten määrä suhteessa kaikkiin alueen työllisiin oli lähes kaksinkertainen koko maan tasoon verrattuna. Myös sote-palveluiden ja koulutuksen aloilla työskentelevien määrät olivat koko maan tasoon verrattuna ylikorostuneita. Alikorostuneita aloja olivat taas hallinto- ja tukipalvelutoiminta, ammatillinen- tieteellinen ja tekninen toiminta, kuljetus- ja varastointi sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Myös alueen maakuntien välillä oli eroja työllisten toimialarakenteessa. Pohjanmaan maakunnassa teollisuus, julkishallinto sekä tietointensiiviset alat (J, K, L & M) olivat korostuneempia kuin Keski-Pohjanmaalla, jossa taas etenkin maa- ja metsätalous, tukku- ja vähittäiskauppa sekä sote-palvelut olivat Pohjanmaata korostuneempia työllisten työpaikkojen toimialoja.

Pohjanmaan ELY-alueella toimialoittain työpaikkakehitys oli hyvin vaihtelevaa. Koko ELY-alueella työllisten määrä väheni kahdeksalla tarkastelluista toimialoista ja kasvoi kahdeksalla toimialalla. Määrällisesti työllisten määrä väheni voimakkaasti etenkin maa- ja metsätalouden aloilla, joissa työskentelevien määrä väheni jopa 1 400 henkilöllä. Maa- ja metsätalouden aloilla työskentelevien määrä väheni voimakkaasti molemmissa alueen maakunnissa, mutta etenkin Keski-Pohjanmaalla maa- ja metsätalouden aloilla työskentelevien määrä väheni hyvin voimakkaasti. Voimakkaasta supistumisesta huolimatta maa- ja metsätaloudessa työskentelevien määrä väheni (suhteellisesti) tarkasteltuna Pohjanmaan ELY-alueella sekä molemmissa alueen maakunnissa maltillisemmin kuin koko maassa keskimäärin.

Työllisten määrä väheni voimakkaasti myös kuljetuksen- ja varastoinnin, koulutuksen sekä kuljetuksen ja varastoinnin aloilla. Koko maan kehitykseen verrattuna Pohjanmaan ELY-alueella etenkin kuljetuksen ja varastoinnin työllisten määrän kehitys oli heikkoa. Koulutuksen työllisten määrä väheni suhteellisesti tarkasteltuna voimakkaammin Pohjanmaan maakunnassa, joskin myös Keski-Pohjanmaalla koulutuksen alalla työskentelevien määrä väheni. Myös koulutuksen alalla työskentelevien kehitys oli Pohjanmaalla koko maan kehitystä heikompaa. Teollisuuden alalla työskentelevien määrä taas väheni voimakkaasti 2010-luvun alkupuolella (etenkin Pohjanmaalla), mutta 2010-luvun puolivälin jälkeen teollisuudessa työskentelevien määrä on taas kasvanut; koko ajanjakson aikana teollisuudessa työskentelevien määrä vastasi vuoden 2010 tasoa. Teollisuudessa työskentelevien määrä kehittyi Pohjanmaan ELY-alueella huomattavasti muuta maata vahvemmin.

Koko ELY-alueella työllisten määrä kasvoi määrällisesti etenkin sote-palveluiden alalla, erityisesti Keski-Pohjanmaalla. Koko ELY-alueella sote-palveluiden aloilla työskentelevien suhteellinen kehitys oli kuitenkin hyvin vastaavaa kuin koko maassa sote-palveluiden aloilla työskentelevien määrien suhteellinen kehitys. Merkittävää kasvua tapahtui molemmissa maakunnissa myös hallinto- ja tukipalveluiden alalla, joskin kasvu oli maltillisempaa kuin koko maassa. Hallinto- ja tukipalveluiden aloilla kasvu painottui etenkin vuokratyövoimaan. Muita aloja, joissa työllisten määrät kasvoivat merkityksellisesti, olivat majoitus- ja ravitsemustoiminta sekä rakentaminen. Molemmilla aloilla työllisten määrän kasvu perustui täysin Pohjanmaan maakuntaan, jossa etenkin majoitus- ja ravitsemustoiminnan alalla työskentelevien määrä kasvoi jopa kolmanneksella. Rakentamisen alalla tapahtunut työllisten määrän kasvu Pohjanmaan maakunnassa oli vastaavaa kuin koko maan tasolla, mutta maakunnan majoitus- ja ravitsemustoiminnan alan työllisten kasvu oli Pohjanmaan maakunnassa merkittävästi koko maan tason kasvua voimakkaampaa.

Taulukko 2 Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien työllisten määrä ja kehitys 2010-2017 TOL 2008 luokituksen perusteella

Pohjanmaa	2010	2018	Muutos abs. 2010-2018	Muutos (%) 2010-2018	Osuus työllisistä 2018
A Maa- ja metsätalous	5053	4217	-836	-16,54 %	5,37 %
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	17497	17578	81	0,46 %	22,39 %

D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	829	828	-1	-0,12 %	1,05 %
F Rakentaminen	4300	4617	317	7,37 %	5,88 %
G Tukku- ja vähittäiskauppa	7644	7028	-616	-8,06 %	8,95 %
H Kuljetus ja varastointi	3939	3339	-600	-15,23 %	4,25 %
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1887	2633	746	39,53 %	3,35 %
J Informaatio ja viestintä	1956	1836	-120	-6,13 %	2,34 %
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	1721	1629	-92	-5,35 %	2,08 %
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	3399	3444	45	1,32 %	4,39 %
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	3361	4770	1409	41,92 %	6,08 %
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	3619	3412	-207	-5,72 %	4,35 %
P Koulutus	6291	5580	-711	-11,30 %	7,11 %
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	13992	14299	307	2,19 %	18,22 %
R Taiteet, viihde ja virkistys	906	1051	145	16,00 %	1,34 %
S + T Muu palvelutoiminta	2058	2238	180	8,75 %	2,85 %

Keski-Pohjanmaa	2010	2018	Muutos abs 2010-2018	Muutos (%) 2010-2018	Osuus työllisistä 2018
A Maa- ja metsätalous	2618	2008	-610	-23,30 %	7,18 %
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	4887	4936	49	1,00 %	17,66 %
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	336	335	-1	-0,30 %	1,20 %
F Rakentaminen	1726	1729	3	0,17 %	6,19 %
G Tukku- ja vähittäiskauppa	3377	3226	-151	-4,47 %	11,54 %
H Kuljetus ja varastointi	1768	1564	-204	-11,54 %	5,60 %
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	720	754	34	4,72 %	2,70 %
J Informaatio ja viestintä	575	545	-30	-5,22 %	1,95 %
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	523	454	-69	-13,19 %	1,62 %
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	966	946	-20	-2,07 %	3,38 %
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	1352	1504	152	11,24 %	5,38 %
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	1025	868	-157	-15,32 %	3,11 %
P Koulutus	2263	2095	-168	-7,42 %	7,50 %
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	4817	5773	956	19,85 %	20,65 %
R Taiteet, viihde ja virkistys	378	345	-33	-8,73 %	1,23 %
S + T Muu palvelutoiminta	819	869	50	6,11 %	3,11 %

Pohjanmaan ELY-alue	2010	2017	Muutos abs 2010-2017	Muutos (%) 2010-2017	Osuus työllisistä 2017
A Maa- ja metsätalous	7671	6225	-1446	-18,85 %	5,85 %
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	22384	22514	130	0,58 %	21,15 %
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	1165	1163	-2	-0,17 %	1,09 %
F Rakentaminen	6026	6346	320	5,31 %	5,96 %
G Tukku- ja vähittäiskauppa	11021	10254	-767	-6,96 %	9,63 %
H Kuljetus ja varastointi	5707	4903	-804	-14,09 %	4,61 %
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2607	3387	780	29,92 %	3,18 %
J Informaatio ja viestintä	2531	2381	-150	-5,93 %	2,24 %
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	2244	2083	-161	-7,17 %	1,96 %
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	4365	4390	25	0,57 %	4,12 %
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	4713	6274	1561	33,12 %	5,89 %
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	4644	4280	-364	-7,84 %	4,02 %
P Koulutus	8554	7675	-879	-10,28 %	7,21 %
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	18809	20072	1263	6,71 %	18,86 %

R Taiteet, viihde ja virkistys	1284	1396	112	8,72 %	1,31 %
S + T Muu palvelutoiminta	2877	3107	230	7,99 %	2,92 %

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäynti

2.3 Työikäisen väestön muuttoliike 2010-luvulla

2.3.1 Kansainvälisen muuttoliikkeen rakenne

Maahanmuutto oli molemmissa Pohjanmaan ELY-alueen maakunnissa määrällisesti merkittävin työikäistä väestöä kasvattava tekijä 2010-luvulla. Etenkin Pohjanmaa sai määrällisesti suuria muuttovoittoja ja asukasluvuun suhteutettuna Pohjanmaan muuttovoitot ulkomailta ovat muihin maakuntiin verrattuna poikkeuksellisen suuria. Keski-Pohjanmaakin sai kohtuullista muuttovoittoa ulkomailta työikäisten ryhmässä, mutta asukasluvuun suhteutettuna ja muihin maakuntiin verrattuna Keski-Pohjanmaan muuttovoitot eivät ole erityisen suuria.

Molemmat maakunnat saivat jokaisena 2010-luvun vuotena muuttovoittoa ulkomailta. Yhteensä Pohjanmaan ELY-alue sai hieman vajaa 7 000 työikäistä henkilöä muuttovoittona kansainvälisestä muuttoliikkeestä, josta hieman yli 80 prosenttia oli Pohjanmaan saamia muuttovoittoja. Vuositasolla etenkin Pohjanmaan muuttovoitto ulkomailta on vaihdellut merkittävästi: suurimmat muuttovoitot ulkomailta Pohjanmaa sai vuosina 2011 ja 2013; viimeisenä kahtena vuotena Pohjanmaan muuttovoitot ulkomailta ovat jääneet vähäisemmiksi. Keski-Pohjanmaan muuttovoitot ulkomailta ovat vaihdelleet vain vähän: useimpina vuosina Keski-Pohjanmaan maakunta sai 100-150 henkilöä muuttovoittoa ulkomailta.

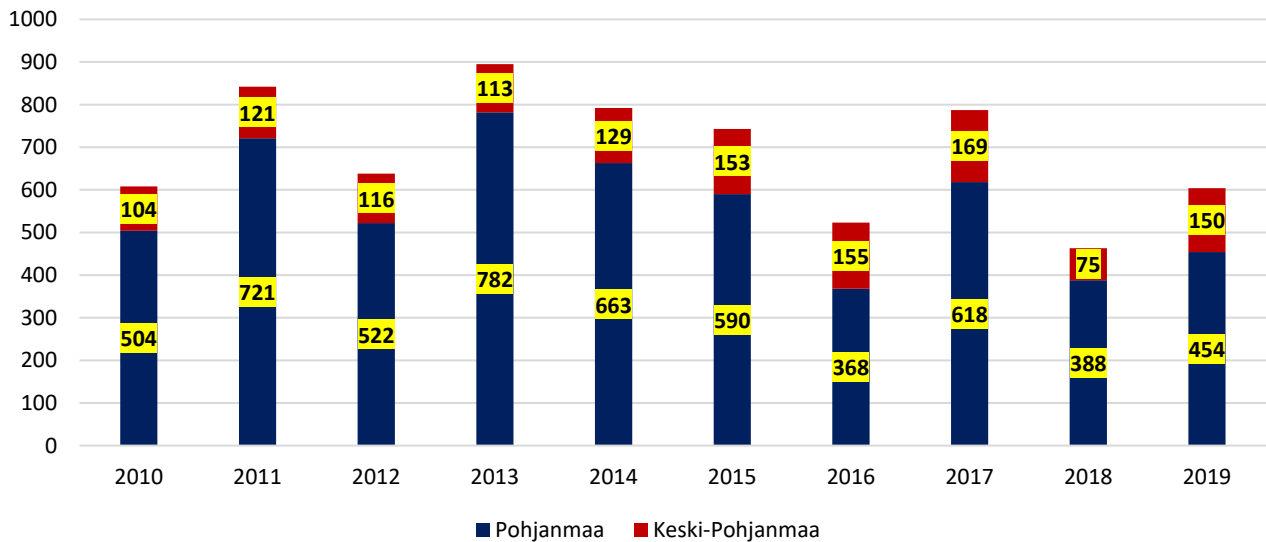
Molempien Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien muuttovoitot työikäisestä väestöstä ulkomailta perustuvat täysin vieraskieliseen väestöön³, sillä molemmat maakunnat kärsivät muuttotappioita ulkomaille sekä suomen, että ruotsinkielisten ryhmissä. Keski-Pohjanmaalla kotimaisten kieliryhmien muuttotappiot ulkomaille ovat hyvin vähäiset, mutta Pohjanmaa kärsi 2010-luvun aikana yli 1 000 ruotsinkielistä henkilöä muuttotappiona ulkomaille ja hieman yli 200 henkilöä suomenkielisten ryhmässä. Pohjanmaa saikin jopa 7 200 henkilöä muuttovoittoa vieraskielisistä muuttajista 2010-luvun aikana. Keski-Pohjanmaa taas sai vieraskielisistä muuttajista 1 380 henkilöä muuttotappioita.

Molempien Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien nettomaahanmuuton ikärakenne on vastaava. Molemmissa maakunnissa nuorten ja nuorten aikuisten (15-34-vuotiaat) osuus muuttovoitoista on erittäin korostunut: Pohjanmaalla 71 prosenttia maahanmuutosta saaduista muuttovoitoista perustui 15-34-vuotiaisiin, kun taas Keski-Pohjanmaalla 15-34-vuotiaiden osuus muuttovoitoista oli lähes 80 prosenttia (Pohjanmaan ELY-alueella 73% ulkomailta saaduista muuttovoitoista tuli 15-34-vuotiaiden ikäryhmästä). Keski-Pohjanmaan muuttovoitoista suurempi osuus syntyi 15-24-vuotiaiden ryhmästä, kun taas Pohjanmaalla 25-34-vuotiaiden ryhmässä. Kuitenkin myös Pohjanmaa sai vieraskielisten maahanmuuttajien ryhmästä suurimmat muuttovoitot 15-24-vuotiaista, mutta Pohjanmaa kärsi myös suurimmat muuttotappiot 15-24-vuotiaiden ryhmässä, jonka johdosta nettomuuton tase jää 25-34-vuotiaita heikommaksi.

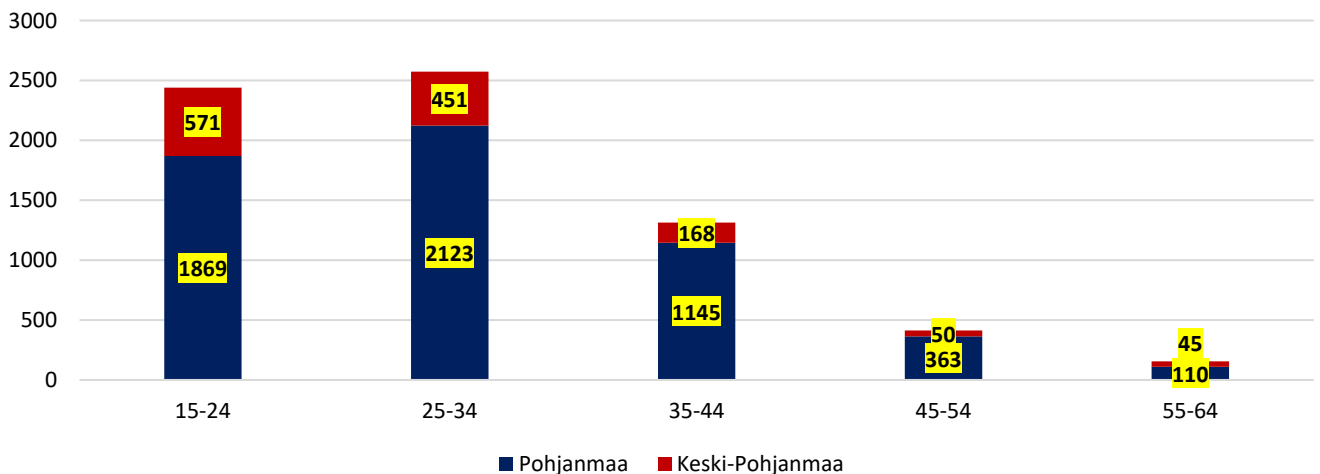
Pohjanmaa sai kohtuullisia muuttovoittoja myös 35-44-vuotiaista muuttajista; Keski-Pohjanmaalla tästä ikäryhmästä saadut muuttovoitot jäivät maltillisiksi. 35-44-vuotiaista saadut muuttovoitot perustuivat muiden ikäryhmien tavoin Pohjanmaalla vieraskielisiin muuttajiin mutta muuttotappiot kotimaisten kielten ryhmissä jäivät 35-44-vuotiaiden ryhmässä vähäisiksi myös Pohjanmaalla; Keski-Pohjanmaalla kansainvälinen muuttoliike kotimaaisissa 35-44-vuotiaiden ryhmässä kieliryhmässä oli hyvin vähäistä.

Kummankin maakunnan muuttovoitot yli 45-vuotiaista maahanmuuttajista jäivät erittäin vähäisiksi, joka on kuitenkin tyypillistä maahanmuuton luonteen vuoksi; vähäisetkin muuttovoitot yli 45-vuotiaiden ryhmistä perustuivat lähes täysin vieraskielisten ryhmään; kotimaisten kieliryhmien muuttoliike on lähes marginaalista yli 45-vuotiaiden ryhmässä molemmissa Pohjanmaan ELY-alueen maakunnassa, joskin Pohjanmaa sai pientä muuttovoittoa 60-64-vuotiaista ruotsinkielisistä muuttajista (pienimuotoista paluumuuttoa ulkomailta?).

³ Vieraskielinen henkilö on määritelty henkilöksi, jonka käyttökieli ei ole suomi, ruotsi tai saame.

Kuvio 7 Työikäisten kansainvälinen nettomuutto Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla 2010-2019
Lähde: Tilastokeskus, maahanmuutto

Kuvio 8 Nettosiirtolaisuuden ikärakenne Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla 2010-2019
Lähde: Tilastokeskus, maahanmuutto

Taulukossa 1. on kuvattu Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien työikäisten (15-64-vuotiaat) nettosiirtolaisuutta toiminnallisen rakenteen näkökulmasta vuosien 2010-2018 aikana. Vaikka maahanmuutto on erittäin merkittävä tekijä Pohjanmaan ELY-alueen väestönkehityksen näkökulmasta, maahanmuuton toiminnallinen rakenne on haastava: etenkin työvoiman ulkopuolisen työikäisen väestön osuus on erittäin korostunut.

2010-luvun aikana Pohjanmaan ELY-alue sai hieman yli 1 700 työllistä henkilöä muuttovoittoa kansainvälisestä muuttoliikkeestä. Näistä muuttovoitoista 1 300 henkilöä perustui Pohjanmaan maakunnan muuttovoittoihin ja loput Keski-Pohjanmaan muuttovoittoihin. Vuositason vaihtelu työllisistä saaduista muuttovoitoista on ollut suurta, mutta pidemmän ajan trendi työllisistä saaduista muuttovoitoista on ollut laskeva etenkin Pohjanmaan heikentyneen taseen johdosta. Työllisistä saadut muuttovoitot ulkomailta perustuivat etenkin 25-34-vuotiaiden ikäryhmästä saatuihin muuttovoittoihin, joskin Pohjanmaan ELY-alue sai merkittäviä muuttovoittoja myös 15-24-vuotiaista ja 35-44-vuotiaista työllisistä.

Pohjanmaan ELY-alue sai lähes työllisiä vastaavat muuttovoitot henkilöistä, jotka olivat muuttovuoden lopussa yhä työttömiä; yhteensä alue sai vuosien 2010-2018 aikana hieman vajaa 1 400 henkilöä muuttovoittoa työttömistä. Työttömistä saadut muuttovoitot perustuivat etenkin Pohjanmaan maakunnan muuttovoittoihin: Pohjanmaa sai vuosien 2010-2018 aikana 1 244 työttöntä henkilöä muuttovoittoa ulkomailta. Keski-Pohjanmaan muuttovoitot työttömistä jäivät taas vain 131 henkilöön. Muuttovoitot työttömistä ovat vaihdelleet voimakkaasti vuositason. Työttömien ryhmässä

muuttovoitot painottuvat vahvasti 25-34-vuotiaiden ryhmään, joskin Pohjanmaan ELY-alue sai merkittäviä muuttovoittoja myös 15-24-vuotiaista ja 35-44-vuotiaista työttömistä.

Vaikka Pohjanmaan ELY-alue sai työttömistä lähes työllisiä vastaavat muuttovoitot, on huomionarvoista, että alueelle kohdistuu huomattavasti enemmän työllisten maahanmuuttoja kuin työttömien maahanmuuttoja. Nettomaahanmuutto jää kuitenkin lähes vastaavalle tasolle, sillä työllisten ryhmässä tehdään myös paljon maastamuuttoja Pohjanmaan ELY-alueelta, kun taas työttömien ryhmässä tehdyt maastamuutot ovat erittäin harvinaisia (suhteessa työllisten muuttoihin).

Pohjanmaan ELY-alue saa erittäin suuria muuttovoittoja työvoiman ulkopuolisista työikäisistä: noin puolet ulkomailta saaduista muuttovoitoista perustui työvoiman ulkopuolisesta väestöstä saatuihin muuttovoittoihin. Noin puolet työvoiman ulkopuolisesta väestöstä on kuitenkin opiskelijoita, joista etenkin Pohjanmaa sai erittäin suuria muuttovoittoja 2010-luvun aikana. Toisaalta Pohjanmaan ELY-alue sai noin 1 500 henkilöä muuttovoittoja työikäisistä henkilöistä, jotka eivät kuuluneet työvoimaan, olleet opiskelijoita, eläkkeellä tai varus/siviilipalveluksessa. Yhteenlaskettuna 47 prosenttia Pohjanmaan ulkomailta saaduista muuttovoitoista perustui siis muihin työvoiman ulkopuolisiin ja työttömiin henkilöihin ja vain 27 prosenttia työllisistä saatuihin muuttovoittoihin. Työllisten ja muusta työikäisestä väestöstä saadun muuttovoiton suhde on erityisen heikko Pohjanmaan maakunnassa.

Taulukko 3 Työikäisten nettosiirtolaisuus työmarkkina-aseman mukaan 2010-2019 Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja yhteensä Pohjanmaan ELY-alueella

Pohjanmaa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Työllinen	147	226	193	205	134	93	-9	176	145	1310
Työtön	118	135	153	169	163	180	120	119	87	1244
Työvoiman ulkop.	240	364	178	409	368	317	259	326	152	2613

Keski-Pohjanmaa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Työllinen	48	59	53	52	59	31	33	76	18	429
Työtön	8	10	11	16	24	27	26	4	5	131
Työvoiman ulkop.	48	52	52	45	47	96	96	89	42	567

Pohjanmaan ELY	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Työllinen	195	285	246	257	193	124	24	252	163	1739
Työtön	126	145	164	185	187	207	146	123	92	1375
Työvoiman ulkop.	288	416	230	454	415	413	355	415	194	3180

Lähde: Tilastokeskus, muuttaneiden taustatiedot -tietokanta

2.3.2. Maan sisäisen muuttoliikkeen rakenne

Maan sisäinen muuttoliike on supistanut 2010-luvun aikana merkittävästi Pohjanmaan ELY-alueen työikäistä väestöä (Kuvio 9.). Koko ELY-alue kärsi 2010-luvun aikana hieman yli 8 550 henkilöä muuttotappiota muulle maalle maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Alue kärsi muuttotappiota jokaisena tarkastelujakson vuotena, mutta suurimmat muuttotappiot ajoittuivat vuosiin 2016-2018. Suuret muuttotappiot näinä vuosina selittävät myös samojen vuosien työikäisen väestön voimakasta supistumista.

Pohjanmaan ELY-alueen molemmat maakunnat kärsivät muuttotappiota 2010-luvulla käytännössä jokaisena vuotena. Asukaslukuun suhteutettuna Keski-Pohjanmaan muuttotappiot olivat Pohjanmaat suuremmat, joskin määrällisesti Pohjanmaa kärsi merkittävästi suurempia muuttotappioita. Keski-Pohjanmaan muuttotappiot ovat kasvaneet 2010-luvun aikana noin 200 henkilöstä vuotta kohden noin 400-500 henkilöön vuodessa. Pohjanmaan muuttotappiot ovat taas vaihdelleet erittäin paljon vuositason 2010-luvulla, tarkastelujakson alussa Pohjanmaa kärsi suhteellisen maltillisia muuttotappiota, mutta etenkin vuosien 2016-2019 aikana Pohjanmaa kärsi erittäin suuria muuttotappioita maan sisällä (vuonna 2017 jopa 1 060 henkilöä). Pohjanmaan suuret muuttotappiot vuonna 2016-2018 perustuivat etenkin 15-34-vuotiaiden ryhmässä merkittävästi kasvaneisiin muuttotappioihin.

ELY-alueen maakuntien muuttoliikkeen ikärakenne poikkeaa merkittävästi toisistaan, joskin molemmat maakunnat kärsivät muuttotappioita kaikissa tarkastelluissa työikäisten ikäryhmissä (Kuvio 10.). Keski-Pohjanmaalla lähes kaikki

muuttotappiot perustuivat 15-24-vuotiaiden ryhmässä kärsittyihin muuttotappioihin, kun taas Pohjanmaan muuttotappiot perustuivat etenkin 25-34-vuotiaiden sekä vähäisemmässä määrin tätä vanhempien työikäisten ryhmissä kärsittyihin muuttotappioihin.

Keski-Pohjanmaa kärsii jopa 2 600 henkilöä muuttotappioita 15-24-vuotiaiden ryhmässä 2010-luvulla, kun taas Pohjanmaan muuttotappiot ovat suhteellisen maltillisia tässä ikäryhmässä. Keski-Pohjanmaan suuria muuttotappiota 15-24-vuotiaiden ryhmässä selittää etenkin maakunnan rajallinen korkeakoulutustarjonta: suuret muuttotappiot nuorten ryhmässä ovat tyypillisiä kaikille maakunnille, joista puuttuu merkittävä korkeakoulutustarjonta. Pohjanmaan muuttotappiot ovat taas nuorten ryhmässä maltilliset, sillä maakunnan suhteellisen laajasta korkeakoulutustarjonta lisää alueen pitovoimaa nuorten ryhmässä ja vetää maakuntaan muuttajia muusta maasta.

Erot maakuntien koulutustarjonnassa selittävät myös eroja nuorten aikuisten (25-34-vuotiaat) muuttoliikkeessä, jossa Pohjanmaa kärsii erittäin suuria muuttotappiota, kun taas Keski-Pohjanmaa kärsii nuorten aikuisten muuttoliikkeessä vain maltillisia muuttotappiota. Pohjanmaalta muuttaa vuosittain suuria määriä alueen (korkea)kouluista valmistuneita 25-34-vuotiaita työn perässä etenkin suurille kaupunkiseuduille, joka näkyy erittäin suurina muuttotappioina nuorten aikuisten ikäryhmässä. Pohjanmaan tavoin kaikki muutkin merkittävät korkeakoulutusmaakunnat Uuttamaata ja Pirkanmaata lukuun ottamatta kärsivät suuria muuttotappiota nuorten aikuisten muuttoliikkeessä. Keski-Pohjanmaalta ei muuta vastaavassa määrin vastavalmistuneita 25-34-vuotiaita muuhun maahan ja Keski-Pohjanmaa saa myös korkeakoulutusmaakunnista paluumuuttajia, jonka takia Keski-Pohjanmaan muuttotappiot jäävät suhteellisen maltilliseksi nuorten aikuisten ikäryhmässä.

Yli 35-vuotiaiden työikäisten ikäryhmässä Keski-Pohjanmaan muuttotappiot jäävät hyvin maltillisiksi, vuositasolla Keski-Pohjanmaan muuttotappiot jäivät vain muutamiin henkilöihin näissä ikäryhmissä. Pohjanmaa sen sijaan kärsii suhteellisen suuria muuttotappiota myös 35-44-, 44-54- ja 55-64-vuotiaiden ikäryhmissä maan sisällä. Näissä ryhmissä kärsityt muuttotappiot jäävät kuitenkin yhteenlaskettunakin vähäisemmiksi kuin Pohjanmaan 25-34-vuotiaiden ryhmässä kärsityt muuttotappiot.

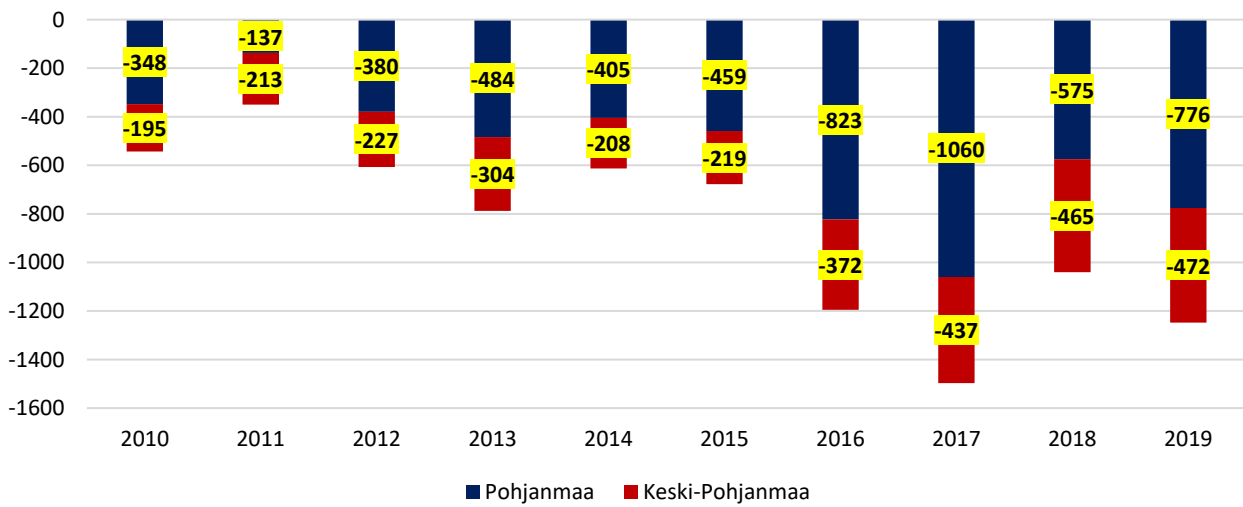
Kuviossa 11. on kuvattu Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien kielirakennetta 15-64-vuotiaiden ikäryhmässä, joka tarkentaa kuvaa työikäisten muuttoliikkeen rakenteesta ja maahanmuuton merkityksestä alueen työvoiman kehitykselle. Molemmat maakunnat kärsivät muuttotappioita kaikissa kieliryhmissä, mutta etenkin vieraskielisten ryhmässä kärsityt muuttotappiot ovat korostuneet. Pohjanmaan muuttotappioista yli 60 prosenttia perustui vieraskielisten ryhmässä kärsittyihin muuttotappioihin (-3 400 henkilöä); Keski-Pohjanmaalla 22,4 prosenttia muuttotappioista perustui vieraskielisten ryhmässä kärsittyihin muuttotappioihin (-700 henkilöä). Erittäin suuria muuttotappioita vieraskielisten ryhmässä selittää vieraskielisten erittäin korkea lähtömuuttoalttius: Pohjanmaalla asuva vieraskielinen muuttaa yli kaksi kertaa ja Keski-Pohjanmaalla yli kolme kertaa todennäköisemmin kuin kotimaisiin kieliryhmiin kuuluva henkilö. Samaan aikaan vieraskielisten alttius muuttaa Pohjanmaalle tai Keski-Pohjanmaalle on matalampi kuin kotimaisten kieliryhmien muuttoalttius.

Heikko pitovoima vieraskielisten ryhmässä muuttaa maahanmuuton merkitystä Pohjanmaan ELY-alueen työvoiman kehitykselle ja tulevalle saatavuudelle. 2010-luvun aikana Pohjanmaa sai 7 300 vieraskielistä henkilöä muuttovoittona ulkomailta, mutta samana aikana maan sisällä Pohjanmaa kärsi 3 400 vieraskielistä henkilöä muuttotappiota. Kärjistetysti joka toinen alueelle ulkomailta muuttanut ei jäänyt asumaan Pohjanmaalle⁴, vaan jatkomuutti maan sisällä, oletettavasti suurille kaupunkiseuduille⁵. Keski-Pohjanmaalla vieraskielisten nettomuuton ulkomailta suhde vieraskielisten nettomuuttoon maan sisällä oli vastaava kuin Pohjanmaalla, mutta maahanmuuton merkitys Keski-Pohjanmaan työvoiman kehitykselle on vähäisempi, jonka johdosta pitovoiman merkitys vieraskielisten ryhmässä on jossain määrin vähäisempi. Molempien maakuntien heikko pitovoima vieraskielisten ryhmässä tarkoittaa, ettei maahanmuutto ulkomailta ole niin toimiva ratkaisu tulevan työvoiman saamiseksi alueelle, kuin päälinin puolin näyttää, ellei suurempi osa alueelle muuttavista vieraskielisistä myös jää asumaan maakuntaan.

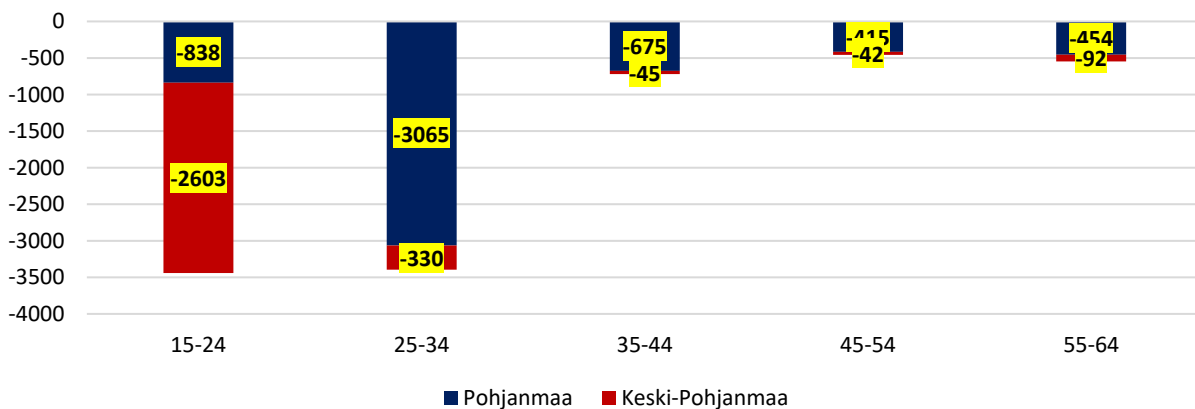
⁴ Käytetyn tilaston perusteella ei voida osoittaa, kuinka suuri osuus 2010-luvulla ulkomailta muuttaneista vieraskielisistä muutti maan sisällä 2010-luvun muuttoliikkeessä. Maan sisällä muuttaneet vieraskieliset eivät siis välttämättä ole samoja henkilöitä kuin 2010-luvulla ulkomailta alueelle muuttaneet.

⁵ Maahanmuuttajien muuttoliikettä tarkastelevassa tutkimuksessa on havaittu maahanmuuttajien muuttoliikkeen olevan maan sisällä erityisen voimakkaasti suurille kaupunkiseuduille (etenkin pääkaupunkiseudulle ja Turun seudulle) keskittyvää (esim. Sjöblom-Immala: Työtä, palveluja ja luonnonläheisyyttä (2012)).

Toisaalta maan sisäisen muuttoliikkeen tarkastelu paljastaa, että Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan pitovoima kotimaisten kieliryhmien keskuudessa on oletettua vahvempi: etenkin Pohjanmaan muuttotappiot kotimaisissa kieliryhmissä ovat hyvin maltillisia.

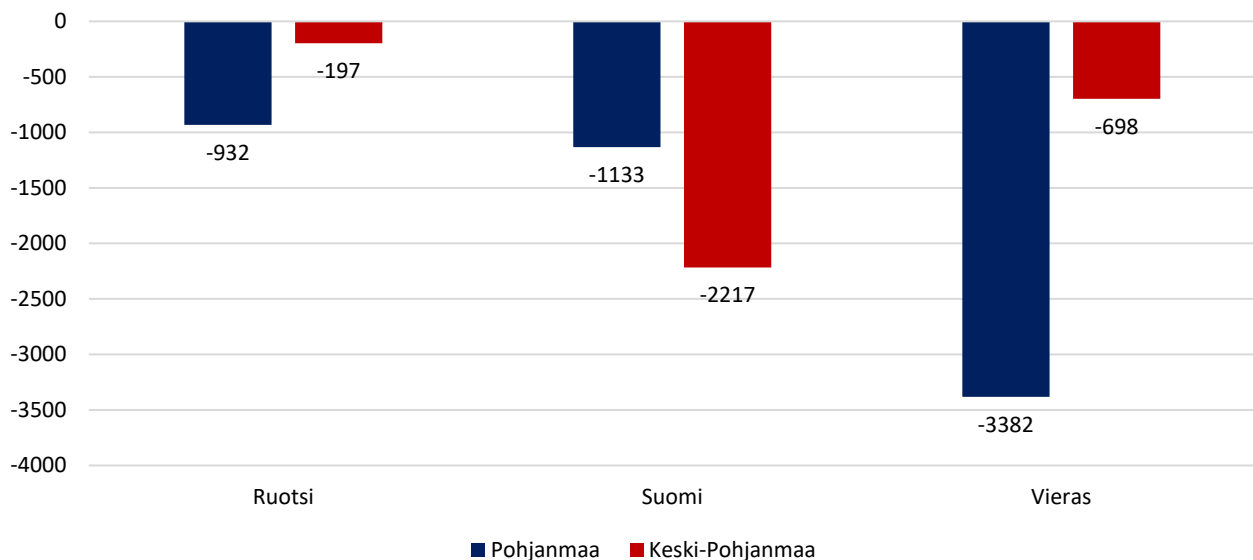

Kuvio 9 Työikäisten maan sisäinen nettomuutto Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla 2010-2019
Lähde: Tilastokeskus, muuttoliike

Kuvio 10 Työikäisten maan sisäinen nettomuutto Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla ikäryhmittäin 2010-2019
Lähde: Tilastokeskus, muuttoliike

Kuvio 11 2010-luvun nettomuutto kieliryhmittäin maan sisäisessä muuttoliikkeessä
Lähde: Tilastokeskus, muuttoliike ja väestömuutokset

Taulukossa 4. on kuvattu Pohjanmaan 15-64-vuotiaiden muuttoliikettä maan sisällä muuttajien työmarkkina-aseman perusteella⁶. Pohjanmaan ELY-alueen muuttotappioista maan sisäisessä muuttoliikkeessä suurin osa oli työvoimaan kuuluvien ryhmässä kärsittyjä muuttotappioita: vuosien 2010-2018 Pohjanmaan ELY-alueen muuttotappioista kolme neljäsosaa 15-64-vuotiaiden ryhmässä kärsityistä muuttotappioista perustui työllisten ja työttömien muuttotappioihin.

Pohjanmaan ELY-alue kärsi työllisten ryhmässä hieman yli 3 900 henkilöä muuttotappioita, eli hieman yli puolet 15-64-vuotiaiden muuttotappioista perustui työllisten muuttoon. Työllisten ryhmässä muuttotappiot painottuvat vahvasti 15-34-vuotiaiden ryhmään. Pohjanmaan ELY-alue kärsi jokaisena tarkastelujakson vuotena muuttotappioita työllisten ryhmässä ja muuttotappiot kasvoivat merkittävästi 2010-luvun aikana: 2010-luvun alussa alue kärsi vain 200 työllistä henkilöä vuodessa muuttotappioina, mutta tarkastelujakson loppupuolella Pohjanmaan ELY-alue kärsi jo 700 – 900 työllistä henkilöä muuttotappiona maan sisällä vuotta kohden. Työllisten muuttotappiot ovat kasvaneet etenkin 15-34-vuotiaiden ryhmissä.

Molemmat Pohjanmaan ELY-alueen maakunnat kärsivät muuttotappioita työllisten ryhmässä. Pohjanmaa kärsi vuosien 2010-2018 aikana 2 650 henkilöä muuttotappiota muulle maalle työllisten 15-64-vuotiaiden ryhmässä ja Keski-Pohjanmaa noin 1 300 henkilöä samassa ryhmässä. Asukasluvuun suhteutettuna Keski-Pohjanmaan muuttotappiot työllisten ryhmässä olivat merkittävästi korostuneemmat kuin Pohjanmaan muuttotappiot. Molemmat maakunnat kärsivät koko 2010-luvun ajan muuttotappiota työllisten ryhmässä ja molemmissa maakunnissa muuttotappiot ovat kasvaneet 2010-luvun aikana. Muuttotappioiden ikärakenteessa on kuitenkin eroja maakuntien välillä: Keski-Pohjanmaalla työllisten ryhmässä korostuvat 15-24-vuotiaiden muuttotappiot, kun taas Pohjanmaalla korostuvat 25-34-vuotiaiden ryhmässä kärsityt muuttotappiot, joskin myös Pohjanmaa kärsii myös 15-24-vuotiaiden työllisten ryhmässä merkittäviä muuttotappiota.

Työttömien muuttajien ryhmässä Pohjanmaan ELY-alue kärsi 1 600 henkilöä muuttotappiota: vuositason muuttotappiot olivat noin 100-200 henkilöä. Työttömien ryhmässä muuttotappiot jakaantuvat työllisten ryhmää tasaisemmin kaikkiin työikäisten ikäryhmiin. Työllisten ryhmän tavoin työttömien ryhmässä muuttotappiot ovat kasvaneet 2010-luvun aikana, kasvua on tapahtunut etenkin 25-34-vuotiaiden työttömien ryhmässä.

Molemmat maakunnat kärsivät työttömien ryhmässä muuttotappiota, Pohjanmaa vuosien 2010-2018 aikana 1 300 henkilöä ja Keski-Pohjanmaa 260 henkilöä. Keski-Pohjanmaan muuttotappiot työttömien ryhmässä olivat työikäiseen väestöön suhteutettuna merkittävästi Pohjanmaata vähäisemmät; etenkin vuositason Keski-Pohjanmaan muuttotappiot työttömien ryhmässä ovat olleet vähäisiä ja maakunta sai muutamana vuotena myös muuttovoittoa työttömien ryhmästä. Pohjanmaa on taas kärsinyt merkittäviä muuttotappiota työttömien ryhmässä koko 2010-luvun ajan ja muuttotappiot työttömien ryhmässä ovat myös kasvaneet 2010-luvun aikana.

⁶ Muuttajan työmarkkina-asema määräytyy muuttovuoden viimeisen päivän työmarkkina-aseman perusteella.

Työvoiman ulkopuolisten ryhmässä Pohjanmaan ELY-alue kärsi hieman yli 1 750 henkilöä muuttotappiota 2010-luvun aikana. Työvoiman ulkopuolisten ryhmässä kärsityt muuttotappiot eivät ole merkittävästi kasvaneet 2010-luvulla, vaikkakin vuositason vaihtelu muuttotappioiden määrässä on ollut kohtuullisen suurta. Työvoiman ulkopuolisten muuttotappiot selittyvät opiskelijoilla, eläkeläisillä sekä muilla työvoiman ulkopuolisilla⁷. Lisäksi Pohjanmaa kärsi suhteellisen isoja muuttotappioita henkilöiden ryhmässä, joiden työmarkkina-asema on tuntematon.

Vaikka molemmat maakunnat kärsivät 2010-luvulla muuttotappioita myös työvoiman ulkopuolisessa ryhmässä, erot maakuntien muuttotappioiden määrässä ja rakenteessa olivat suuria. Pohjanmaa kärsi hieman vajaa 700 henkilöä muuttotappiota työvoiman ulkopuolisten ryhmässä vuosien 2010-2018 aikana; alueen muuttotappiot perustuivat käytännössä etenkin muiden työvoiman ulkopuolisten ryhmässä³ kärsittyihin muuttotappioihin. Työvoiman ulkopuolisten ryhmässä Pohjanmaa sai pieniä muuttovoittoja opiskelijoista. Pohjanmaan muuttotappioiden määrä työvoiman ulkopuolisten ryhmässä ovat vaihdelleet voimakkaasti 2010-luvun aikana. Keski-Pohjanmaa taas kärsi hieman vajaa 1 100 työkäistä työvoiman ulkopuolista henkilöä muuttotappiona muulle maalle 2010-luvun aikana: muuttotappiot perustuivat käytännössä täysin opiskelijoiden ryhmässä kärsittyihin muuttotappioihin. Keski-Pohjanmaan muuttotappiot opiskelijoiden ryhmässä ovat kasvaneet maltillisesti 2010-luvun aikana.

Taulukko 4 Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY alueen työllisten, työttömien ja työvoiman ulkopuolisten 15-64-vuotiaiden nettomuutto 2010-2018

Pohjanmaa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Työllinen	-118	-48	-149	-185	-200	-281	-458	-751	-435	-2625
Työtön	-72	-72	-166	-130	-203	-213	-200	-184	-96	-1336
Työvoiman ulkop.	-158	-17	-65	-169	-2	35	-165	-100	-44	-685
Keski-Pohjanmaa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Työllinen	-87	-112	-142	-139	-82	-28	-206	-214	-284	-1294
Työtön	-25	6	6	-49	-19	-28	-63	-56	-36	-264
Työvoiman ulkop.	-83	-107	-91	-116	-107	-163	-103	-167	-145	-1082
Pohjanmaan ELY	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Työllinen	-205	-160	-291	-324	-282	-309	-664	-965	-719	-3919
Työtön	-97	-66	-160	-179	-222	-241	-263	-240	-132	-1600
Työvoiman ulkop.	-241	-124	-156	-285	-109	-128	-268	-267	-189	-1767

Lähde: Tilastokeskus, muuttaneiden taustatiedot -tietokanta

Taulukossa 2. on kuvattu Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien kuntien välistä nettomuuttoa vuosien 2010-2018 aikana muuttajan korkeimman suoritettun koulutuksen perusteella. Mukana ovat vain työkäiset muuttajat. Pohjanmaan ELY-alue kärsi 2010-luvun aikana muuttotappioita kaikissa tarkastelluissa koulutusryhmissä. Muuttotappiot olivat suuria kaikissa muissa ryhmissä, paitsi ylemmän korkea-asteen tai tutkijankoulutusasteen suorittaneiden ryhmässä, josta Pohjanmaan ELY-alue sai myös muuttovoittoja yksittäisinä vuosina.

Pohjanmaan ELY-alue kärsi 2 500 henkilöä muuttotappiota 2010-luvun aikana vain perusasteen suorittaneiden ryhmässä⁸. Nämä muuttotappiot perustuivat käytännössä täysin Pohjanmaan kärsimiin muuttotappioihin. Pohjanmaan muuttotappiot vain perusasteen suorittaneiden ryhmässä perustuivat opiskelijoiden sekä työvoiman ulkopuolisten ryhmässä kärsittyihin muuttotappioihin. Suuret muuttotappiot vain perusasteen suorittaneiden ryhmässä saattavat linkittyä Pohjanmaan suuriin muuttotappioihin vieraskielisten ryhmässä (osa muuttotappioista saattaa liittyä henkilöihin, joiden koulutusaste ei ole tiedossa).

⁷ Tässä yhteydessä muu työvoiman ulkopuolinen viittaa henkilöön, joka ei ole opiskelija, eläkeläinen, varus- tai siviilipalvelushenkilö.

⁸ Vain perusasteen suorittaneet sisältää myös henkilöt, joiden koulutusaste ei ole tiedossa

Toisen asteen suorittaneiden ryhmässä Pohjanmaan ELY-alue kärsi hieman yli 2 500 henkilöä muuttotappiota: muuttotappiot perustuivat lähes täysin Keski-Pohjanmaan kärsimiin muuttotappioihin. Keski-Pohjanmaa kärsimistä muuttotappioista noin puolet perustui opiskelijoiden ryhmässä kärsittyihin muuttotappioihin (korkea-asteen koulutuksen perässä tehdyt muutot) ja puolet työllisten ryhmän muuttoihin. Pohjanmaan muuttotappiot toisen asteen suorittaneiden ryhmässä olivat maltilliset, mutta tästä huolimatta maakunta kärsi merkittäviä muuttotappioita työllisten toisen asteen suorittaneiden ryhmässä. Pohjanmaa sai kuitenkin merkittäviä muuttovoittoja toisen asteen suorittaneista opiskelijoista, jotka oletettavasti perustuvat pitkälti maakuntaan korkea-asteen koulutuksen perässä muuttaneisiin.

Pohjanmaan ELY-alue kärsi alimman ja alemman korkea-asteen suorittaneiden ryhmässä hieman vajaa 1 800 henkilöä muuttotappiota vuosien 2010-2018 aikana. Muuttotappiot perustuivat etenkin Pohjanmaan muuttotappioihin, joskin myös Keski-Pohjanmaa kärsi kohtuullisen suuria muuttotappioita tässä ryhmässä. Muuttotappiot tässä ryhmässä perustuvat lähinnä työllisten muuttoihin; ikärakenteen perusteella vastavalmistuneiden osuus tästä ryhmästä on merkittävä.

Ylemmän korkea-asteen ja tutkijankoulutusasteen suorittaneiden ryhmässä Pohjanmaan ELY-alue kärsi 2 500 henkilöä muuttotappioita, jotka ovat kaikki Pohjanmaan muuttotappioita. Keski-Pohjanmaa sai maltillisia muuttovoittoja ylemmän korkea-asteen ja tutkijankoulutusasteen suorittaneista työllisistä muuttajista. Pohjanmaan muuttotappiot perustuivat vastaavasti työllisten (25-34-vuotiaiden) ryhmässä kärsittyihin muuttotappioihin, joka on tyypillistä alueelle, jossa on yliopistokoulutustoimintaa: useimmat yliopistomaakunnat eivät pysty työllistämään kaikkia alueella valmistuvia korkeakoulutettuja, joka näkyy vastavalmistuneiden muuttoliikkeenä työn perässä etenkin pääkaupunkiseudulle.

Taulukko 5 Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY alueen työllisten, työttömien ja työvoiman ulkopuolisten 15-64-vuotiaiden nettomuutto 2010-2018

Pohjanmaa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Vain perusaste	-199	-122	-244	-260	-351	-318	-303	-303	-201	-2301
Toinen aste	-16	23	29	-114	117	81	-126	-265	-38	-309
Alin tai alempi korkea-a.*	-85	-78	-80	-80	-82	-126	-267	-321	-306	-1425
Ylempi tai tutkijankoul.**	-19	28	-25	-4	-56	-74	-110	-149	-10	-419
Keski-Pohjanmaa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Vain perusaste	21	23	-2	-34	-4	4	-33	-105	-70	-200
Toinen aste	-210	-217	-243	-230	-209	-252	-270	-281	-342	-2254
Alin tai alempi korkea-a.*	-33	-34	-43	-12	-43	-6	-81	-80	-36	-368
Ylempi tai tutkijankoul.**	25	13	48	-19	28	24	26	28	-8	165
Pohjanmaan ELY-alue	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yht. 2010-2018
Vain perusaste	-178	-99	-246	-294	-355	-314	-336	-408	-271	-2501
Toinen aste	-226	-194	-214	-344	-92	-171	-396	-546	-380	-2563
Alin tai alempi korkea-a.*	-118	-112	-123	-92	-125	-132	-348	-401	-342	-1793
Ylempi tai tutkijankoul.**	6	41	23	-23	-28	-50	-84	-121	-18	-254

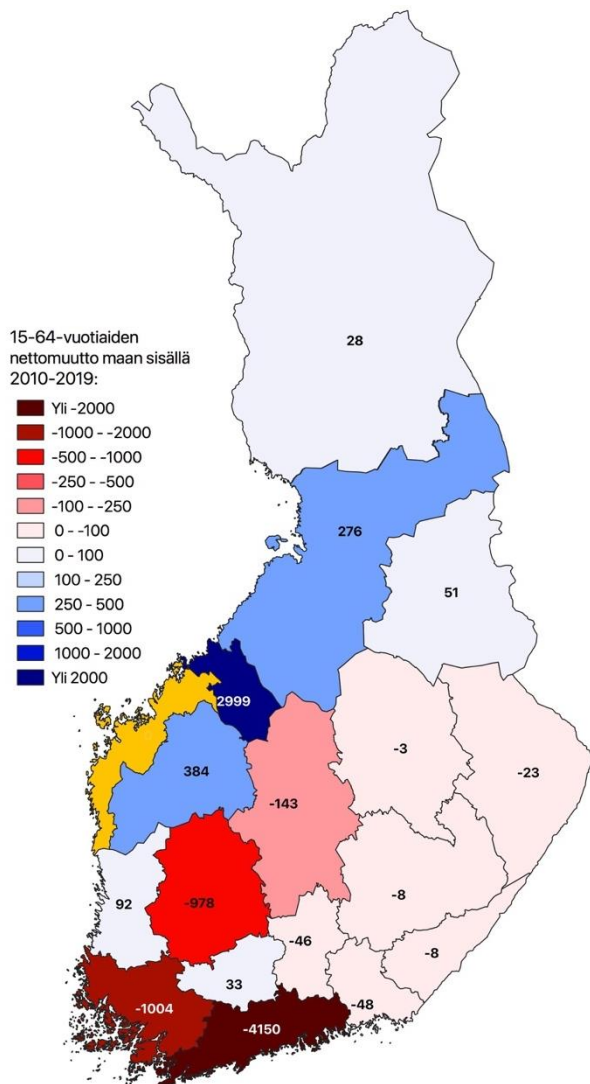
Lähde: Tilastokeskus, muuttaneiden taustatiedot -tietokanta

*Alin korkea-aste vastaa tiettyjä lyhyempiä AMK-koulutuksia (esim. sairaanhoitaja). Alempi korkea-aste vastaa suurinta osaa AMK-tutkinnoista ja yliopiston kandidaatin tutkintoa.

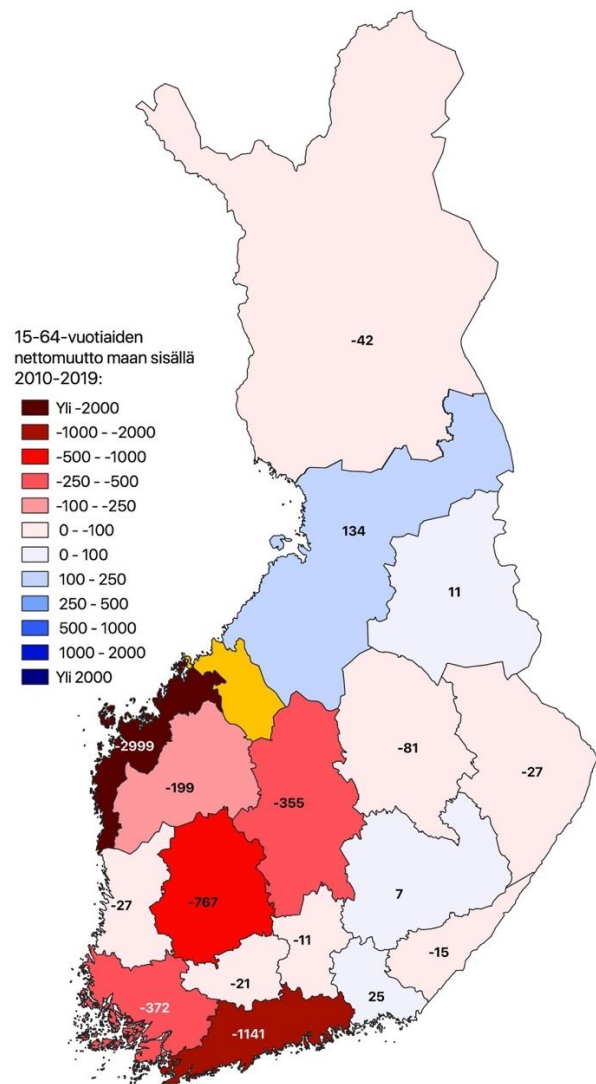
**Ylempi korkea-aste vastaa yliopiston maisterin tutkintoa ja ylempiä AMK-tutkintoja. Tutkijankoulutusaste vastaa tohtorin tai lisensiaatti-tutkinnon suorittanutta.

Kartoissa 1. ja 2. on kuvattu Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien työikäisen väestön nettomuuttoliikettä maakunnittain 2010-luvun aikana. Pohjanmaan ELY-alueen kärsimät muuttotappiot työikäisen väestön ryhmässä selittyvät vain muutamaan maakuntaan kohdistuvalla muuttoliikkeellä. Noin puolet alueen kärsimistä muuttotappioista selittyivät työikäisten muutoilla Uudellemaalle, jolle Pohjanmaan ELY-alue kärsi noin 5 300 työikäistä henkilöä muuttotappiota 2010-luvun aikana. Uudellemaalle kärsityistä muuttotappioista vieraskielisten osuus on merkittävä. Uudenmaan lisäksi Pohjanmaan ELY-alue kärsi yli 1 000 henkilön muuttotappiot työikäisten ryhmässä Varsinais-Suomelle ja Pirkanmaalle.

Näiden maakuntien lisäksi alue kärsi kohtuullisia muuttotappiota Keski-Suomelle. Muille maakunnille kärsittyjen muuttotappioiden merkitys oli vähäinen. Pohjanmaan ELY-alue sai merkittäviä muuttovoittoja työikäisten ryhmästä lähinnä Pohjois-Pohjanmaalta ja Etelä-Pohjanmaalta. Muista maakunnista saadut muuttovoitot olivat vähäisiä. On huomionarvoista, että suurille korkeakoulutusmaakunnille kärsityt muuttotappiot kohdistuvat näiden maakuntienkin sisällä lähinnä suuriin kaupunkeihin ja näiden kehyskuntiin.

Kartta 1 Pohjanmaan 15-64-vuotiaiden nettomuutto maan sisällä 2010-2019 maakunnittain
Lähde: Tilastokeskus: Väkiluku ja väestönmuutokset

Kartta 2 Keski-Pohjanmaan 15-64-vuotiaiden nettomuutto maan sisällä 2010-2019 maakunnittain
Lähde: Tilastokeskus: Väkiluku ja väestönmuutokset

Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien työikäisten muuttoliikkeen suuntautumisessa oli yhtäläisyyksiä, mutta myös eroja. Molemmat maakunnat kärsivät merkittäviä muuttotappioita työikäisten ryhmässä Uudellemaalle ja Pirkanmaalle, joskin Pohjanmaalla Uudenmaan merkitys oli hieman Keski-Pohjanmaata korostuneempi ja Keski-Pohjanmaalla Pirkanmaan merkitys oli huomattavasti korostuneempi kuin Pohjanmaalla. Molemmat maakunnat kärsivät asukasluvuun suhteutettuna vastaavat muuttotappiot Varsinais-Suomelle. Pohjanmaasta poiketen Keski-Pohjanmaa kärsii merkityksellisiä muuttotappiota myös Keski-Suomelle ja Etelä-Pohjanmaalle; Pohjanmaa taas saa jälkimmäisestä kohtuullisia muuttovoittoja.

Muuttoliike oli myös vilkasta Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien välillä: Pohjanmaan maakunta sai kaikista maakunnista suurimmat muuttovoitot Keski-Pohjanmaasta, kun taas Keski-Pohjanmaa kärsii kaikista maakunnista suurimmat muuttotappiot Pohjanmaalle. Maakuntien välinen muuttoliike keskittääkin työikäistä väestöä Pohjanmaalle ja selittää merkittävän osan Pohjanmaan Keski-Pohjanmaata vahvemmasta väestönkehityksestä 2010-luvulla: Ilman Pohjanmaan

muuttovoittoja Keski-Pohjanmaasta Pohjanmaan työikäinen väestö olisi supistunut suhteellisesti tarkasteltuna huomattavasti Keski-Pohjanmaata voimakkaammin.

Erot korostuvat ELY-alueen maakuntien välillä, kun muuttoliikkeen suuntautumista tarkastellaan ikäryhmittäin. Keski-Pohjanmaalla muuttotappiot Uudellemaalle, Pirkanmaalle ja Varsinais-Suomelle painottuvat 15-24-vuotiaiden ryhmään: tätä vanhemmissa ryhmissä kärsityt muuttotappiot ovat suhteellisen maltillisia. Pohjanmaa kärsii myös näille maakunnille muuttotappiota 15-24-vuotiaiden ryhmässä, mutta Varsinais-Suomea lukuun ottamatta 25-34-vuotiaiden osuus muuttotappioista on huomattavasti Keski-Pohjanmaata korostuneempi. Ero muuttotappioiden määrässä 25-34-vuotiaiden ryhmässä suhteessa Uuteenmaahan on korostunut: Keski-Pohjanmaahan verrattuna Pohjanmaa kärsi kymmenkertaiset muuttotappiot (-2 433 henkilöä) 25-34-vuotiaiden ryhmässä Uudellemaalle. Pohjanmaan muuttotappiot Uudellemaalle ovat myös kasvaneet 2010-luvulla merkittävästi toisin kuin Keski-Pohjanmaalla. Molempien maakuntien muuttotappiot muille yksittäisille maakunnille ovat maltillisia yli 35-vuotiaiden muuttoliikkeessä, etenkin nuorempien ikäryhmien suuriin volyymeihin verrattuna. Pohjois-Pohjanmaasta saadut muuttovoitot 2010-luvulla perustuivat sekä 15-24-vuotiaiden että 25-34-vuotiaiden ryhmästä saatuihin muuttovoittoihin molemmissa Pohjanmaan ELY-alueen maakunnissa.

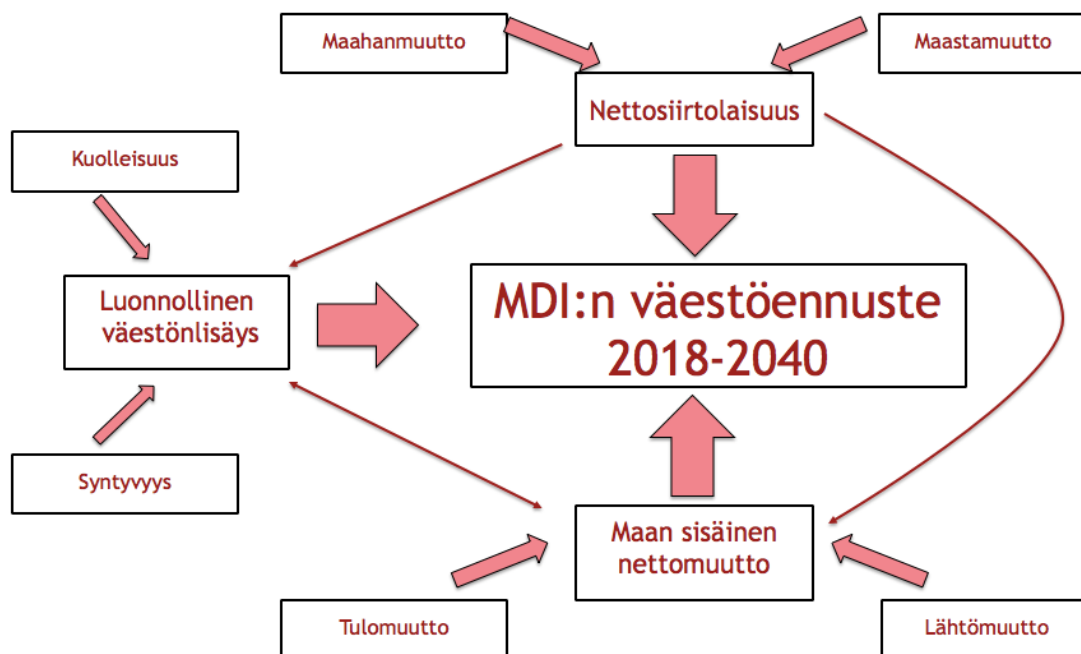
Keski-Pohjanmaa kärsii Pohjanmaalle muuttotappiota käytännössä kaikissa työikäisten ikäryhmissä, joskin suurin osa muuttotappioista painottuu 15-24-vuotiaiden ryhmään, jossa Keski-Pohjanmaa kärsi 2010-luvun aikana yhteensä hieman yli 1 700 henkilöä muuttotappiota. 15-24-vuotiaiden ikäryhmässä muuttotappiot selittyvät etenkin koulutuksen perässä tehdyillä muutoilla, vaikka myös työn perässä Pohjanmaalle muuttaneita nuoria oli merkittävästi. Keski-Pohjanmaa kärsii kuitenkin merkittäviä muuttotappioita myös 25-34-vuotiaiden ryhmässä (yhteensä noin 750 henkilöä 2010-luvulla), joka kertoo joko koulutuksen jälkeisten paluumuuttojen vähydestä tai Keski-Pohjanmaan heikosta pitovoimasta 25-34-vuotiaiden työllisten ryhmässä suhteessa Pohjanmaahan.

3. Työikäisen väestön ja työllisen työvoiman toimialoitainen ennuste vuoteen 2030

3.1 Väestö- ja työvoimaennuste

Pohjanmaan ELY-alueelle ja alueen maakuntien työikäisen väestön ja työllisen työvoiman kehitystä tarkasteltiin vuoteen 2030 asti kolmen erilaisen väestöskenaarioiden perusteella, jotka kuvaavat erilaista väestönkehitystä alueella vuosien 2020-2030 aikana. Tämän pohjalta rakennettiin työvoiman toimialoitainen (TOL 2008) ennuste, joka kuvaa työllisen työvoiman kehitystä vuosien 2018-2030 aikana eri toimialoilla perustuen väestöskenaarioiden kuvaamaan väestönkehitykseen.

Väestöskenaarioiden pohjana toimii MDI:n väestöennuste Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnille. MDI:n on dynaaminen trendiennuste, joka nojaa 2010-luvun väestönkehityksen trendeihin. MDI:n väestöennuste simuloi kaikkien väestönkehityksen osatekijöiden, luonnollisen väestönlisäyksen, maan sisäisen muuttoliikkeen ja nettosiirtolaisuuden, kehitystä alueella. On huomionarvoista, että kaikki ennusteen väestönkehityksen osatekijät vaikuttavat toisiinsa: kasvava väestö muuttoliikkeen johdosta lisää alueella syntyvien määriä, kun taas lisääntyvä maahanmuutto lisää alueelta poismuuttavien määriä jne.

Luonnollinen väestönlisäys koostuu ennusteessa kahdesta komponentista: syntyvyydestä ja kuolleisuudesta. MDI:n väestöennusteessa syntyvyys perustuu ikäluokittaisiin erikoishedelmällisyysasteeseen, joka kertoo, kuinka monta lasta tietyssä iässä oleva nainen tulee saamaan tietyn ajanjakson aikana (ennusteessa viisi vuotta). Erikoishedelmällisyysaste on asetettu vuoden 2018 tasolle 15-29-vuotiaiden ikäluokassa ja vuosien 2016-2018 tasolle yli 30-vuotiaiden ikäluokassa. Oletuksena on, että hedelmällisyysaste pysyy vastaavana koko ajanjakson ajan (on kuitenkin huomionarvoista, että syntyneiden määrät vaihtelevat hedelmällisessä iässä olevan väestönkehityksen mukaan). Tuleva syntyvyys ei kuitenkaan ehdi vaikuttamaan Pohjanmaan työvoiman määrään vuosien 2020-2030 aikana, vaan kaikki tämän ajanjakson aikana työvoimaan siirtävät henkilöt ovat jo syntyneet.

Kuolleisuus perustuu kuolleiden määristä vuosien 2010-2018 aikana laskettuihin kuolemanvaaroihin ikäluokittain. Jokaiselle ikäluokalle on laskettu riski kuolla jokaisena vuonna ennustejakson aikana. Kuolemanvaarat on laskettu erikseen miehille ja naisille, jotta naisten korkeampi elinikä tulee huomioiduksi. Kuolemanvaaroissa on huomioitu alueelliset erot kuolleisuudessa. Lisäksi kuolleisuudessa on huomioitu tuleva eliniän nousu, perustuen Tilastokeskuksen kuolemanvaaroihin vuosien 2019-2040 aikana. Myös vuosien 2010-2018 aikana tapahtunut eliniän kasvu on huomioitu kuolemanvaaroissa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ajanjakson aikana riski kuolla laskee, jonka johdosta väestö elää vuonna 2030 keskimäärin hieman pidempään kuin vuonna 2018.

Maan sisäinen muuttoliike perustuu tulo- ja lähtömuuton erotukseen. Sekä tulo- että lähtömuutto on mallinnettu perustuen 49 muuttoalueen väliseen muuttoliikkeeseen Näille alueille on laskettu ikäluokittaiset ja sukupuolikohtaiset muuttoalttiudet, eli todennäköisyydet muuttaa tietylle alueelle aiempien vuosien muuttoliikkeen pohjalta. Oletuksena on, että ikäluokittaiset ja sukupuolittaiset alttiudet muuttaa pysyvät vastaavina koko ajanjakson aikana; muuttajien toteuma sen sijaan voi vaihdella merkittävästi.

Maahan- ja maastamuutto perustuu tietyistä vuosista laskettuun keskiarvoon. Maahan- ja maastamuuton määrä on laskettu ikäluokittain ja sukupuolittain. Oletuksena on, että maahanmuuton määrä sekä ikä- ja sukupuolirakenne pysyy vastaavana ennustejakson aikana.

Väestönkehityksen osatekijöiden lisäksi väestö ikääntyy ennusteessa luonnollisesti: vuonna 2019 iältään 30-vuotias henkilö siirtyy ennusteessa vuonna 2020 ikäluokkaan 31-vuotias. Tällöin henkilöön vaikuttavat 31-vuotiaan muuttoalttiudet, maahanmuutto ja kuolleisuus. Vuonna 2020 kyseinen henkilö on 32-vuotias ja häneen vaikuttavat 32-vuotiaiden muuttoalttiudet ja kuolleisuus jne.

MDI:n väestöennuste perustuu jo tapahtuneeseen kehitykseen ja trendeihin, eikä ennusteessa ole kyetty huomioimaan tulevaisuudessa alueelle potentiaalisesti kohdistuvia investointeja, asumispreferenssien muutoksia, muuttokäyttäytymisen muutoksia, digitalisaation vaikutuksia jne. Näillä kaikilla tekijöillä tulee kuitenkin olemaan erinäisiä vaikutuksia alueen väestönkehitykselle, jotka voivat kääntää väestönkehitystä positiivisempaan tai negatiivisempaan suuntaan.

Pohjanmaan ELY-alueen kehitystä tarkasteltiin kolmella eri skenaariolla, joista kaksi pohjaa MDI:n ennustemalliin ja yksi Tilastokeskuksen vuoden 2019 väestöennusteeseen. Tilastokeskuksen väestöennusteen oletamat ja toimintalogiikka on hyvin vastaavaa kuin yllä avattu MDI:n väestöennusteen toimintalogiikka. Tilastokeskuksen väestöennusteessa muuttoalttiudet on laskettu vuosilta 2014-2018, ja maahanmuuton taso perustuu vuosien 2010-2018 keskitasoon. Muilta osin Tilastokeskuksen väestöennuste vastaa MDI:n väestöennustetta.⁹

MDI:n väestöennusteen pohjalta tehtiin kaksi vaihtoehtoista väestöskenaariota Pohjanmaan ELY-alueen maakunnille, jotka kuvaavat Tilastokeskuksen väestöennustetta otollisempaa väestönkehitystä alueella. Maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa kaikki muut väestönkehityksen oletamat vastaavat Tilastokeskuksen väestöennustetta, mutta maan sisäisen muuttoliikkeen tulo- ja lähtömuuttoalttiudet on laskettu 2010-luvun alkupuolen vuosista, jolloin Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien veto- ja pitovoima oli 2010-luvun loppua vahvempi. Vahvemman kasvun skenaariossa maltillisesti vahvemman skenaarion tavoin maan sisäinen muuttoliike on laskettu 2010-luvun alun vahvoista vuosista, jonka lisäksi maahanmuutto perustuu tässä skenaariossa 2010-luvun viiteen vahvimpaan vuoteen, eikä koko 2010-lukuun.

Väestöskenaarioiden perusteella saadaan Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien työikäisen väestönkehitys vuosittain vuoteen 2030 asti. Tämän pohjalta tehtiin työllisen työvoiman ennuste toimialoittain, jossa yhdistetään väestöennusteen kuvaama työikäisen väestönkehitys toimialoittaiseen trendiennusteeseen. Työvoiman ennusteen pohjana on ikäryhmittäin laskettu toimialoittainen työvoiman trendi, jonka oletetaan jatkuvan vastaavana vuoteen 2030. Tähän yhdistetään Pohjanmaan ELY-alueen maakuntien työikäisen väestön pohjalta laskettu työllisen työvoiman kehitys; lopputuloksena ennuste huomioi sekä demografiset, että rakenteelliset muutokset Pohjanmaan ELY-alueen työllisessä työvoimassa toimialoittain. Työllisen työvoiman kehitystä on tarkasteltu kolmella eri työllisyysasteella: 75 prosentin, 78 prosentin ja 80 prosentin työllisyysasteilla.

Toimialoittaisen työllisen työvoiman ennusteeseen liittyvät kaikki samat epävarmuustekijät kuin väestöennusteeseen, sillä työvoimaennuste pohjautuu väestöennusteeseen. Tämän lisäksi työvoiman ennusteeseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä, joista huomattavimmat ovat suhdannevaihtelut, uudet innovaatiot ja työn kuvan muuttuminen sekä suuret alueelliset investoinnit, joiden vaikutusta on joko vaikea tai mahdoton mallintaa. Toisaalta työvoiman ennuste kuvaa suhteellisen hyvin esimerkiksi ikärakenteen kehityksen toimialoittaisia vaikutuksia ja tästä seuraavia haasteita työvoiman saannissa.

---

⁹ Tarkemmin Tilastokeskuksen väestöennusteen olettamista: https://www.stat.fi/til/vaenn/2019/vaenn_2019_2019-09-30_laa_001_fi.html

3.2 Työikäisen väestön kehitys eri väestöskenaarioissa 2020-2030

Kolme eri väestöskenaario tuottavat toisistaan poikkeavan kuvan Pohjanmaan ELY-alueen työikäisen väestön kehityksestä 2020-luvulla, johtuen skenaarioiden eroavista taustaolettamista.

Tilastokeskuksen väestöennusteessa Pohjanmaan ELY-alueen ja molempien alueen maakuntien työikäisen väestönkehitys jää suhteellisen heikoksi. Koko ELY-alueen työikäinen väestö vähenee Tilastokeskuksen väestöennusteessa noin 3 350 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä (-2,3 prosentilla). Työikäinen väestö supistuu suhteellisen voimakkaasti 2020-luvun alussa ja lopussa; vuosikymmen puolivälissä työikäisen väestön kehitys on taas maltillista.

Tilastokeskuksen väestöennusteessa molempien ELY-alueen maakuntien työikäinen väestö supistuu. Pohjanmaan maakunnassa työikäinen väestö supistuu hieman yli 1 600 asukkaalla 2020-luvun aikana (-1,6 prosenttia). Työikäisen väestön supistuminen jää myös Tilastokeskuksen väestöennusteessa huomattavasti maltillisemmaksi 2020-luvulla verrattuna 2010-lukuun. Pohjanmaalla nuorten (15-24-vuotiaiden) ikäryhmä kasvaa merkittävästi ja 45-54-vuotiaiden määrä kasvaa maltillisesti. 25-34-vuotiaiden ja 55-64-vuotiaiden määrä taas vähenee voimakkaasti Pohjanmaalla 2020-luvun aikana.

Tilastokeskuksen väestöennusteessa Pohjanmaan maakunnan työikäisen väestön supistumista 2020-luvulla selittää etenkin suuret muuttotappiot maan sisällä työikäisten ryhmässä: ennusteen mukaan Pohjanmaan maakunta kärsisi noin 7 500 työikäistä henkilöä muuttotappiona maan sisällä. Myös kuolleisuus supistaisi kohtuullisesti työikäistä väestöä 2020-luvun aikana. 2010-luvusta poiketen Pohjanmaan työikäistä väestöä kasvattaa Tilastokeskuksen väestöennusteessa ikäkohorttien koon vaihtelu. 2010-luvulla työikäisestä väestöstä poistui huomattavasti suurempia ikäluokkia kuin työikäiseen väestöön siirtyi, 2020-luvulla taas Pohjanmaalla työikäiseen väestöön siirtyy yli 1 300 henkilöä enemmän kuin työikäisestä väestöstä siirtyy eläkeikäiseen väestöön. Keskeinen eroa selittävä tekijä ovat suuret ikäluokat, joiden siirtymä eläkeikään supisti työvoimaa huomattavasti 2010-luvulla, muttei enää 2020-luvulla. Merkittävin Pohjanmaan työikäistä väestöä kasvattava tekijä on kuitenkin maahanmuutto, joka kasvattaa Tilastokeskuksen väestöennusteessa Pohjanmaan työikäistä väestöä 6 300 asukkaalla.

Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan 1 700 henkilöllä eli 4,3 prosentilla. Keski-Pohjanmaalla työikäinen väestö supistuu suhteellisen tasaista tahtia koko ennustejakson ajan. Vaikka Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu Tilastokeskuksen väestöennusteessa merkittävästi Pohjanmaata voimakkaammin (suhteellisesti tarkasteltuna), Keski-Pohjanmaan työikäisen väestön supistuminen on Tilastokeskuksen väestöennusteessa merkittävästi 2010-lukua maltillisempaa. Pohjanmaan tavoin 15-24-vuotiaiden ja 45-54-vuotiaiden ikäryhmät kasvavat 2020-luvulla, kun taas muut työikäisten ikäryhmät supistuvat: etenkin 55-64-vuotiaiden määrä vähenee voimakkaasti Keski-Pohjanmaalla.

Keski-Pohjanmaan työikäisen väestön supistumista selittää etenkin muuttotappiot maan sisällä: Tilastokeskuksen väestöennusteessa Keski-Pohjanmaa kärsii noin 3 100 henkilöä muuttotappiota maan sisällä 15-64-vuotiaiden ryhmässä. Myös kuolleisuus supistaa työikäistä väestöä. Maahanmuutto ja ikäluokkien koon vaihtelu kasvattaa maltillisesti Keski-Pohjanmaan väestöä 2020-luvulla. Suhteessa asukaslukuun maahanmuuton vaikutus jää merkittävästi Pohjanmaata maltillisemmaksi, mutta ikäkohorttien luonnollisen vaihtelun vaikutus on taas merkittävästi suurempi kuin Pohjanmaalla.

Maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa Pohjanmaan ELY-alueen työikäinen väestö kasvaa hieman vajaalla 700 asukkaalla eli 0,5 prosentilla. Tässä skenaariossa työikäinen väestö supistuu maltillisesti heti 2020-luvun alussa, mutta alkaa kasvamaan 2020-luvun alun jälkeen. Työikäisen väestön kasvu on suhteellisen maltillista tässä skenaariossa.

Maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa työikäisen väestönkehitys polarisoituu alueen maakuntien välillä: Pohjanmaan työikäinen väestö kasvaa, kun taas Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu. Pohjanmaan maakunnassa työikäinen väestö kasvaa noin 1 700 henkilöllä 2020-luvun aikana eli 1,6 prosentilla. Tilastokeskuksen väestöennusteeseen verrattuna väestönkehitys on hieman vajaa 3 700 henkilöä vahvempaa maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa.

Skenaariossa erityisesti Pohjanmaalla asuvien nuorten määrä kasvaa vahvistuvan muuttoliikkeen seurauksesta: Pohjanmaalla asuvien 15-24-vuotiaiden määrä kasvaisi tässä skenaariossa hieman yli 2 000 henkilöllä. Nuorten aikuisten (25-34-vuotiaat) määrä taas vähenee maltillisesti, kun taas 35-54-vuotiaiden määrä kasvaa maltillisesti. 55-64-vuotiaiden määrä taas vähenee myös tässä skenaariossa erittäin voimakkaasti.

Maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa vahvempi kasvu verrattuna Tilastokeskuksen väestöennusteeseen perustuu Pohjanmaalla eroon maan sisäisessä muuttoliikkeessä: Pohjanmaa kärsii tässä skenaariossa huomattavasti maltillisempia muuttotappiota, mutta tästä huolimatta muuttotappiot ovat myös tässä skenaariossa merkittäviä. Muiden väestönkehityksen osatekijöiden vaikutus on hyvin vastaava kuin Tilastokeskuksen väestöennusteessa.

Keski-Pohjanmaan väestö supistuu maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa 1 050 henkilöllä (-2,7%), eli noin 700 henkilöä vähemmän kuin Tilastokeskuksen väestöennusteessa. Koska maan sisäisen muuttoliikkeen vaikutus Keski-Pohjanmaan työikäisen väestön kehitykseen on maltillisempi kuin Pohjanmaalla, jää myös maltillisesti vahvemman kasvun skenaarion olettamien vaikutus vähäisemmäksi Keski-Pohjanmaalla. Skenaariossa Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu maltillisesti koko ennustejakson ajan. Tarkemmissa työikäisten ikäryhmistä maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa Keski-Pohjanmaan nuorten (15-24-vuotiaat) ja 45-54-vuotiaiden määrä kasvaa, kun taas etenkin 25-34-vuotiaiden ja 55-64-vuotiaiden määrä vähenee voimakkaasti.

Pohjanmaan tavoin Keski-Pohjanmaan vahvempi työikäisen väestön kehitys maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa perustuu käytännössä täysin vähäisempiin muuttotappioihin maan sisällä. Tästä huolimatta Keski-Pohjanmaan muuttotappiot ovat myös tässä skenaariossa merkittävät. Muissa väestönkehityksen osatekijöissä ei ole merkittäviä eroja verrattuna Tilastokeskuksen väestöennusteeseen.

Vahvemman kasvun skenaariossa Pohjanmaan ELY-alueen muuttovetovoima vastaa maltillisesti vahvemman kasvun skenaariota, mutta alue saa merkittävästi muita skenaarioita suurempia muuttovoittoja kansainvälisestä muuttoliikkeestä. Tässä skenaariossa ELY-alueen työikäinen väestö kasvaa hieman yli 2 000 henkilöllä 2020-luvun aikana (+1,4 prosenttia). Työikäinen väestö supistuu hieman 2020-luvun ensimmäisinä vuosina, mutta kääntyy suhteellisen vahvaan kasvuun heti tämän jälkeen.

Myös vahvemman kasvun skenaariossa eriytynyt kehitys Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan välillä säilyy. Pohjanmaan työikäinen väestö kasvaa merkittävästi, kun taas Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu myös tässä skenaariossa. Vahvemman kasvun skenaariossa Pohjanmaan maakunnan työikäinen väestö kasvaa koko tarkastelujakson ajan; koko ajanjakson aikana työikäinen väestö kasvaa 2 700 henkilöllä eli 2,5 prosentilla. Tilastokeskuksen väestöennusteeseen verrattuna työikäinen väestö kasvaa tässä skenaariossa noin 4 350 henkilöä enemmän.

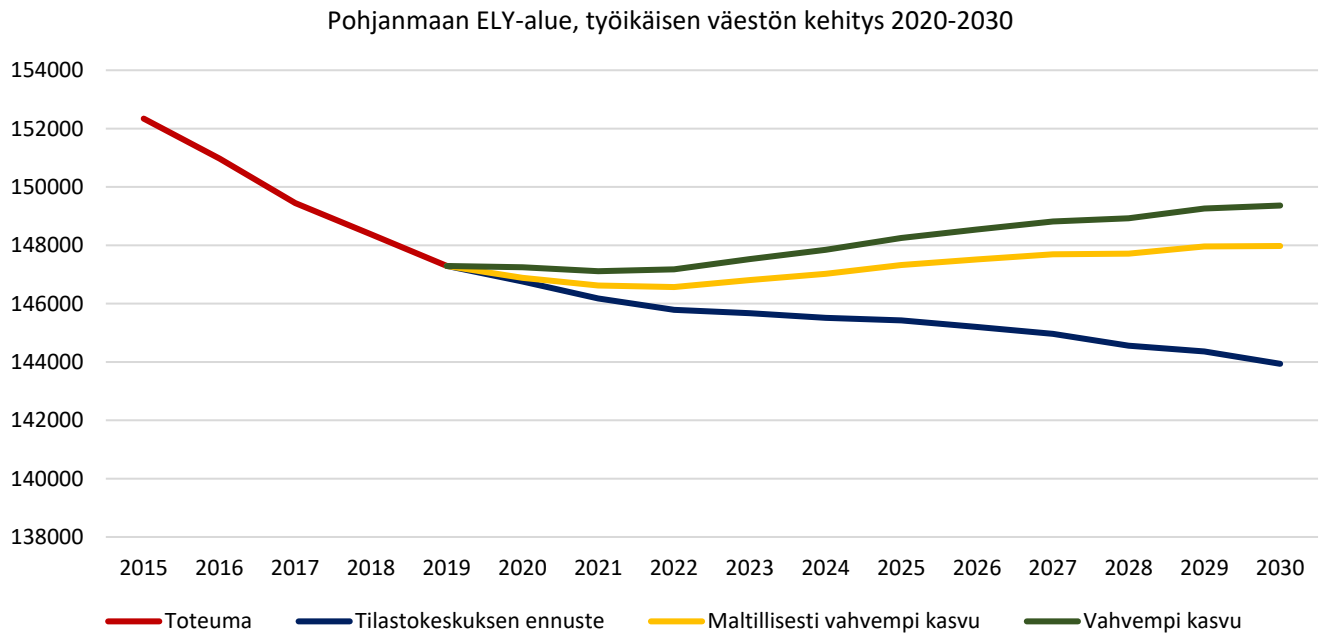
Ikärakenteen kehitys muistuttaa vahvemman kasvun skenaariossa Pohjanmaalla maltillisesti vahvemman kasvun skenaariota; erityisesti nuorten määrä kasvaa voimakkaasti. Vahvemman kasvun skenaariossa kuitenkin myös 35-54-vuotiaiden ikäryhmä kasvaa merkittävästi, kun taas 25-34-vuotiaiden ikäryhmä supistuu vain hieman. Myös tässä skenaariossa 55-64-vuotiaiden määrä supistuu voimakkaasti. Tätä selittää skenaarion oletamat: sekä maan sisäisen, että kansainvälisen muuttoliikkeen vaikutus 55-64-vuotiaiden ikäryhmään on vähäinen, joka selittää kaikissa skenaarioissa heikkoa kehitystä.

Vahvemman kasvun skenaariossa Pohjanmaata kasvattaa Tilastokeskuksen ja maltillisesti vahvemman kasvun skenaarioon verrattuna etenkin kansainvälinen muuttoliike, josta Pohjanmaa saa vahvemman kasvun skenaariossa yli 8 000 henkilöä muuttovoittoa 2020-luvun aikana. Tässä skenaariossa myös muuttotappiot muusta maasta ovat Tilastokeskuksen väestöennustetta vähäisemmät, mutta toisaalta suuremmat kuin maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa, sillä suuremmat muuttovoitot ulkomailta kasvattavat muuttotappiota maan sisällä. Muissa väestönkehityksen osatekijöissä ei ole merkittäviä eroja skenaarioiden välillä.

Keski-Pohjanmaan väestö supistuu vahvemman kasvun skenaariossa 640 työikäisellä henkilöllä eli 1,6 prosentilla. Vahvemman kasvun skenaariossa työikäisen väestön kehitys on noin 1 000 henkilöä vahvempaa kuin Tilastokeskuksen väestöennusteessa. Tästä huolimatta myös vahvemman kasvun skenaariossa Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu koko ennustejakson ajan, joskin supistuminen on vuositasolla hyvin maltillista. Ikärakenteessa tapahtuvat muutokset ovat taas suurempia: 15-24-vuotiaiden ja 45-54-vuotiaiden määrä kasvaa yhteenlaskettuna yli 1 000 henkilöllä, kun taas nuorten aikuisten ja etenkin 55-64-vuotiaiden määrä vähenee voimakkaasti Keski-Pohjanmaalla. 35-44-vuotiaiden määrä ei taas muutu ennustejakson aikana merkittävästi.

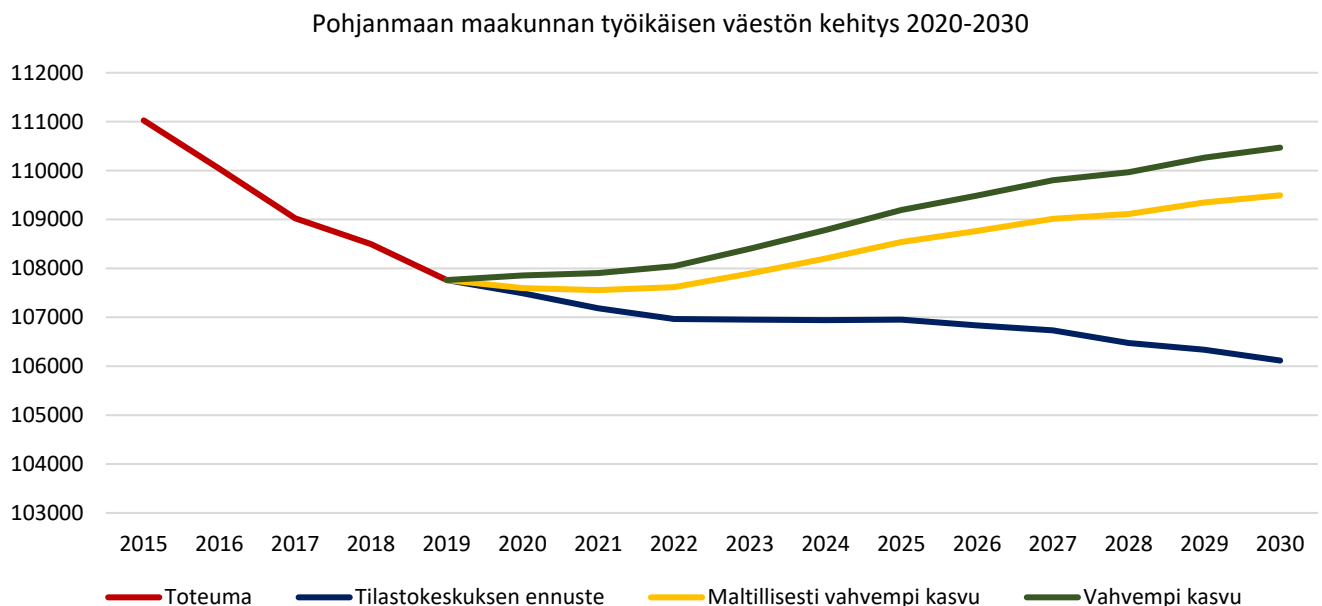
Vahvemman kasvun skenaarion olettamien mukaisesti Keski-Pohjanmaan muuttovoitot ulkomailta ovat tässä skenaariossa muita skenaarioita suurempia. Koska maahanmuuton merkitys Keski-Pohjanmaan kasvulle on maltillinen, jää vahvemman kasvun skenaarion olettamien vaikutus Pohjanmaata maltillisemmaksi. Vahvemman kasvun skenaariossa Keski-Pohjanmaa kärsii Tilastokeskuksen väestöennustetta vähäisempiä muuttotappioita myös muulle maalle, mutta kasvaneen maahanmuuton vaikutuksesta myös muuttotappiot muulle maalle kasvavat verrattuna maltillisesti

vahvemman kasvun skenaarioon, vahvempi väestönkehitys näkyy myös kasvavana lähtömuuttona alueelta. Muissa väestönkehityksen osatekijöissä ei taas ole merkittäviä eroja eri skenaarioiden välillä.

Kuvio 12 Pohjanmaan ELY-alueen työikäisen väestön kehitys eri skenaarioissa 2020-2030

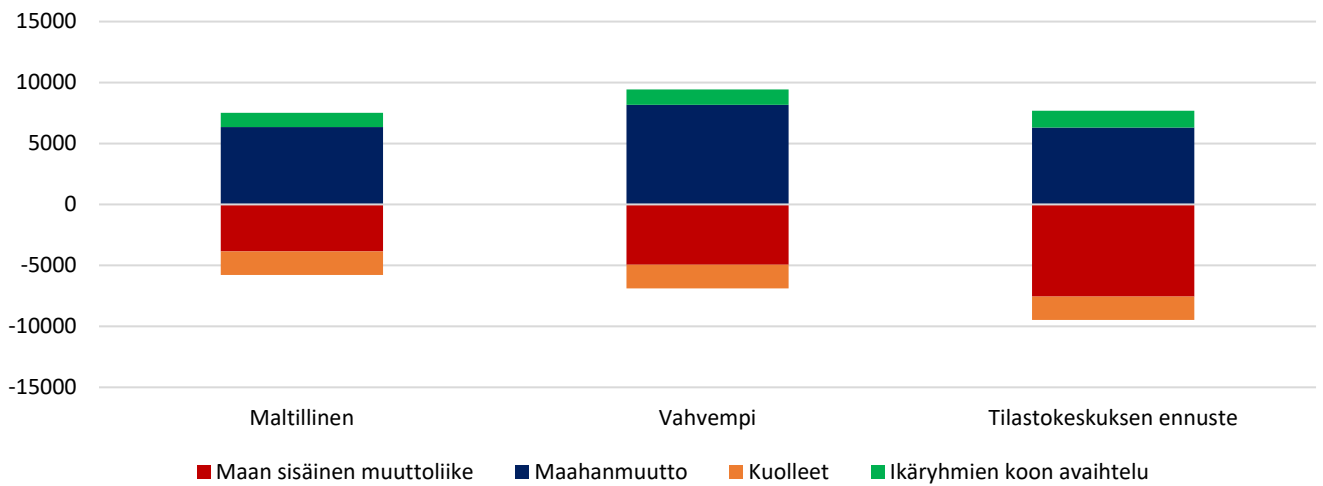
Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste; MDI

Kuvio 13 Pohjanmaan maakunnan työikäisen väestön kehitys eri skenaarioissa 2020-2030

Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste; MDI

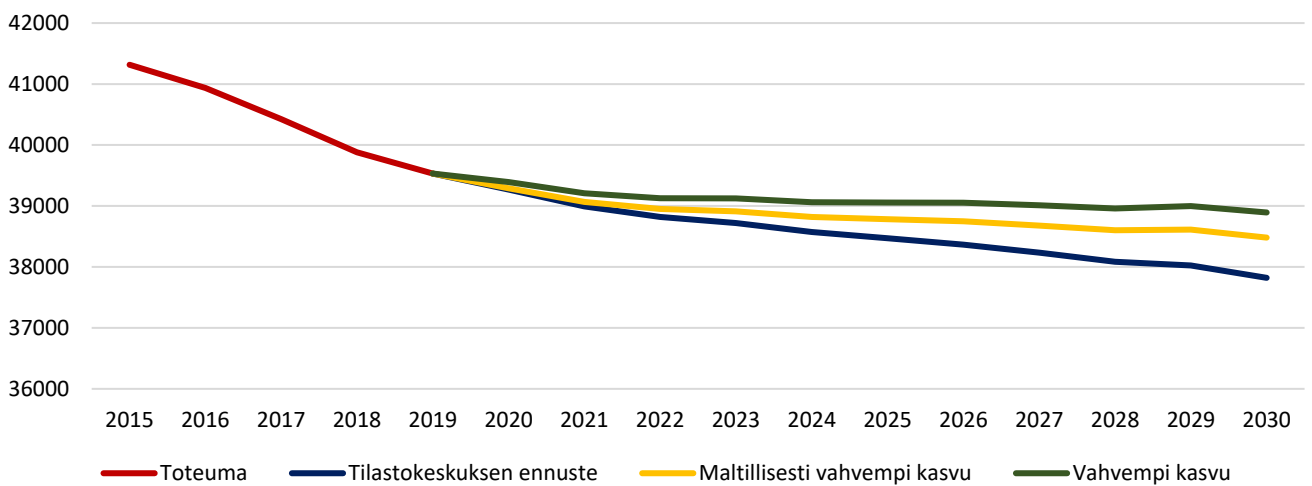
Pohjanmaan väestönkehityksen osatekijät 2020-2030

Kuvio 14 Pohjanmaan väestönkehityksen osatekijät eri skenaarioissa 2020-2030

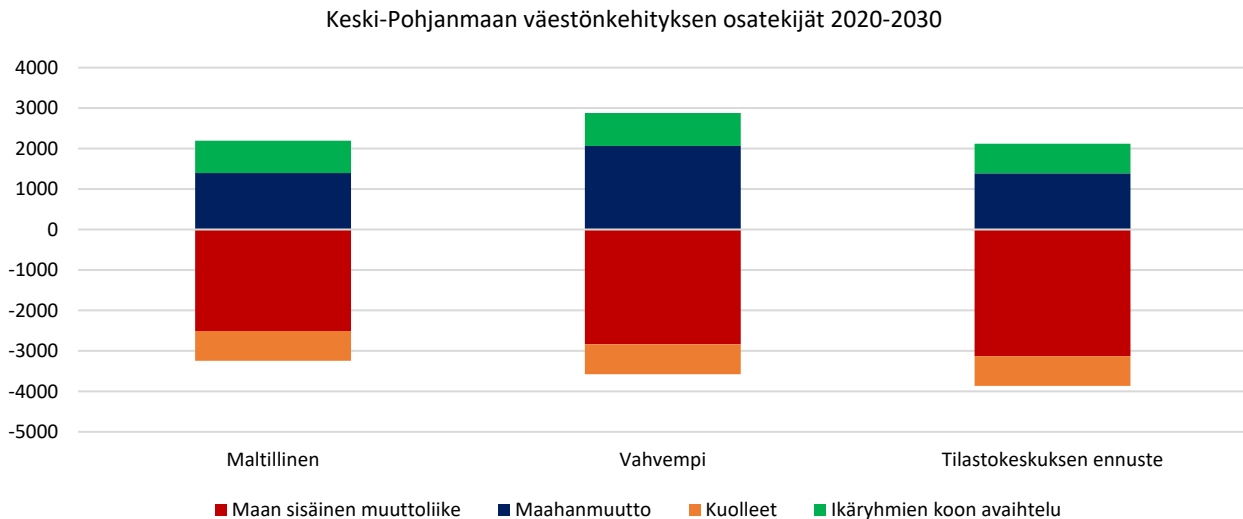
Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste; MDI

Keski-Pohjanmaan maakunnan työikäisen väestön kehitys 2020-2030

Kuvio 15 Keski-Pohjanmaan maakunnan työikäisen väestön kehitys eri skenaarioissa 2020-2030

Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste; MDI

Kuvio 16 Keski-Pohjanmaan väestönkehityksen osatekijät eri skenaarioissa 2020-2030
Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste; MDI

3.3 Työllisen työvoiman kehitys eri väestöskenaarioissa 2020-2030

Taulukoissa 6-14. on kuvattu Pohjanmaan ELY-alueen, Pohjanmaan maakunnan ja Keski-Pohjanmaan ennakoitua työllisen työvoiman kehitystä kolmessa eri skenaariossa 75 prosentin, 78 prosentin ja 80 prosentin työllisyysasteilla vuosien 2018-2030 aikana toimialoittain.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaisessa työikäisen väestön kehityksessä 2020-luvulla Pohjanmaan ELY-alueen työllisen työvoiman kehitys jää suhteellisen heikoksi. Tilastokeskuksen väestöennusteen toteutuessa Pohjanmaan ELY-alueen työllinen työvoima supistuu 2020-luvulla, jos työllisyysaste jää 75 prosenttiin tai 78 prosenttiin. Työllisyysasteen kehityksen vaikutus on kuitenkin huomattava: jos työllisyysaste jää 75 prosenttiin, Pohjanmaan ELY-alueen työllinen työvoima supistuisi hieman vajaalla 5 300 henkilöllä eli 5 prosentilla. Jos taas ELY-alueen työllisyysaste on 78 prosenttia vuonna 2030 maakunnan työllinen työvoima supistuu Tilastokeskuksen väestöennusteessa 1 700 henkilöllä. Jos taas ELY-alueen työllisyysaste olisi 80 prosenttia vuonna 2030, työllinen työvoima kasvaisi 2 500 henkilöllä, vaikka itse työikäinen väestö supistuukin kohtuullisen voimakkaasti 2020-luvulla Tilastokeskuksen väestöennusteessa.

Pohjanmaan maakunnassa Tilastokeskuksen väestöennusteessa 75 prosentin työllisyysasteella työllinen työvoima supistuisi jopa 4 000 henkilöllä eli 5,2 prosentilla vuosien 2018-2030 aikana. Toimialoittain kehityksessä on kuitenkin huomattavia eroja: yksittäisillä toimialoilla tapahtuu sekä merkittävää kasvua, että merkittävää supistumista. 75 prosentin työllisyysasteella Tilastokeskuksen väestöennusteessa työllisten määrä kasvaisi huomattavasti majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä hallinto- ja tukipalveluiden aloilla. Pientä kasvua tapahtuisi rakentamisen, taiteiden- viihteen ja virkistys- ja muun palvelutoiminnan aloilla. Muilla toimialoilla työllinen työvoima supistuisi. Erittäin voimakkaasti työllinen työvoima supistuisi maa- ja metsätalouden, tukku- ja vähittäiskaupan, koulutuksen sekä teollisuuden aloilla. Kuitenkin myös sote-palveluiden työllinen työvoima supistuisi maltillisesti.

Työllisyysasteen jäädessä 78 prosenttiin vuonna 2030 Pohjanmaan maakunnan työllisen työvoiman kehitys olisi merkittävästi vahvempaa kuin 75 prosentin työllisyysasteella: Tilastokeskuksen kuvaamassa työikäisen väestön kehityksen skenaariossa 78 prosentin työllisyysasteella Pohjanmaan työllinen työvoima supistuisi vain vajaalla 500 henkilöllä vuosien 2018-2030 aikana. 78 prosentin työllisyysasteen toteutuessa toimialoittainen kehitys olisi päälinjoiltaan vastaavaa kuin 75 prosentin työllisyydellä, mutta supistuminen jäisi maltillisemmaksi ja useamman toimialan työllinen työvoima kasvaisi. Kasvu pysyisi erittäin vahvana majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä hallinto- ja tukipalveluiden aloilla, mutta myös sote-palveluissa ja teollisuudessa työllinen työvoima kasvaisi. Toisaalta etenkin maatalouden työvoiman supistuminen olisi yhä tässä skenaariossa erittäin voimakasta; myös koulutuksen, tukku- ja vähittäiskaupan sekä kuljetuksen ja varustoinnin aloilla työllisen työvoiman kehitys olisi heikkoa.

Jos Pohjanmaan maakunnan työllisyysaste olisi 80 prosenttia vuonna 2030, maakunnan työllinen työvoima kasvaisi lähes 2 000 henkilöllä (+2,4%) vuosien 2018-2030 aikana, vaikka työikäinen väestö supistuukin Tilastokeskuksen väestöennusteessa samaan aikaan. Toimialoitain kehitys muistuttaa matalamman työllisyysasteen skenaarioita, mutta supistuvilla aloilla työllisen työvoiman supistuminen jää maltillisemmaksi, kun taas kasvavilla aloilla kasvu on suurempaa. 80 prosentin työllisyysasteella majoitus- ja ravitsemistoiminnan, hallinto- ja tukipalveluiden, sote-palveluiden, teollisuuden sekä rakentamisen aloilla työvoima kasvaisi voimakkaasti. Kuitenkin myös 80 prosentin työllisyysasteella etenkin maa- ja metsätaloudessa, mutta myös koulutuksen, tukku- ja vähittäiskaupan sekä kuljetuksen ja varastoinnin aloilla työllinen työvoima supistuisi voimakkaasti.

Keski-Pohjanmaan maakunnassa Tilastokeskuksen väestöennusteessa 75 prosentin työllisyysasteella työllinen työvoima supistuisi 1 200 henkilöllä eli 4,3 prosentilla vuosien 2018-2030 aikana: supistuminen olisi maltillisempaa kuin Pohjanmaan maakunnassa, mutta tästä huolimatta merkittävää. Tässä skenaariossa työllinen työvoima supistuisi Keski-Pohjanmaalla lähes kaikilla toimialoilla, merkittävästi työllinen työvoima kasvaisi vain sote-palveluiden aloilla; maltillista kasvua tapahtuisi taas hallinto- ja tukipalveluiden sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan aloilla. Muilla toimialoilla työllinen työvoima supistuisi: erittäin voimakasta supistumista tapahtuisi lähinnä maa- ja metsätaloudessa, mutta voimakasta supistumista tapahtuisi myös tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin sekä koulutuksen aloilla. Suhteessa toimialan työpaikkoihin, myös kiinteistö ja rahoitusalan työllisen työvoiman kehitys olisi erittäin heikkoa.

Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima supistuisi myös työllisyysasteen jäädessä 78 prosenttiin, mutta vain hieman: tässä skenaariossa Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima vähenisi vain 157 henkilöllä. Toimialoitain erot korostuisivat 75 prosentin työllisyyden tasoon verrattuna ja kasvavien toimialojen määrä on huomattavasti suurempi. Merkittävää työllisen työvoiman supistumista tapahtuisi lähinnä maa- ja metsätaloudessa, joskin kohtuullista supistumista tapahtuisi myös tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin, julkishallinnon sekä koulutuksen aloilla. Muilla toimialoilla tapahtuisi pääosin joko maltillista työllisen työvoiman supistumista tai maltillista kasvua. Hyvin huomattavaa kasvua tapahtuisi sote-palveluiden alalla, mutta myös teollisuuden sekä hallinto- ja tukipalveluiden työllinen työvoima kasvaisi kohtuullisesti.

Jos Keski-Pohjanmaan työllisyysaste kohoaisi 80 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, maakunnan työllinen työvoima kasvaisi hieman yli 500 henkilöllä (+2%) vuosien 2018-2030 aikana, vaikka samaan aikaan Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan työikäinen väestö supistuisi merkittävästi. Koska Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö kehittyy Pohjanmaan maakuntaa heikommin, työllisen työvoiman kasvu olisi kuitenkin suhteellisesti tarkasteltuna maltillisempaa Keski-Pohjanmaalla. 80 prosentin työllisyysasteella voimakkaasti työllisten määrä vähenisi lähinnä maa- ja metsätalouden alla, jonka työpaikkakehitykseen työllisyysasteella on vain pieni vaikutus. Maltillisesti työpaikkojen määrä vähenisi kuljetuksen ja varastoinnin, koulutuksen ja julkishallinnon aloilla. Matalampiin työllisyysasteisiin verrattuna etenkin tukku- ja vähittäiskaupan ja rakentamisen työllisen työvoiman supistuminen maltillistuisi. Työllinen työvoima kasvaisi erittäin voimakkaasti sote-palveluiden alalla, kohtuullisen voimakasta kasvua tapahtuisi hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa sekä teollisuudessa.

Maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa työllisen työvoiman kehitys on merkittävästi vahvempaa Pohjanmaan ELY-alueella Tilastokeskuksen väestöennusteeseen verrattuna. Kuitenkin työllisyysasteen jäädessä 75 prosenttiin, työllisen työvoiman määrä supistuisi ELY-alueella yhä voimakkaasti: vuosien 2018-2030 aikana työllinen työvoima vähenisi tässä tapauksessa noin 2 500 henkilöllä eli 2,3 prosentilla. Maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa työllisen työvoiman kehitys olisi kuitenkin positiivista jo 78 prosentin työllisyysasteella: jos työllisyysaste tavoittaa tämän tason vuoteen 2030 mennessä Pohjanmaan ELY-alueen työllinen työvoima kasvaisi hieman vajaalla 2 300 henkilöllä eli 2,1 prosentilla. Työllisyysasteen kohotessa 80 prosenttiin ELY-alueen työllinen työvoima kasvaisi maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa erittäin voimakkaasti, jopa 5 500 henkilöllä eli 5,1 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.

Pohjanmaan maakunnassa työllinen työvoima supistuisi 1 700 henkilöllä eli 2,2 prosentilla maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa, jos työllisyysaste jäisi vain 75 prosenttiin. Maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa työllisen työvoiman kehitys olisi kuitenkin huomattavasti vahvempaa kuin Tilastokeskuksen väestöennusteessa 75 prosentin työllisyysasteella, jossa työllinen työvoima supistui jopa 4 000 henkilöllä. Maltillisen kasvun skenaariossa toimialoitainen työllisen työvoiman kehitys olisi päälinjoiltaan vastaavaa kuin Tilastokeskuksen väestöennusteessa vastaavalla työllisyysasteella, kasvu olisi vain hieman vahvempaa, kun taas supistuminen olisi hieman maltillisempaa. Kuitenkin 75 prosentin työllisyysasteella maltillisen kasvun skenaariossa maa- ja metsätalouden, tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin sekä koulutuksen aloilla työllisten määrän kehitys olisi yhä erittäin heikkoa. Tilastokeskuksen ennustetta vastaavasti merkittävä kasvu painottuisi majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä hallinto- ja tukipalveluiden aloille. Erona

Tilastokeskuksen ennusteen kuvaamaan kehitykseen, sote-palveluiden työllisten määrä kasvaisi maltillisen kasvun skenaariossa 75 prosentin työllisyysasteella ja teollisuuden työllisten määrä vähenisi vain hieman.

Työllisyysasteen jäädessä 78 prosenttiin Pohjanmaan työllisen työvoiman kehitys olisi Pohjanmaan maakunnassa vuosien 2018-2030 aikana maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa vahvaa: työllinen työvoima kasvaisi lähes 2 000 henkilöllä eli 2,5 prosentilla. Tässä skenaariossa useimpien toimialojen työllinen työvoima kasvaisi Pohjanmaalla, joskin yhä maa- ja metsätalouden, tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin sekä koulutuksen aloilla työllisten määrän kehitys olisi heikkoa. Työllisten määrä kasvaisi merkittävästi etenkin hallinto- ja tukipalveluissa, majoitus- ja ravitsemustoiminnan alalla, mutta myös teollisuuden, rakentamisen sekä sote-palveluiden aloilla.

Jos Pohjanmaan työikäisen väestönkehitys vastaa maltillisen kasvun skenaariota ja työllisyysaste kohoaisi 80 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, kasvaisi maakunnan työllinen työvoima erittäin voimakkaasti, vuosien 2018-2030 aikana jopa 4 400 henkilöllä eli 5,6 prosentilla. Tässä skenaariossa huomattavaa työllisten määrän supistumista tapahtuisi toimialoittain lähinnä maa- ja metsätaloudessa, joskin myös 80 prosentin työllisyysasteella tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin sekä koulutuksen aloilla työllisten määrä vähenisi, mutta vähäisemmässä määrin kuin matalamman työllisyysasteen skenaarioissa. Työllisten määrä kasvaisi taas erittäin voimakkaasti hallinto- ja tukipalveluissa, sote-palveluissa, teollisuudessa ja majoitus- ja ravitsemuspalveluissa. Matalampiin työllisyysasteisiin verrattuna etenkin teollisuuden ja sote-palveluiden työllisten määrän kehitys vahvistuu 80 prosentin työllisyysasteen skenaariossa.

Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima supistuisi maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa vuosien 2018-2030 aikana 750 henkilöllä (-2,7 prosenttia), jos vuonna 2030 työllisyysaste on 75 prosenttia maakunnassa. Tässä skenaariossa Keski-Pohjanmaan työllisen työvoiman suhteellinen kehitys jäisi Pohjanmaata heikommaksi. Toimialoittainen työllisen työvoiman kehitys muistuttaisi vahvasti Tilastokeskuksen väestöennusteen 75 prosentin työllisyysasteen toteutumista, supistuminen olisi vain hieman maltillisempaa ja kasvu hieman vahvempaa. Maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa 75 prosentin työllisyysasteella Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima kasvaisi merkittävästi sote-palveluissa, ja maltillisesti majoitus- ja ravitsemustoiminnan, hallinto- ja tukipalvelutoiminnan sekä teollisuuden aloilla. Voimakkaasti työllinen työvoima supistuisi maa- ja metsätalouden, tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin, koulutuksen sekä julkishallinnon aloilla.

Maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima kasvaisi maltillisesti, jos vuoden 2030 työllisyysaste kohoaisi 78 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä: tällöin vuosien 2018-2030 aikana Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima kasvaisi hieman yli 300 henkilöllä eli 1,1 prosentilla. Kasvu olisi suhteellisen maltillista Pohjanmaahan verrattuna. Merkittävää työllisten määrän kasvua tapahtuisi sote-palveluiden, hallinto- ja tukipalveluiden sekä teollisuuden aloilla. Työllisten määrä vähenisi voimakkaasti lähinnä maa- ja metsätalouden alalla sekä kohtuullisen voimakkaasti tukku- ja vähittäiskaupan sekä julkishallinnon aloilla.

Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima kasvaisi hieman yli tuhannella henkilöllä (+3,7%) maltillisesti vahvistuvan kasvun skenaariossa, jos työllisyysaste saavuttaisi 80 prosentin vuoteen 2030 mennessä. Keski-Pohjanmaan työllisen väestön kasvu olisi voimakasta etenkin työikäiseen väestön kehitykseen verrattuna, mutta jäisi jälkeen Pohjanmaan erittäin voimakkaasta kasvusta samassa samaan työllisyysasteeseen perustuvaan väestöskenaarioon verrattuna. Työllisten määrä kasvaisi erittäin voimakkaasti terveys- ja sosiaalipalveluiden hallinto- ja tukipalvelutoiminnan sekä teollisuuden aloilla; maltillista kasvua tapahtuisi majoitus- ja ravitsemustoiminnan, rakentamisen sekä muiden palveluiden aloilla. Kuitenkin myös 80 prosentin työllisyysasteella etenkin maa- ja metsätalouden työllisen työvoiman kehitys olisi heikkoa.

Vahvistuvan kasvun skenaariossa Pohjanmaan ELY-alueen työikäinen väestö kasvaa kohtuullisesti. Tästä huolimatta työllisyysasteen kehityksestä riippuen työllinen työvoima joko supistuu tai kasvaa voimakkaasti. Jos työllisyysaste jää 75 prosenttiin, ELY-alueen työllinen työvoima supistuu myös vahvistuvan kasvun skenaariossa, joskin muihin skenaarioihin verrattuna supistuminen on maltillista. 75 prosentin työllisyysasteella työllinen työvoima supistuisi alueella vuosien 2018-2030 aikana noin 1 500 henkilöllä eli 1,4 prosentilla. Vaikka vahvistuva työikäisen väestön kehitys vaikuttaa merkittävästi työllisen työvoiman kehitykseen; on huomionarvoista, että heikoimman työikäisen väestön kehityksen skenaariossa (Tilastokeskuksen väestöennuste) työllinen työvoima kehittyi 78 prosentin työllisyysasteella vahvemmin kuin vahvistuvan kasvun skenaariossa 75 prosentin työllisyysasteella. Työllisyysasteen jäädessä 78 prosenttiin vahvistuvan kasvun skenaariossa työllinen työvoima kasvaa kuitenkin jo yli 3 000 henkilöllä ja 80 prosentin työllisyysasteella jopa 6 500 henkilöllä.

Pohjanmaan maakunnassa työllinen työvoima supistuisi hieman yli 1 000 henkilöllä vahvistuvan kasvun skenaariossa, jos työllisyysaste jää 75 prosenttiin. Vaikka työllinen työvoima supistuu, ero etenkin Tilastokeskuksen väestöennusteen vastaavan työllisyysasteen skenaarioon on huomattava. Vahvistuvan kasvun skenaariossa 75 prosentin työllisyysasteella Pohjanmaan työllinen työvoima kasvaa etenkin hallinto- ja tukipalveluiden sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan aloilla, mutta pientä kasvua tapahtuisi myös rakentamisen, sote-palveluiden, taiteen ja viihteen sekä muiden palveluiden aloilla. Työllisten määrä taas vähenisi voimakkaasti maa- ja metsätalouden, tukku- ja vähittäiskaupan, varastoinnin ja kuljetuksen sekä koulutuksen aloilla. Etenkin teollisuuden työllisen väestön kehitys vahvistuu maltillisen kasvun skenaariossa: heikomman työikäisen väestön kehityksen skenaarioissa 75 prosentin työllisyysasteella teollisuuden työllisten määrä supistui merkittävästi: vahvistuvan kasvun skenaariossa taas teollisuuden työllisten määrä vähenee vain hieman.

Vahvemman kasvun skenaariossa 78 prosentin työllisyysasteella Pohjanmaan työllinen työvoima kasvaa voimakkaasti, vuosien 2018-2030 aikana jopa 2 700 henkilöllä. Useimmilla toimialoilla työllisten määrä kasvaisi tässä skenaariossa merkittävästi, erityisen voimakasta työpaikkojen määrän kasvu olisi hallinto- ja tukipalvelutoiminnan, majoitus- ja ravitsemispalveluiden, teollisuuden, sekä sote-palveluiden aloilla. Kohtuullisen voimakasta kasvua tapahtuisi rakentamisen, taiteiden ja viihteen sekä muiden palveluiden aloilla. Työllinen työvoima vähenisi merkittävästi lähinnä maa- ja metsätaloudessa sekä vähäisemmässä määrin tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin, ja koulutuksen aloilla.

Jos työikäinen väestö kehittyy vahvemman kasvun skenaarion mukaisesti ja Pohjanmaan työllisyysaste kohoaisi 80 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, maakunnan työllinen työvoima kasvaisi vuosien 2018-2030 aikana jopa 5 150 henkilöllä eli 6,6 prosentilla. Toimialoittain kasvu olisi voimakasta etenkin hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa, majoitus- ja ravitsemispalveluissa, teollisuudessa, sote-palveluissa sekä rakentamisen alalla. Etenkin rakentamisen, sote-palveluiden ja teollisuuden työllisen työvoiman kehitys vahvistuisi tässä skenaariossa. Heikkoa työllisen työvoiman kehitys olisi lähinnä maa- ja metsätaloudessa, joskin myös 80 prosentin työllisyysasteella kuljetuksen ja varastoinnin sekä koulutuksen työllisen työvoiman kehitys olisi suhteellisen heikkoa.

Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima supistuisi vahvemman kasvun skenaariossa 462 henkilöllä, jos työllisyysaste jäisi 75 prosenttiin. Muihin työikäisen väestön kehitystä kuvaaviin skenaarioihin verrattuna supistumista voi pitää maltillisena, joskin suhteellinen työllisen työvoiman kehitys jää Pohjanmaata heikommaksi. Työllisen työvoiman toimialoittainen kehitys muistuttaisi vahvasti muita väestöskenaarioita, työllinen työvoima supistuisi maa- ja metsätalouden, tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin, koulutuksen sekä julkishallinnon aloilla, kun taas merkittävää kasvua tapahtuisi sote-palveluissa ja maltillista kasvua hallinto- ja tukipalvelutoiminnan, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä teollisuuden aloilla.

Työllisyysasteen kohotessa 78 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima kasvaisi vahvistuvan kasvun skenaariossa 625 henkilöllä eli 2,2 prosentilla. Työllisen työvoiman kasvu olisi siis suhteellisen vahvaa, mutta jäisi jälkeen Pohjanmaan suhteellisesta kasvusta. Tässä skenaariossa työllisten määrä kasvaisi voimakkaasti etenkin sote-palveluiden alalla, mutta merkittävää kasvua tapahtuisi myös teollisuudessa sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa. Muutamilla muilla aloilla (rakentaminen, majoitus- ja ravitsemistoiminta) tapahtuisi maltillista kasvua. Etenkin teollisuuden työllisten kehitys vahvistuisi tässä skenaariossa. Työllisten määrä vähenisi etenkin maa- ja metsätaloudessa; kohtuullista supistumista tapahtuisi myös kuljetuksen ja varastoinnin, koulutuksen sekä julkishallinnon aloilla.

Vahvemman kasvun skenaariossa 80 prosentin työllisyysasteella työllinen väestö kasvaisi Keski-Pohjanmaalla 1 300 henkilöllä, eli 4,8 prosentilla. Työllisten määrä kasvaisi useimmilla toimialoilla, merkittävästi työllisten määrä supistuisi lähinnä sote-palveluissa, maltillisesti työllisten määrä vähenisi lähinnä kuljetuksen ja varastoinnin alalla. Työllisten määrä kasvaisi voimakkaasti sote-palveluissa, mutta myös teollisuuden sekä hallinto- ja tukipalveluiden aloilla työllisten määrä kasvaisi merkittävästi. Useimmilla muilla aloilla työllisten määrä kasvaisi maltillisesti.

Taulukko 6 Pohjanmaan ELY-alueen työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 75% työllisyys

	2018	Tilastokeskus 2030	Maltillinen 2030	Vahvempi 2030	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Pohjanmaan ELY, työllisyys 75%							
A Maa- ja metsätalous	6225	4071	4179	4217	-2154	-2046	-2008
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	22514	21768	22361	22583	-746	-153	69
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	1163	1106	1135	1147	-57	-28	-16
F Rakentaminen	6346	6413	6617	6685	67	271	339

G Tukku- ja vähittäiskauppa	10254	8806	9058	9143	-1448	-1196	-1111
H Kuljetus ja varastointi	4903	3606	3690	3725	-1297	-1213	-1178
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	3387	4237	4377	4415	850	990	1028
J Informaatio ja viestintä	2381	2099	2149	2172	-282	-232	-209
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	2083	1771	1826	1844	-312	-257	-239
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	4390	4201	4321	4365	-189	-69	-25
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	6274	7954	8194	8269	1680	1920	1995
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	4280	3584	3674	3708	-696	-606	-572
P Koulutus	7675	6238	6361	6422	-1437	-1314	-1253
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	20072	20613	21193	21396	541	1121	1324
R Taiteet, viihde ja virkistys	1396	1476	1520	1534	80	124	138
S + T Muu palvelutoiminta	3107	3225	3308	3337	118	201	230
Yhteensä	106450	101168	103964	104963	-5282	-2486	-1487

Taulukko 7 Pohjanmaan maakunnan työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 75% työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Pohjanmaa, työllisyys 75%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	4217	2922	3016	3043	-1295	-1201	-1174
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	17578	16880	17390	17555	-698	-188	-23
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	828	782	807	815	-46	-21	-13
F Rakentaminen	4617	4739	4912	4959	122	295	342
G Tukku- ja vähittäiskauppa	7028	5870	6071	6124	-1158	-957	-904
H Kuljetus ja varastointi	3339	2377	2441	2463	-962	-898	-876
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2633	3450	3576	3606	817	943	973
J Informaatio ja viestintä	1836	1606	1645	1663	-230	-191	-173
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	1629	1426	1475	1488	-203	-154	-141
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	3444	3327	3431	3465	-117	-13	21
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	4770	6298	6508	6565	1528	1738	1795
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	3412	2956	3037	3065	-456	-375	-347
P Koulutus	5580	4409	4506	4548	-1171	-1074	-1032
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	14299	13861	14319	14447	-438	20	148
R Taiteet, viihde ja virkistys	1051	1187	1226	1237	136	175	186
S + T Muu palvelutoiminta	2238	2340	2409	2431	102	171	193
Yhteensä	78499	74430	76768	77473	-4069	-1731	-1026

Taulukko 8 Keski-Pohjanmaan työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 75% työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Keski-Pohjanmaa, työllisyys 75%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	2008	1150	1163	1174	-858	-845	-834
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	4936	4888	4971	5028	-48	35	92
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	335	324	328	332	-11	-7	-3
F Rakentaminen	1729	1675	1706	1726	-54	-23	-3
G Tukku- ja vähittäiskauppa	3226	2936	2987	3019	-290	-239	-207
H Kuljetus ja varastointi	1564	1229	1249	1263	-335	-315	-301
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	754	788	801	809	34	47	55
J Informaatio ja viestintä	545	493	503	509	-52	-42	-36
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	454	345	352	356	-109	-102	-98

M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	946	874	890	900	-72	-56	-46
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	1504	1656	1686	1704	152	182	200
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	868	627	637	643	-241	-231	-225
P Koulutus	2095	1828	1855	1874	-267	-240	-221
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	5773	6752	6874	6949	979	1101	1176
R Taiteet, viihde ja virkistys	345	289	294	297	-56	-51	-48
S + T Muu palvelutoiminta	869	885	899	907	16	30	38
Yhteensä	27951	26738	27195	27489	-1213	-756	-462

Taulukko 9 Pohjanmaan ELY-alueen työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 78% työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Pohjanmaan ELY, työllisyys 78%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	6225	4259	4372	4411	-1966	-1853	-1814
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	22514	22778	23397	23628	264	883	1114
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	1163	1157	1187	1199	-6	24	36
F Rakentaminen	6346	6707	6920	6990	361	574	644
G Tukku- ja vähittäiskauppa	10254	9204	9468	9556	-1050	-786	-698
H Kuljetus ja varastointi	4903	3768	3857	3893	-1135	-1046	-1010
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	3387	4435	4580	4621	1048	1193	1234
J Informaatio ja viestintä	2381	2197	2249	2273	-184	-132	-108
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	2083	1854	1912	1930	-229	-171	-153
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	4390	4396	4520	4566	6	130	176
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	6274	8323	8573	8651	2049	2299	2377
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	4280	3750	3845	3880	-530	-435	-400
P Koulutus	7675	6522	6650	6714	-1153	-1025	-961
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	20072	21543	22148	22359	1471	2076	2287
R Taiteet, viihde ja virkistys	1396	1545	1591	1605	149	195	209
S + T Muu palvelutoiminta	3107	3369	3456	3486	262	349	379
Yhteensä	106450	105807	108724	109763	-643	2274	3313

Taulukko 10 Pohjanmaan maakunnan työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 78% työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Pohjanmaa, työllisyys 78%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	4217	3063	3161	3189	-1154	-1056	-1028
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	17578	17696	18228	18400	118	650	822
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	828	820	845	854	-8	17	26
F Rakentaminen	4617	4966	5146	5195	349	529	578
G Tukku- ja vähittäiskauppa	7028	6152	6363	6417	-876	-665	-611
H Kuljetus ja varastointi	3339	2491	2558	2580	-848	-781	-759
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2633	3616	3748	3779	983	1115	1146
J Informaatio ja viestintä	1836	1684	1725	1744	-152	-111	-92
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	1629	1496	1546	1560	-133	-83	-69
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	3444	3487	3596	3631	43	152	187
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	4770	6602	6821	6880	1832	2051	2110
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	3412	3098	3183	3212	-314	-229	-200

P Koulutus	5580	4621	4722	4766	-959	-858	-814
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	14299	14527	15005	15138	228	706	839
R Taiteet, viihde ja virkistys	1051	1244	1285	1297	193	234	246
S + T Muu palvelutoiminta	2238	2450	2523	2545	212	285	307
Yhteensä	78499	78012	80454	81188	-487	1955	2689

Taulukko 11 Keski-Pohjanmaan maakunnan työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 78% työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Keski-Pohjanmaa, työllisyys 78%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	2008	1196	1210	1222	-812	-798	-786
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	4936	5082	5169	5227	146	233	291
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	335	337	341	345	2	6	10
F Rakentaminen	1729	1741	1773	1795	12	44	66
G Tukku- ja vähittäiskauppa	3226	3052	3105	3139	-174	-121	-87
H Kuljetus ja varastointi	1564	1278	1299	1313	-286	-265	-251
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	754	819	833	841	65	79	87
J Informaatio ja viestintä	545	512	523	530	-33	-22	-15
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	454	359	366	370	-95	-88	-84
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	946	908	924	935	-38	-22	-11
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	1504	1721	1753	1771	217	249	267
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	868	652	662	668	-216	-206	-200
P Koulutus	2095	1901	1929	1948	-194	-166	-147
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	5773	7016	7143	7221	1243	1370	1448
R Taiteet, viihde ja virkistys	345	301	306	309	-44	-39	-36
S + T Muu palvelutoiminta	869	919	933	942	50	64	73
Yhteensä	27951	27794	28270	28576	-157	319	625

Taulukko 12 Pohjanmaan ELY-alueen työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 80% työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Pohjanmaan ELY, työllisyys 80%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	6225	4384	4500	4540	-1841	-1725	-1685
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	22514	23451	24087	24324	937	1573	1810
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	1163	1190	1221	1233	27	58	70
F Rakentaminen	6346	6902	7122	7193	556	776	847
G Tukku- ja vähittäiskauppa	10254	9470	9741	9831	-784	-513	-423
H Kuljetus ja varastointi	4903	3877	3968	4005	-1026	-935	-898
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	3387	4566	4716	4757	1179	1329	1370
J Informaatio ja viestintä	2381	2262	2315	2341	-119	-66	-40
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	2083	1910	1969	1988	-173	-114	-95
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	4390	4525	4653	4700	135	263	310
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	6274	8569	8826	8906	2295	2552	2632
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	4280	3862	3959	3995	-418	-321	-285
P Koulutus	7675	6712	6844	6909	-963	-831	-766
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	20072	22163	22785	23001	2091	2713	2929
R Taiteet, viihde ja virkistys	1396	1591	1638	1653	195	242	257
S + T Muu palvelutoiminta	3107	3466	3554	3586	359	447	479
Yhteensä	106450	108899	111897	112963	2449	5447	6513

Taulukko 13 Pohjanmaan maakunnan työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 80% työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Pohjanmaa, työllisyys 80%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	4217	3157	3258	3287	-1060	-959	-930
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	17578	18240	18787	18964	662	1209	1386
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	828	845	871	879	17	43	51
F Rakentaminen	4617	5117	5303	5353	500	686	736
G Tukku- ja vähittäiskauppa	7028	6340	6557	6612	-688	-471	-416
H Kuljetus ja varastointi	3339	2567	2636	2659	-772	-703	-680
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2633	3727	3862	3895	1094	1229	1262
J Informaatio ja viestintä	1836	1736	1778	1797	-100	-58	-39
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	1629	1542	1593	1608	-87	-36	-21
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	3444	3594	3705	3742	150	261	298
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	4770	6805	7029	7090	2035	2259	2320
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	3412	3193	3280	3310	-219	-132	-102
P Koulutus	5580	4762	4866	4911	-818	-714	-669
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	14299	14971	15463	15599	672	1164	1300
R Taiteet, viihde ja virkistys	1051	1283	1325	1337	232	274	286
S + T Muu palvelutoiminta	2238	2524	2598	2621	286	360	383
Yhteensä	78499	80400	82911	83664	1901	4412	5165

Taulukko 14 Keski-Pohjanmaan maakunnan työllinen työvoima eri skenaarioissa 2018-2030, 80 % työllisyys

		Tilastokeskus	Maltillinen	Vahvempi	2018 – 2030 (TK)	2018 – 2030 (Maltillinen)	2018 – 2030 (Vahvempi)
Keski-Pohjanmaa, työllisyys 80%	2018	2030	2030	2030			
A Maa- ja metsätalous	2008	1227	1242	1253	-781	-766	-755
B + C Teollisuus ja kaivostoiminta	4936	5212	5301	5361	276	365	425
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	335	345	350	354	10	15	19
F Rakentaminen	1729	1786	1819	1840	57	90	111
G Tukku- ja vähittäiskauppa	3226	3130	3184	3218	-96	-42	-8
H Kuljetus ja varastointi	1564	1310	1332	1346	-254	-232	-218
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	754	840	854	863	86	100	109
J Informaatio ja viestintä	545	525	537	543	-20	-8	-2
K + L Kiinteistöala + rahoitus- ja vakuutusala	454	368	375	380	-86	-79	-74
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	946	931	948	959	-15	2	13
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	1504	1764	1797	1816	260	293	312
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus;	868	669	679	685	-199	-189	-183
P Koulutus	2095	1949	1978	1998	-146	-117	-97
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	5773	7192	7322	7402	1419	1549	1629
R Taiteet, viihde ja virkistys	345	309	314	317	-36	-31	-28
S + T Muu palvelutoiminta	869	942	956	965	73	87	96
Yhteensä	27951	28499	28986	29300	548	1035	1349

4. Yhteenvedo ja johtopäätökset tilastokoonnista

Raportissa tarkasteltiin Pohjanmaan ELY-alueen ja alueen maakuntien, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan, työikäisen väestön ja työvoiman kehitystä 2010-luvulla, ennakoitiin työikäisen väestön kehityksestä 2020-luvulla kolmen väestöskenaarion avulla, joiden pohjalta tehtiin työllisen työvoiman ennuste toimialoittain vuosille 2018-2030.

2010-luvulla Pohjanmaan ELY-alueen työikäinen väestö supistui voimakkaasti; yhteensä 15-64-vuotias väestö supistui ELY-alueella hieman yli 9 500 henkilöllä. Työikäinen väestö supistui sekä Pohjanmaalla että Keski-Pohjanmaalla, joskin Keski-Pohjanmaalla työikäisen väestön suhteellinen supistuminen oli merkittävästi voimakkaampaa. Molemmissa maakunnissa keskeisin työvoimaa supistanut tekijä oli maan sisäinen muuttoliike, jossa molemmat maakunnat kärsivät erittäin suuria muuttotappiota 2010-luvun aikana. Muuttotappiot työikäisten ryhmässä kasvoivat myös 2010-luvulla, joka heikensi työikäisen väestön kehitystä.

Maakuntien muuttoliikkeen rakenteessa ja dynamiikassa oli kuitenkin merkittäviä eroja: Keski-Pohjanmaa kärsi suuria muuttotappiota etenkin 15-24-vuotiaiden ryhmässä, kun taas Pohjanmaa kärsi suuria muuttotappiota 25-34-vuotiaiden ryhmässä. Eroja selittää etenkin maakuntien väliset erot koulutustarjonnassa. Keski-Pohjanmaan rajallisten korkeakoulutusmahdollisuuksien johdosta muuttotappiot painottuvat nuorten ikäryhmään, joskin tässä ryhmässä Keski-Pohjanmaa menettää maan sisällä myös työllisiä muuttajia. Toisaalta paluumuuttojen määrä Keski-Pohjanmaalle oli suhteellisen vähäinen: **ehkä keskeisin Keski-Pohjanmaan tulevaisuuden potentiaalinen työvoimareservi ovat muuhun maahan opiskeluiden perässä muuttaneet, jotka eivät ole palanneet maakuntaan.** Lisäksi Keski-Pohjanmaalle opiskelemaan tulleista alle puolet työllistyi maakuntaan 2010-luvulla.

Pohjanmaan muuttotappiot painottuvat 25-34-vuotiaiden ryhmään, jossa maakunnasta muuttaa etenkin vasta-valmistuneita. Vastavalmistuneiden muutto korostuu etenkin yliopistossa opiskelevien ryhmässä; maakunnassa yliopistossa opiskelevista yli 60 prosenttia muutti viiden vuoden aikana töiden perässä muihin maakuntiin (AMK 32%), joka on merkittävästi korostuneempi osuus kuin suuremmissa yliopistomaakunnissa. Merkittävä osa Pohjanmaan korkean inhimillisen pääoman työvoimasta valuu etenkin Uudellemaalle. Vaikka ei ole realistista olettaa, että kaikki alueella yliopistosta valmistuvat työllistyvät maakuntaan, **on keskeistä pohtia kohtaako Pohjanmaan korkeakoulutus alueen työvoima tarpeita ja millä aloilla vastavalmistuneiden työllistymistä alueen työmarkkinoille voitaisiin edistää.** Alueelle työllistyneiden vastavalmistuneiden todennäköisyys muuttaa tulevaisuudessa laskee merkittävästi¹⁰. Lisäksi Pohjanmaan muuttotappiot etenkin työllisten 25-34-vuotiaiden ryhmässä kasvoivat merkittävästi 2010-luvun loppupuolella, jota voi pitää merkittävänä lähitulevaisuuden elinvoiman haasteena.

Muuttoliikkeen lisäksi työikäistä väestöä supisti 2010-luvulla suurten ikäluokkien siirtyminen eläkeikään: molemmissa maakunnissa työikäiseen väestöön siirtyi merkittävästi pienempiä ikäluokkia kuin työikäisten ikäryhmästä siirtyi eläkeikään. Tästä johtuen alueen työikäinen väestö kehittyi poikkeuksellisen heikosti 2010-luvulla. Tämä selitti merkittävän osan molempien maakuntien työikäisen väestön supistumisesta; tästä johtuvalle työikäisen väestön supistumiselle ei kuitenkaan juuri voi tehdä mitään.

kansainvälinen muuttoliike kasvatti työikäistä väestöä molemmissa maakunnissa, etenkin Pohjanmaa sai erittäin suuria muuttovoittoja ulkomailta 2010-luvulla (asukaslukuun suhteutettuna suurimpia muuttovoittoja koko Manner-Suomesta). Keski-Pohjanmaan muuttovoitot ulkomailta olivat taas maltillisia. Erittäin suuret muuttovoitot ulkomailta selittivät Pohjanmaan Keski-Pohjanmaata vahvempaa työikäisen väestön kehitystä. Kansainväliseen muuttoliikkeeseen liittyi kuitenkin Pohjanmaan ELY-alueella haasteita. Pohjanmaan ELY-alue sai 2010-luvulla enemmän muuttovoittoa henkilöistä, jotka olivat muuttovuoden lopussa työttömiä tai työvoiman ulkopuolisia (mutta ei opiskelijoita) kuin vuoden lopussa työllisenä olevista maahanmuuttajista. **Pohjanmaan ELY-alueelle muuttavista maahanmuuttajista merkittävä osa jääkin ainakin väliaikaisesti joko työttömäksi tai työvoiman ulkopuoliseksi.** Toinen merkittävä haaste liittyy maahanmuuttajien muuttoihin maan sisällä, joka voi myös linkittyä maahanmuuttajien haasteisiin integroitua osaksi Pohjanmaan työmarkkinoita, **etenkin Pohjanmaa kärsii erittäin suuria muuttotappiota maan sisällä maahanmuuttajien ryhmässä,** joskin myös Keski-Pohjanmaalla maahanmuuttajien alttius muuttaa maan sisällä on huomattavan korostunut. **Molempien maakuntien tulisi panostaa aktiivisesti maahanmuuttajien työllistymiseen ja integraatioon osaksi aluetta,** jotta maan sisällä tapahtuva vieraskielisten lähtömuutto alueelta vähenisi.

---

¹⁰ Lähde: Haapanen, Mika & Tervo, Hannu (2012) Migration of the highly educated: Evidence from residence spells of university graduates. Journal of Regional Science, 52:4, 587-605

Vaikka työikäinen väestö ja tämän johdosta työvoima supistuivat 2010-luvun aikana merkittävästi 2010-luvulla Pohjanmaan ELY-alueella, työllinen työvoima ei supistunut 2010-luvun aikana (2010-2019). Työllinen työvoima supistui 2010-luvun alussa, mutta taloudellisen tilanteen vahvistuttua Pohjanmaan työllinen työvoima kasvoi 2010-luvun alun tasolle 2010-luvun loppupuolella. Tämä perustuu merkittävästi kasvaneeseen työllisyysasteeseen: molemmissa maakunnissa työllisyysaste kohosi erittäin korkeaksi vuoteen 2019 mennessä (Pohjanmaan työllisyysaste kasvoi Manner-Suomen korkeimmaksi). **Koska molemmissa maakunnissa 2010-luvulla työllisten osuus kasvoi voimakkaasti ja työttömien määrä väheni, maakunnan työllinen työvoima ei supistunut, vaikka maakunnan työikäinen väestö ja työvoima supistui merkittävästi.** Vuoden 2020 aikana työllisten määrä laski kuitenkin molemmissa maakunnissa voimakkaasti ja työttömien määrä kasvoi merkittävästi. Vuoden 2020 talouden kehityksen pidemmän ajanjakson vaikutuksia on kuitenkin vielä mahdotonta arvioida, toisaalta itse työvoima ei ole supistunut merkittävästi ja merkittävä osa työttömistä on vielä lomautettuina.

Toimialoittain työllisten ja työpaikkojen kehityksessä oli huomattavaa vaihtelua, vaikka itse työllisten määrä kehittyi koko ajanjakson aikana maltillisesti Pohjanmaan ELY-alueella. Molemmissa maakunnissa etenkin maa- ja metsätalouden työpaikkojen ja työllisten määrät vähenivät voimakkaasti 2010-luvulla, myös tukku- ja vähittäiskaupan sekä kuljetuksen ja varastoinnin alalla työskentelevien määrät vähenivät merkittävästi. Molemmissa maakunnissa taas sote-palveluiden ja hallinto- ja tukipalveluiden aloilla työpaikkojen määrät kasvoivat voimakkaasti. Näiden alojen lisäksi Pohjanmaalla työpaikkojen määrä kasvoi myös rakentamisen, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä muiden palveluiden aloilla. **2010-luvulla työpaikkakehitys oli monipuolisempaa Pohjanmaalla; Keski-Pohjanmaan työpaikkojen määrän kasvu painottui vahvasti sote- sekä hallinto- ja tukipalveluihin.** Muusta maasta poiketen Pohjanmaan ELY-alueen ylipäätään korostuneen teollisuuden alalla työskentelevien määrä kasvoi hieman 2010-luvulla: koko maan tasolla teollisuuden työpaikat vähenivät merkittävästi samaan aikaan.

Tulevaa työikäisen väestönkehitystä tarkasteltiin vuosien 2020-2030 aikana kolmella eri väestöskenaariolla: **1. Tilastokeskuksen väestöennusteella**, jossa työikäisen väestön oletetaan kehittyvän vastaavasti kuin Tilastokeskuksen vuoden 2019 ennusteessa; **2. Maltillisesti vahvemman kasvun skenaariolla**, jossa pohjaolettamat vastaavat Tilastokeskuksen väestöennustetta, mutta maan sisäinen muuttoliike perustuu vahvempiin 2010-luvun alun vuosista johdettuihin alttiuksiin; **3. Vahvemman kasvun skenaarioon**, jossa maassamuutto on vastaavaa kuin maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa, mutta maahanmuuton oletamat on laskettu 2010-luvun vahvimmista vuosista. **Lopputuloksena syntyy kolme erilaista työikäisen väestön kehitystä kuvaavaa skenaariota, joiden kaikkien toteutumista voi pitää suhteellisen realistisena.**

Pohjanmaan ELY-alueen työikäinen väestö supistuu 2020-luvulla ainoastaan Tilastokeskuksen väestöennusteessa, jossa työikäinen väestö vähenee noin 3 500 henkilöllä. Maltillisesti vahvemman kasvun skenaariossa työikäinen väestö kasvaa hieman, noin 700 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä. Vahvemman kasvun skenaariossa alueen työikäinen väestö kasvaa taas 2 000 henkilöllä. **Maakuntien välille syntyy kuitenkin eroja skenaarioissa:** kaikissa kolmessa skenaariossa Keski-Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu, kun taas Pohjanmaan työikäinen väestö supistuu ainoastaan Tilastokeskuksen väestöennusteessa ja kasvaa merkittävästi vahvemman kasvun skenaariossa.

Työikäisen väestön kehitys on kuitenkin 2020-luvulla kaikissa skenaarioissa merkittävästi maltillisempaa molemmissa maakunnissa kuin 2010-luvulla. Vuosien 2020-2030 alueen työikäinen väestö supistuu heikoimmassa skenaariossa (Tilastokeskuksen ennuste) 3 500 henkilöllä, verrattuna 9 500 henkilöön 2010-luvulla. Kehitys on huomattavasti maltillisempaa molemmissa maakunnissa. **Eroa selittää etenkin ikärakenteen muutokset: 2010-luvulla työikäisestä väestöstä poistui huomattavasti suurempia ikäluokkia kuin työikäiseen väestöön siirtyi, 2020-luvulla taas työikäiseen väestöön siirtyy suurempia ikäluokkia, kuin työvoimasta poistuu.** Tämän johdosta muuttotappioista huolimatta työikäisen väestön kehitys säilyy maltillisena 2020-luvulla. **Pohjanmaan ELY-alueen työikäinen väestö kehittyy lähes varmasti 2020-luvulla otollisemmin kuin 2010-luvulla, ellei tapahdu erittäin merkittäviä muutoksia joko maan sisäisen tai kansainvälisen muuttoliikkeen dynamiikassa.** Ylipäätään 2020-luvun työikäisen väestön kehitystä voi pitää maltillisena kaikissa skenaarioissa muuhun maahan verrattuna.

Työikäisen väestön ikärakenne muuttuu Pohjanmaan ELY-alueella: etenkin nuorten 18-24-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan, kun taas 55-64-vuotiaiden määrä tulee vähenemään. Vastaava kehitys tapahtuu molemmissa maakunnissa skenaarioista riippumatta. Muun työikäisen väestön kehityksessä on taas eroja skenaarioittain, joskin kehitys on pääosin maltillista. **Työikäisen väestön ikärakenteen muutoksilla voi olla vaikutuksia sekä työllisyyden ja työttömyyden kehitykselle, että eri toimialojen potentiaalisen työvoiman kehitykselle.** Etenkin toimialoilla, joissa työllinen työvoima painottuu iäkkäisiin, voi syntyä merkittävää pulaa työvoimasta.

Työllisen työvoiman kehitykseen vaikuttaa merkittävästi sekä työikäisen väestön kehitys, että maakunnan työllisyysasteen kehitys. Jos työllisyysaste jää vuonna 2030 noin 75 prosenttiin, kaikissa työikäisen väestönkehityksen skenaarioissa työllinen työvoima supistuu, kun taas 80 prosentin työllisyysasteella työllinen työvoima kasvaa merkittävästi kaikissa skenaarioissa. Työikäisen väestönkehityksellä on kuitenkin myös merkittäviä vaikutuksia: Tilastokeskuksen ennusteen kuvaamassa kehityksessä työllinen työvoima supistuu 640 henkilöllä, jos vuoden työllisyysaste on 78 prosenttia, kun taas työllinen työvoima kasvaisi vastaavalla työllisyysasteella vahvemman kasvun skenaariossa 3 300 henkilöllä. **Käytännössä vahvalla työllisyysasteella voidaan kompensoida heikompi työikäisen väestön kehitys kokonaan, kun taas vahvempi työikäisen väestön kehitys kompensoisi lähes kokonaan heikomman työllisyysasteen kehityksen.** Ellei Pohjanmaan ELY-alueen työllisyyskehitys ole erityisen heikkoa 2020-luvulla, työllisen työvoiman merkittävää supistumista ei voi pitää kovin todennäköisenä.

Toimialoittain työllisen työvoiman kehityksessä on suurempia eroja työllisen työvoiman ennakointimallin perusteella 2020-luvun aikana. Molemmissa maakunnissa kaikissa skenaarioissa ja kaikilla tarkastelluilla työllisyysasteilla (75%, 78%, 80%) työllinen työvoima supistuu voimakkaasti maa- ja metsätalouden alalla, pitkälti alalla työskentelevän iäkkään työvoiman takia. Työllisen työvoiman kehitys jää ennakointimallin perusteella heikoksi myös kuljetus- ja varastoinnin, tukku- ja vähittäiskaupan sekä koulutuksen aloilla molemmissa maakunnissa useimmissa skenaarioissa, joskin etenkin Pohjanmaalla tukku- ja vähittäiskaupan sekä kuljetuksen ja varastoinnin työvoiman kehitys uhkaa jäädä heikoksi.

Työllinen työvoima kasvaa lähes kaikissa skenaarioissa molemmissa maakunnissa hallinto- ja tukipalveluiden alalla. Maakunnittain Pohjanmaalla tämän lisäksi kaikissa skenaarioissa majoitus- ja ravitsemistoiminnan työllisten määrä kasvaa ennakointimallin perusteella voimakkaasti, kun taas Keski-Pohjanmaalla kasvu painottuu sote-palveluihin, joissa työskentelevien määrä kasvaa merkittävästi Pohjanmaalla lähinnä vahvemman kasvun skenaariossa tai korkeammilla työllisyysasteilla. Teollisuuden työllisten kehitys on vahvasti riippuvainen väestöskenaarioista ja työllisyysasteesta: heikommassa skenaariossa teollisuuden työllisten määrät vähenevät, kun taas vahvemmissa skenaarioissa teollisuuden alalla työskentelevien määrät kasvavat merkittävästi.

Koska työikäinen väestö kehittyy kaikissa skenaarioissa suhteellisen maltillisesti maakunnissa, useimmilla toimialoilla työllisen työvoiman kehitys on ennakointimallin perusteella käytännössä kaikissa skenaarioissa maltillista; erityisen dramaattista potentiaalisen työllisen työvoiman pulaa ei ole suoraan havaittavissa. Lähinnä maa- ja metsätalouden työllisten kehitys uhkaa jäädä erityisen heikoksi. Toisaalta **sote-palveluiden työllisen työvoiman ja potentiaalisen työvoiman riittävyys on keskeinen kysymys 2020-luvulla, jolloin molemmissa maakunnissa etenkin yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa erittäin voimakkaasti, joka heijastuu merkittävästi 2010-lukua suurempana palveluntarpeena.** Vaikka sote-palveluiden työllinen työvoima kasvaa ennusteen eri skenaarioissa, onko kasvu riittävää? Lisäksi työikäisen väestön ja työvoiman ennuste on tehty tarkimmillaan maakunnan tasolla: työikäinen väestö ja työllinen työvoima eivät ole kehittyneet 2010-luvulla eivätkä tule 2020-luvulla kehittymään vastaavasti alueen eri kunnissa. Erityisesti pienten maaseutumaisten kuntien työllisen työvoiman ja potentiaalisen työvoiman kehitys voi olla huomattavasti heikompa kuin koko maakunnan kuva osoittaa; keskiöön nousee tällöin työvoiman toimiva liikkuminen etätöön, pendelöintiin tai muuttojen muodossa maakunnan sisällä.

Ammattiryhmittäin tehdyt ennusteet perustuvat laajoihin ammattiryhmiin: **suotuisasta kehityksestä huolimatta tarkemmissa ammattiryhmissä tai erityisiä taitoja vaativiin työpaikkoihin voi olla haastava löytää maakunnasta sopivaa työvoimaa.** Tällöin työvoimasta täytyy kilpailla joko koko maan tasolla suurten kaupunkiseutujen kanssa tai globaalilla tasolla. Tämän kaltaisessa kilpailussa keskiöön nousevat tekijät, kuten asuinpaikan houkuttelevuus, asumisen hinta ja asumisen ratkaisut, ilmapiiri, mahdollisen puolison työllistymismahdollisuudet, asumisympäristön mielekkyys jne. Tätä kautta tuleva työvoiman saatavuus linkittyy laajemmin Pohjanmaan ELY-alueen houkuttelevuuteen ja vetovoimaan. Pohjanmaan ELY-alueella on jo ennestään merkittäviä valttikortteja tähän kilpailuun niin työllisyyden ja työpaikkarakenteen, koulutustoiminnan kuin kansainvälisen vetovoiman näkökulmasta, mutta alueen toimijoiden tulee pystyä hyödyntämään näitä valttikortteja entistä vahvemmin, jotta ELY-alue ja alueen maakunnat voivat pärjätä kilpailussa osajista niin muun maan, kuin muiden maiden kanssa.

5. Kooste haastatteluista

Osana tätä työtä tehtiin haastatteluja alueen keskeisten toimijoiden kanssa, jotka edustivat mm. hallintoa, yrityksiä ja koulutussektorin toimijoita. Haastattelukutsun hyväksyi 12 henkilöä ja haastattelut tehtiin joulukuun alussa 2020.

Keskeiset havainnot tiivistetysti haastatteluista:

- Alueella on paljon korkeakoulutusta edellyttäviä aloja, joissa pulaa osaajista (esim. energia-, konepajateollisuus-, teknologia-, kiertotalous sekä erilaiset vientialat ja niiden alihankkijat monipuolisesti) ja myös sote-sektori tarvitsee työntekijöitä.
- Kansainvälisiä rekrytointeja tehdään, mutta potentiaalia olisi vielä paljon laajempaan toimintaan, hitaat lupaprosessit rajoittavat tätä todella merkittävästi. Osaajille olisi tarvetta hyvin monella alalla ja sektorilla.
- Alueen kehittämisessä työllisyyden suhteen toimivat hyvin yhteistyö ja matala hierarkia, ketteryys, yritteliäisyys, hyvin toimivat palvelut sekä markkinoinnin yhdistäminen työvoiman saatavuutta edistäviin toimiin.
- Tulevaisuuden uskoa on, mutta työllisyyttä voitaisiin tukea vieläkin rohkeammalla markkinoinnilla ja toimilla. Alueita tulee mainostaa ei vain työmahdollisuuksien vaan koko elämänpiirin osalta (harrastukset, luonto, asuminen, palvelut, jne.)
- Koulutuksiin tarvitaan uusia ratkaisuja, mm. koulutusryhmien koossa ja toteuttamispaikoissa. Etätoteutukset ovat erittäin toivottuja. Tarvetta on nykyistä kohdennetummille ja myös lyhyemmille täsmäkoulutuksille, jotka osuvat entistä paremmin työnantajien tarpeisiin ja joita voidaan toteuttaa nopeasti reagoiden tapahtuviin muutoksiin.
- Nykyisten osaajien potentiaalin kehittämisessä nostetaan yleisimmin esille jatkuva oppiminen ja jatkokoulutuksen tarjonta. Jatkokouluttautumista tarvitaan täydentämään aiempaa osaamista ja varautumaan tulevaisuuden teknologioiden ja työvälineiden muutokseen.
- Tarvetta on lisätä osaamista ja työvoimaa etenkin vihreän kasvun ja digitalisaation aloilla, mutta myös sosiaali- ja terveydenhuollossa. Pidemmällä aikavälillä globalisaatio kasvattaa työvoiman tarvetta, kun työvoiman liikkuvuus tulee joustavammaksi ja muutosten ennustaminen vaikeutuu. Etätyö ja hybridityö lisääntyvät.
- Ympäristöajattelun vahvistuminen lisää myös tarvetta saada työvoimaa alueen kärkenä olevalle energiateknologian alalle. Sukupolvenvaihdosvaiheeseen tulevien pienyritysten ja niiden kansainvälistymisen merkitys kasvaa. Ympäristöajattelu yleistyy, mikä vaikuttaa osaltaan työvoiman liikkuvuuteen.

Yritysten osaamistarpeet liittyvät etenkin alueen merkittäviin kärkialoihin kuten energiaklusteriin ja laajemmin metalli- ja teknologiateollisuuteen. Uusina alueina digitaalinen osaaminen jokaisella alueella sekä kiertotalous, jossa kasvaa mm. polttoaineisiin ja hiilineutraalisuuteen liittyvän osaamisen tarve. Myös digitaalisuuteen ja palvelumuotoiluun liittyviä tarpeita on tullut esille, digitaalisuudessa sekä yleisellä tasolla että koodari- ja kyberosajatasolla. Osaajia tarvitaan metalli-, logistiikka- ja rakennusaloille sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin kuten ikäihmisten ja erityislasten palveluihin mm. lähihoitajiksi ja psykologeiksi, myynti- ja markkinointialle kaupallisteknisiin tehtäviin ja erilaisiin toimistotehtäviin. Tarvetta on etenkin korkealle osaamiselle, johon osa haastatteluista kokee olevan riittävästi koulutusta ja osa ei.

Alueen menestyvät ja haastavammat alat ovat niitä, jotka vaativat korkeaa osaamistasoa. Menestyviä aloja ovat energiaklusteri, konepaja- ja teknologiateollisuus, kiertotalous sekä erilaiset muut vientialat ja niihin kytkeytyvät alihankkijat. Eniten haasteita on perinteisellä turkisalalla sekä palvelualalla, jolle on osaamista ja hakijoita. It-palveluissa on ylitarjontaa lähitukitehtävistä toimivista, mutta ylimmällä asiantuntijatasolla on pulaa hakijoista. Terveystieteiden alalla on jossain paikoin ylitarjontaa osaajista samoin kuin sosiaalihuollon tehtävissä. Haasteellisia ovat myös alat, joilla on voinut olla ikäjakautuma, kuten opettajilla.

Ulkomaalaistaustaisten henkilöiden rekrytointi kotimaasta tai ulkomailta on jokaisen haastateltavan mukaan tärkeää ja sitä varten on tehty toimenpiteitä. Valmistavan teollisuuden yritykset, alkutuotannon alan yritykset ja energiaklusterin yritykset ovat hakeneet työvoimaa ulkomailta, kun puolestaan esimerkiksi yliopiston hallinnossa ei hyödynnetä tarpeeksi

ulkomailta rekrytoitujen osaamista. Haasteena on monin paikoin se, ettei rekrytointeja pystytä tekemään riittävästi lupaprosessin hitauden tai kielitaito-ongelmien vuoksi. Ulkomaista työvoimaa rekrytoidaan etenkin ulkomailta, sillä Suomessa jo olevat työperäiset maahanmuuttajat ovat jo töissä. Ulkomaisen rekrytoinnin tueksi on käynnistetty työperäisen maahanmuuton toimenpideohjelmia, hankkeita ja verkostoja, joihin kuuluu Team Finlandin ja maakuntaliiton toimijoita. Keskeinen kanava on myös korkeakoulu, jonka opiskelijoita pyritään saamaan työvoimaksi alueelle.

Osaavan työvoiman rekrytoinnin pahimmat pullonkaulat ovat ulkomaisen työvoiman saamisessa työlupaprosessit ja viisumiasiat, jotka estävät vielä toistaiseksi siirtymän muihin tehtäviin esimerkiksi alkutuotannon tehtävistä. Haasteena on koulutuksen vähäisyys teollisuusalalla ja uusilla nousevilla toimialoilla. Esimerkiksi vihreän kasvun alalla ja kaivosalalla alueella koulutettavien määrä ei riitä kattamaan kysyntää. Suomen sisäisessä rekrytoinnissa on haasteena alueen ruotsinkielinen maine, sillä työntekijät ei tiedä pärjäävänsä alueella myös suomen kielellä tai englanniksi. Osaavasta työvoimasta ja kansainvälisistä opiskelijoista käydään kilpailua sekä Suomen sisäisesti että muiden maiden, kuten Pohjoismaiden kanssa. Myös rakenteelliset haasteet, kuten tarve entistä suuremmalle korkeakoulutettujen määrälle ja kannustinloukut, vaikeuttavat osaavan työvoiman saatavuutta.

Alueen tilanne työllisyydessä ja työttömyydessä on haastettavien mukaan suhteellisen hyvä. Vaikka työttömyys on kasvanut, tarvetta on edelleen osaavalle työvoimalle. Haasteita on aiheuttanut koronan aiheuttama työllisyysasteen lasku etenkin hotelli-, ravintola- ja tapahtuma-alalla. Toisaalta haasteellinen tilanne ei näy vielä alueelle tärkeässä teollisuus- ja energia-alan tehtävissä, jossa on edelleen tarvetta osaavalle työvoimalle. Työttömyysaste on Suomen alhaisimpia ja näkymät ovat suhteellisen hyvät vuoden 2021 puolella, vaikka vientialalla on herännyt pelko lomautusten lisääntymisestä sekä konkurssien kasvusta konkurssilain muutoksen myötä. Pieni haaste on teknisellä alalla kohtaanto-ongelma, joka johtuu liian vähäisestä korkeakoulujen aloituspaikkojen määrästä.

Koronatilanne ja sen vaikutus osaamistarpeisiin alueella vaihtelee alueittain ja aloittain. Seinäjoen seudulla on tapahtunut suurempi heikentyminen etenkin hotelli-, ravintola- ja majoitusalueella, mutta tilanne on parantunut syyskaudella. Lähitulevaisuudessa kesällä 2021 palvelualan kesäsesongin onnistuminen vaikuttaa osaavan työvoiman tarpeisiin. Vaasan seudulla on puolestaan tullut lomautuksia suuriin vientiyrityksiin, mikä voi vaikuttaa osaavan työvoiman saatavuuteen viiveellä. Rakennusalueella ei ole tullut suurta muutosta, ja yleisemmin elinkeinoelämä ja teollisuus tekevät parhaillaan investointeja. Koronasta huolimatta osaavan työvoiman tarve ja kohtaanto-ongelman ovat näkyneet koodarien saatavuudessa, energiasektorilla ja sote-palveluissa. Myönteistä on se, että alueelle on syntynyt koronan myötä uutta yrittäjyyttä ja pienyrityksillä on ollut myös rohkeutta investoida osaavaan työvoimaan tulevaa ennakoiden. Korona on vaikuttanut myönteisesti siihen, että yritykset ovat joutuneet miettimään digitalisaatiota. Osaamistarpeisiin vaikuttaa se, että alueelle on asetettu tavoitteeksi siirtyminen syksyn 2021 aikana takaisin uuteen normaaliin. Rokotteen saamisen ennakoitaan vaikuttavan siihen, että alueelle tulee pulaa osaavasta työvoimasta noin puolen vuoden - vuoden sisällä.

Osaavan työvoiman saatavuutta alueella on yritetty parantaa tavallisimmin koulutuksen avulla. Koulutuksen vaikuttavuutta on heikentänyt se, että yliopistoissa koulutetaan yleisosaajia työelämän vaatimien erityisosaajien sijasta. Haasteena on myös koulutusvuoto. Toiseksi yleisimmin osaavan työvoiman saamiseksi on käytetty markkinointikampanjoita, joissa markkinoidaan työn lisäksi alueen vapaa-ajan mahdollisuuksia. Osaavan työvoiman saatavuutta on pyritty parantamaan myös hankkeilla, kuten Talent Boost ja Talent Scout -hankkeilla. Erilaisista toimista huolimatta kohtaanto-ongelma on säilynyt. Koulutuksen vaikuttavuutta voitaisiin lisätä kouluttamalla entistä enemmän kansainvälisiä opiskelijoita ja selkiyttämällä kuntakohtaisesti koulutustarpeita. Vaikuttavuutta voitaisiin vahvistaa tekemällä nykyistä enemmän kuntarajat ylittävää yhteistyötä, markkinoimalla koko aluetta keskuskaupunkien eli Vaasan ja Kokkolan (ja Seinäjoen) lisäksi sekä tekemällä yhteistä rekrytointia molemmissa maakunnissa tai koko Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella.

Alueen kehittämisessä työllisyyden suhteen toimivat hyvin yhteistyö ja matalat hierarkiat, ketteryys, yritteliäisyys, hyvin toimivat palvelut sekä markkinoinnin yhdistäminen työvoiman saatavuutta edistäviin toimiin. Työllisyyttä voitaisiin tukea rohkeammalla markkinoinnilla ja toimilla. Haasteet liittyvät etenkin koulutukseen. Vaikka korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa on pyritty tiivistämään yhteistyötä osaavan työvoiman saatavuudessa ja tekemään työvoiman tarpeen ennakkointia, niin tässä ei ole onnistuttu riittävän hyvin. Syynä on se, että yliopistojen koulutustarjontaan vaikuttavat valtakunnalliset linjaukset eivätkä aloituspaikkojen määrät vastaa alueen tarvetta. Esimerkiksi metallialan aloituspaikkojen määrä on laskenut liian vähäiseksi tarpeeseen nähden, kun datanomeja on koulutettu työvoiman tarpeeseen nähden liikaa. Tarvetta olisi nykyistä paremmille etäkoulutusmahdollisuuksille ja toimenpiteille, joilla alueella opiskelevat saataisiin työllistymään maakuntaan sieltä poismuuttamisen sijaan.

Osaamisen kehittämisen välineiden osalta toivotaan esimerkiksi ovat ajasta ja paikasta riippumattomia koulutuksia, jossa käytetään apuna esimerkiksi VR-tekniikkaa. Koulutuksiin tarvitaan uusia ratkaisuja koulutusryhmien koossa ja toteuttamispaikoissa, jotta niiden avulla voitaisiin vastata paremmin työvoiman tarpeisiin sekä koulutukseen myös ne, joilla on vaikeuksia liikkua heikkojen julkisten kulkuvälineyhteyksien vuoksi. Tarvetta on myös nykyistä kohdennetummille ja myös lyhyemmille täsmäkoulutuksille, jotka osuvat entistä paremmin työnantajien tarpeisiin ja joita voidaan toteuttaa nopeasti reagoiden tapahtuviin muutoksiin. Työssä oppimista ja muilta oppimista käytetään hyväksi koettuna keinona luokahuoneopetuksen lisäksi. Toisaalta myös jatkuvan oppimisen huomiointi on tärkeä elementti, jotta osaamisesta saataisiin muokattua tehtyä räätälöity kokonaisuus.

Nykyisten osaajien potentiaalin kehittämisessä nostetaan yleisimmin esille jatkuva oppiminen ja jatkokoulutuksen tarjonta. Jatkokouluttautumista tarvitaan täydentämään aiempaa osaamista ja varautumaan tulevaisuuden teknologioiden ja työvälineiden muutokseen. Jatkokoulutusta tarvitaan sekä yliopistotasolla tohtoritutkintojen suorittamiseksi että nykyisin vahvistuvan trendin eli työssä olevien jatkokoulutuksen lisäämiseksi. Etä- ja monimuoto-opetukset ovat olleet hyviä keinoja perustaitojen päivittämiseksi. Nykyisten osaajien potentiaalin lisäämisessä tulisi huomioida koulutuksen kumuloituminen ja polarisoituminen, jotta tällä hetkellä vähemmän koulutetut pystyisivät uudistamaan osaamistaan. Kouluttamattomien tai vanhentuneella osaamisella työmarkkinoilla olevien tavoittamiseksi tulisi käyttää omaehtoiseen kouluttautumiseen tukeutumisen sijasta myös jalkautuvaa työtä. Osaamisen kehittämistä voitaisiin turvata vahvistamalla oppilaitosten ja korkeakoulujen sekä yritysten vuoropuhelua siten, että myös pk-yritysten näkemykset tulisivat paremmin esille. Osaajien potentiaalia voitaisiin hyödyntää entistä paremmin siten, että työvoimatarpeeltaan väheneviltä aloilta voitaisiin kouluttautua sujuvammin työvoimaa tarvitseville aloille, kuten esimerkiksi turpeentuotannosta kaivosalalle.

Työvoimatarpeiden uskotaan kehittyvän seuraavan 5 vuoden aikana siten, että eläköityminen ja uusien osaamisalueiden vahvistuminen lisäävät työvoiman tarvetta. Digitaalisuus ja sen myötä palvelumuotoilu lisääntyvät. Digitalisaatio muuttaa työtä siten, että älykkään teknologian alalla voi tulla työvoimapulaa. Lisäksi osaajapula voi kasvaa myös muiden alojen, kuten kiertotalouden, vihreän talouden sekä myös tuotantotehtäviin työpaikkoja avaavan akkuteollisuuden ja kaivosteollisuuden, vahvistumisen myötä. Teollisuuden, kuten vahvan vientiteollisuuden myötä työvoimaa tarvitaan sen alihankinnassa ja palveluissa. Työvoimapulaa tulee olemaan julkisessa hallinnossa mm. hoitoalalla, puhdistuspalveluissa, kiinteistöhuollossa sekä eri alojen esimiestehtävissä. Ennusteena on työvoimapulan lisääntyminen, sillä nykyisillä kannustinloukkuja aiheuttavilla toimilla ei saada riittävästi työtöntä työvoimaa avautuviin tehtäviin. Toisaalta jatkokoulutuksella ja työvoimakoulutuksella sekä hybridityöpaikoilla, joissa voidaan tehdä työtä paikalla ja etänä, voidaan varautua työvoimapulaan.

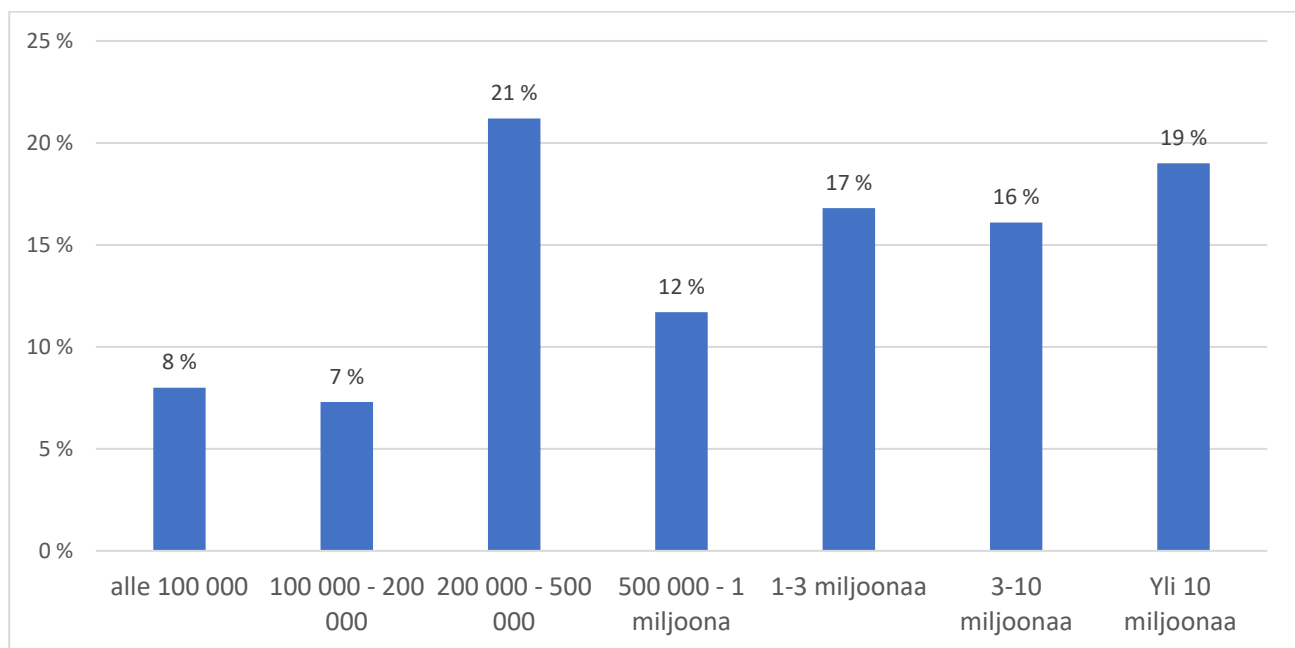
Keskeisimmät kymmenen seuraavan vuoden muutostrendit, jotka vaikuttavat alueen työmarkkinoiden ja työvoiman tarpeiden tilanteeseen, ovat pääosin samoja kuin seuraavan viiden vuoden aikana toteutuvat. Tarvetta on lisätä osaamista ja työvoimaa etenkin vihreän kasvun ja digitalisaation aloilla, mutta myös sosiaali- ja terveydenhuollossa. Pidemmällä aikavälillä globalisaatio kasvattaa työvoiman tarvetta, kun työvoiman liikkuvuus tulee joustavammaksi ja muutosten ennustaminen vaikeutuu. Etätyö ja hybridityö lisääntyvät, mikä mahdollistaa pienemmille paikkakunnille muuttamisen työpaikan sijainnista riippumatta. Toisaalta kaupungistuminen vaikuttaa työvoiman pitämiseen alueella, sillä etenkin nuoret, opiskelijat ja ulkomailta töihin tulleet ovat kiinnostuneet myös muualla kuin reuna-alueilla toimivissa yrityksissä työskentelemisestä. Sukupolvenvaihdosvaiheeseen tulevien pienyritysten ja niiden kansainvälistymisen merkitys kasvaa. Ympäristöajattelu lisääntyy, mikä vaikuttaa osaltaan työvoiman liikkuvuuteen. Ympäristöajattelun vahvistuminen lisää myös tarvetta saada työvoimaa alueen kärkenä olevalle energiateknologian alalle.

6. Yrityksille kohdennetun kyselyn tulokset

Selvitykseen liittyvä kysely toteutettiin syksyllä 2020. Kysely kohdennettiin Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan yrityksille. Kyselyn tarkoituksena oli saada tietoa siitä, millaisia osaamiseen liittyviä tarpeita yrityksillä on ja millaisia ajatuksia vastaajilla on koskien alueen tilannetta ja lähitulevaisuutta. Kysely oli kaksikielinen (suomi ja ruotsi) ja vastauksia kyselyyn tuli 154. Näistä vastauksista 65 annettiin ruotsinkieliseen kyselyyn.

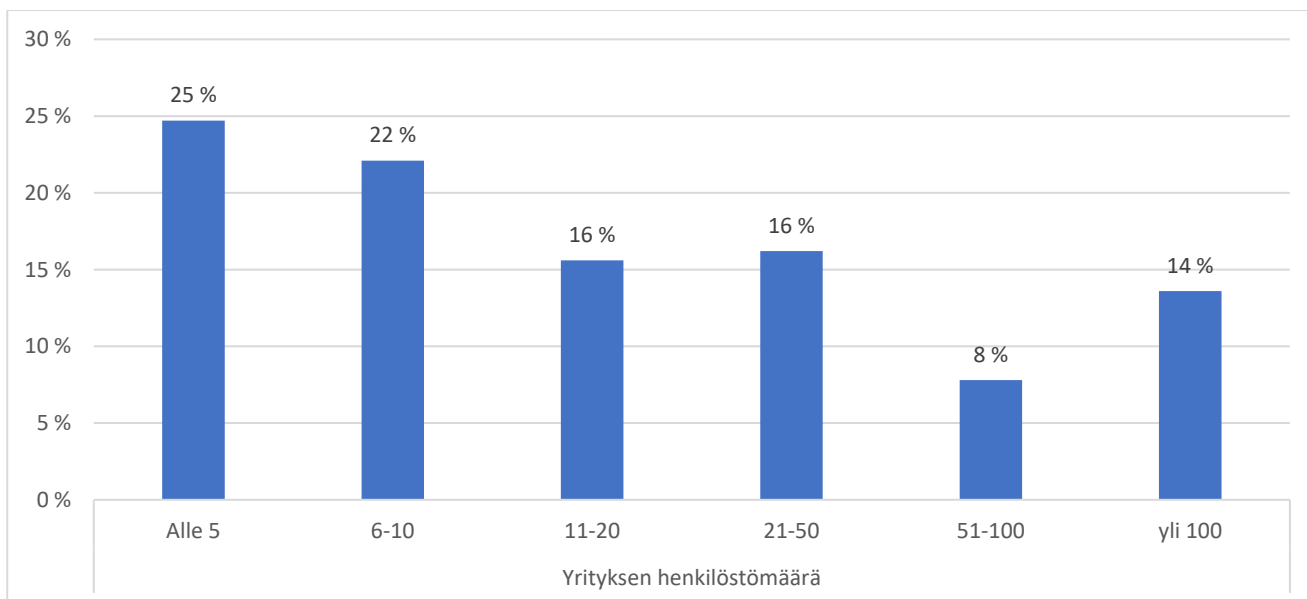
Kyselyssä tiedusteltiin taustatietojen ohella yrityksen tilannetta, henkilöstön rakennetta ja tulevaisuusnäkymiä. Omat osiot oli erikseen laadittu trendien merkityksestä, osaamisen kehittämisestä ja rekrytoinneista sekä jatkuvasta oppimisesta.

6.1 Taustatiedot ja vastaajayritysten tilanne syksyllä 2020

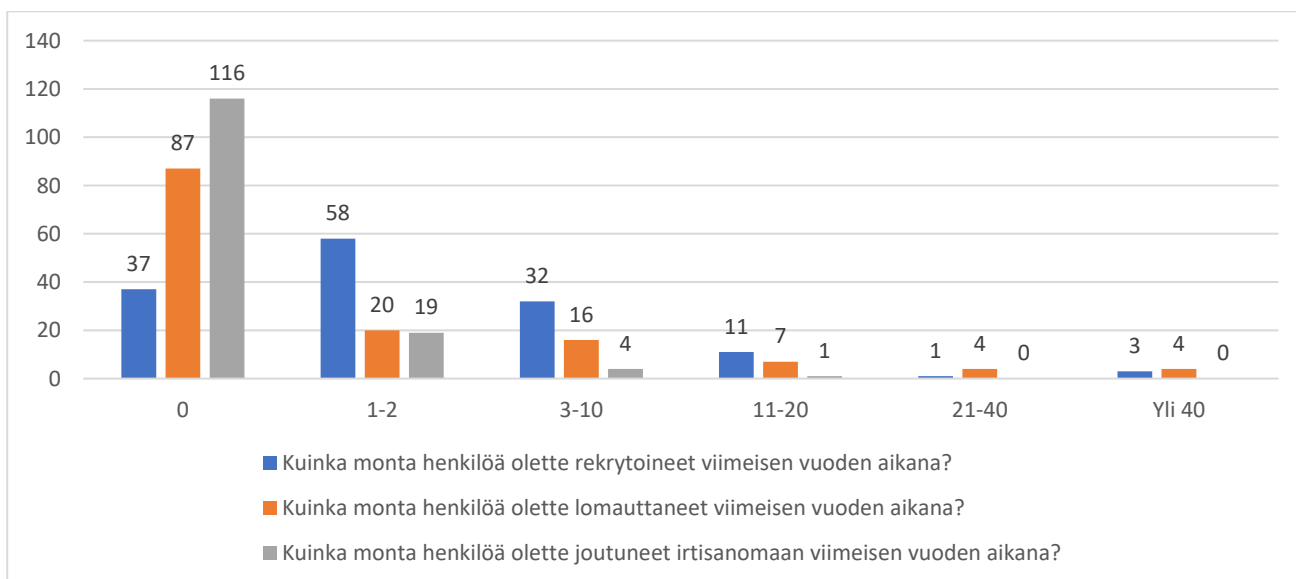
Kuvio 16 Kyselyyn osallistuneiden yritysten liikevaihto.

Kyselyyn vastanneiden yritysten liikevaihdon jakauma on esitetty kuviossa 16. Yleisimmät vaihtoehdot olivat 200 000-500 000 euroa ja yli 10 miljoonaa, joita oli molempia noin viidennes vastaajista. Yritysten henkilöstömäärät on esitetty kuviossa 17, josta nähdään, että noin puolet vastauksista (47%) tuli yrityksistä, joissa oli alle 10 henkilöä töissä.

Kuvio 17 Kyselyyn osallistuneiden vastaajien yritysten henkilöstömäärä.

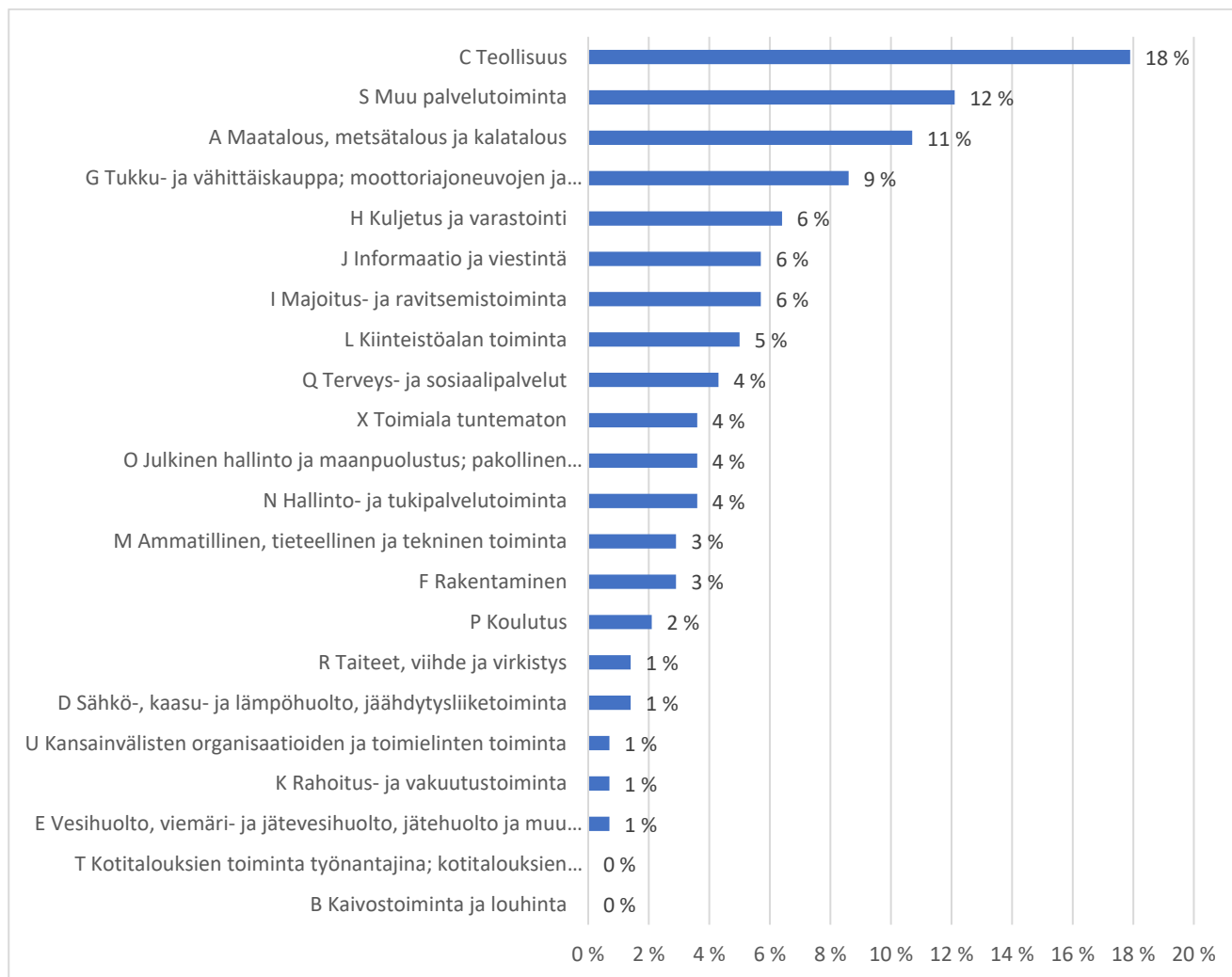
Kuvassa 18 esitetään vastaajamäärät rekrytointien, lomautusten ja irtisanomisten osalta. Selkeästi eniten on vastaajia, joiden yrityksissä ei ole tehty yhtäkään rekrytointia, lomautusta tai irtisanomista viimeisen vuoden aikana. Vastaajista 58 ilmoitti, että yritykseen on rekrytoitu muutamia henkilöitä, ja noin parikymmentä kertoi, että irtisanomisia ja lomautuksia on tehty 1-2 henkilön osalta. Vastaajista 32 ilmoitti että rekrytointeja on tehty enemmän, 3-10 henkilöä ja 11 vastaajaa ilmoitti, että rekrytointeja on tehty 11-20 viimeisen vuoden aikana. Neljä vastaajaa ilmoitti, että yrityksessä on jouduttu lomauttamaan 21-40 henkilöä ja myös 4 henkilöä ilmoitti, että yli 40 henkilöä oli jouduttu lomauttamaan. Toisaalta kolme vastaajaa ilmoitti, että yritykseen on rekrytoitu vuoden aikana yli 40 henkilöä.

Kuvio 18 Rekrytoinnit, lomautukset ja irtisanomiset vastaajien yrityksissä viimeisen vuoden aikana.

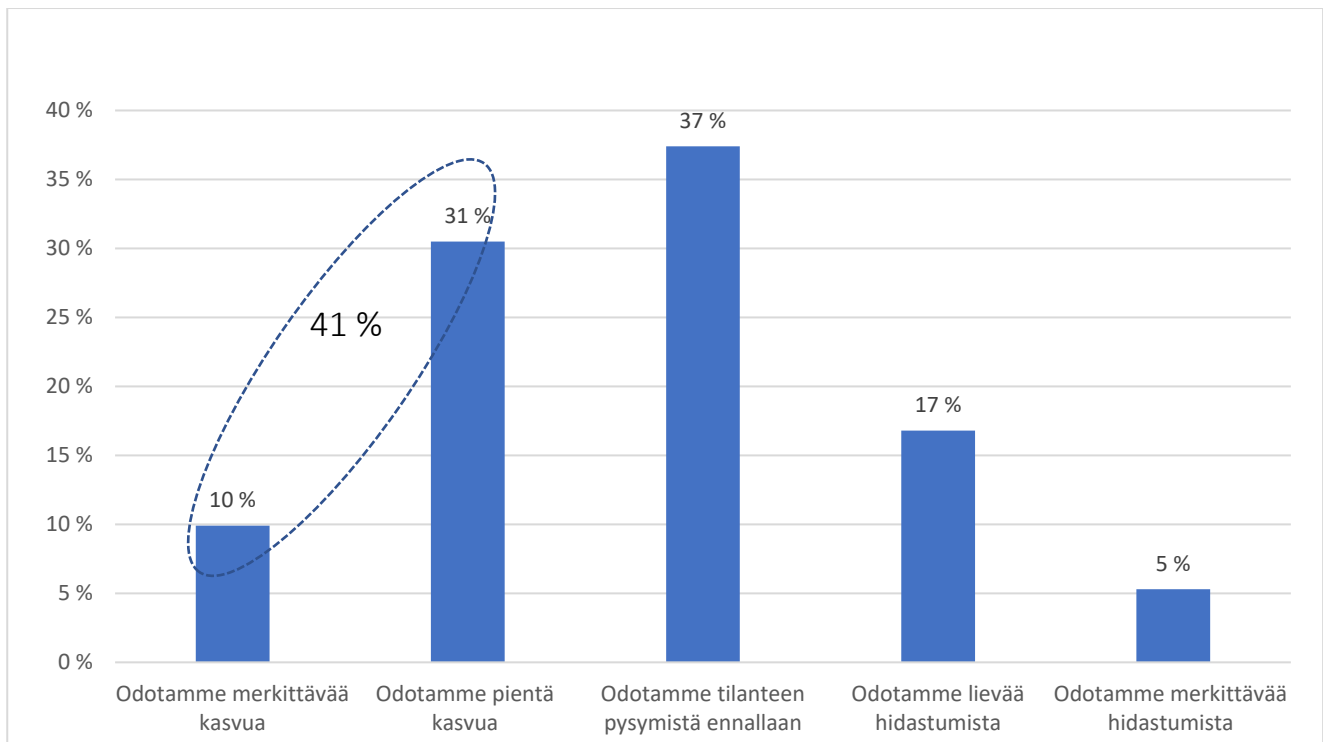
Koronatilanteen osalta 14 % ilmoitti, että tilanne on heikentänyt liikevaihtoa merkittävästi ja noin puolet (51%) kertoi, että liikevaihto on vähentynyt jonkin verran. Vastaajista viidennes (21 %) kertoi, että koronatilanne ei ole vaikuttanut liikevaihtoon lainkaan, noin kymmenesosalla (12 %) liikevaihto on kasvanut jonkin verran ja 2 % liikevaihto on kasvanut merkittävästi. Kasvua on tapahtunut esimerkiksi tukku- ja vähittäiskaupassa, teollisuudessa, maataloudessa sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Liikevaihdon kasvua on tapahtunut melko tasaisesti eri kokoisissa yrityksissä, mutta liikevaihdon väheneminen on keskittynyt pieniin, alle 10 henkilön yrityksiin.

Eniten vastauksia kyselyyn saatiin teollisuuden, muun palvelutoiminnan ja maatalous, metsätalous ja kalatalous - sektorin toimijoilta (kuvio 19).

Kuvio 19 Kyselyyn osallistuneiden yritysten toimialat.

Kyselyyn osallistuneiden yritysten liikevaihdon odotettu kehittyminen seuraavan vuoden aikana näyttää pääsääntöisesti myönteiseltä (kuvio 20). Vastaajista noin 40 % odotti kasvua, joko pientä tai merkittävää. Hidastumista tai merkittävää hidastumista sen sijaan odotti noin viidennes (22 %). Toimialoittain tarkasteltuna kasvua odotetaan erityisesti teollisuuden, tukku- ja vähittäiskaupan sekä informaatio- ja viestintäalan yrityksissä. Merkittävää kasvua ei odoteta yhdessäkään alle 200 000 euron liikevaihdon yrityksessä, vaan ensisijaisesti yrityksissä, joissa liikevaihto on ollut vuonna 2019 yli 500 000 euroa. Eniten merkittävää kasvua odotetaan yrityksissä, jotka kuuluivat henkilöstömäärältään luokkiin 11-20 hlö ja 21-50 hlö.

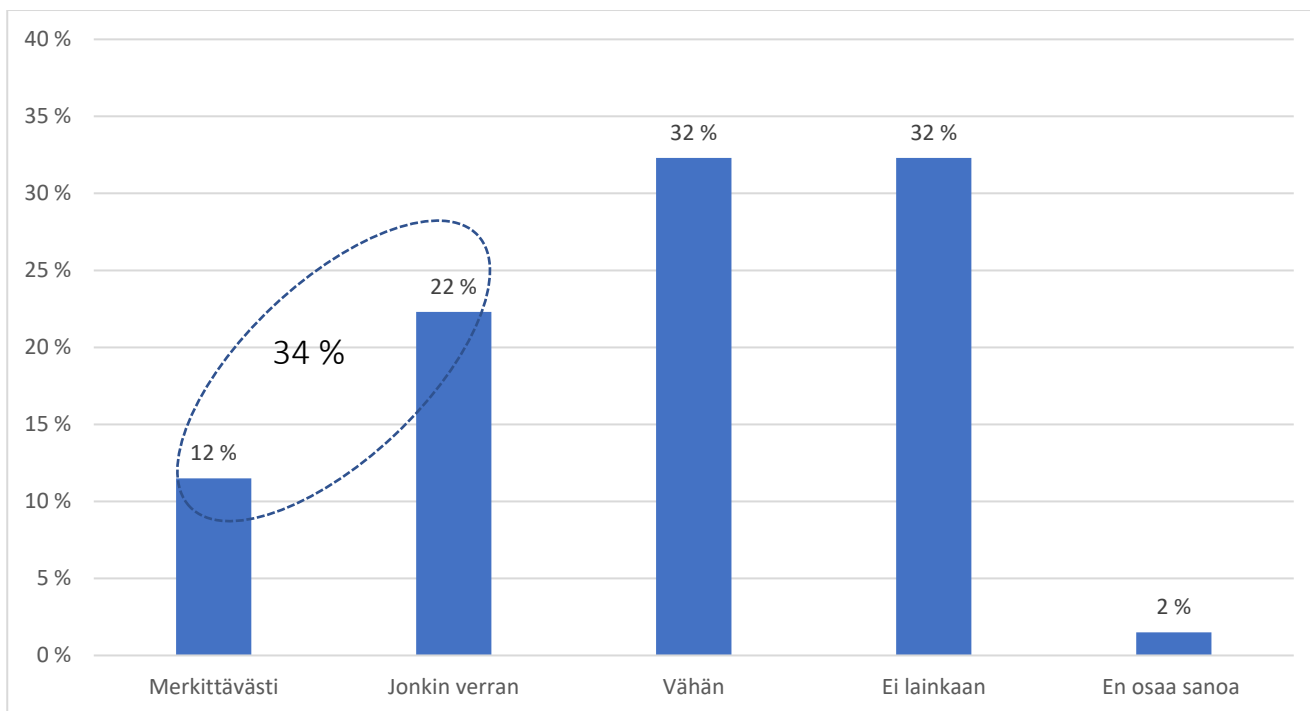
Kuvio 20 Liikevaihdon arvioitu kehitys seuraavan vuoden aikana.

Kyselyyn vastanneista henkilöistä 32 työskentelee yrityksissä, jotka odottavat kasvua seuraavan vuoden aikana ja joilla on tarkoituksena rekrytoida henkilökuntaa lisää seuraavan kahden vuoden aikana. Kyselyyn vastanneiden joukossa oli 27 henkilöä, jotka työskentelivät yrityksissä, joissa on tarkoitus rekrytoida henkilökuntaa seuraavan kahden vuoden aikana, mutta he ovat aiemmin kokeneet joko merkittäviä tai jonkinasteisia vaikeuksia löytää sopivia osaajia.

Taulukkoon 15 on listattu tiettyjen ryhmien osuus vastaajien yritysten henkilöstöstä. Taulukosta nähdään että esimerkiksi osa-aikaisia on yli 30 % työvoimasta 15 % vastaajien yrityksistä. Ulkomaalaistaustaisia ja osatyökykyisiä on harvassa yrityksessä töissä, mutta muutamissa yrityksissä heitä on iso osuus. Myös opiskelijoiden määrä on useimmissa yrityksissä pieni, mutta muutamissa yksittäisissä yrityksissä suuri. Huomionarvoista on myös se, että noin 40 % (41 %) vastaajien yrityksistä ei ole töissä yhtäkään opiskelijaa ja melkein puolessa (48%) heidän osuutensa on alle 10 %. Eli yhteensä liki 90 % yrityksissä opiskelijoita joko ei ole töissä lainkaan tai sitten heitä on alle 10 % eli muutamia yksittäisiä henkilöitä.

Taulukko 15 Eri ryhmien osuus vastaajien yritysten henkilöstöstä.

Osuus henkilökunnasta	0%	1-10%	11-20%	21-30%	31-40 %	Yli 50 %
Yli 55-vuotiaat	20 %	29 %	22 %	13 %	11 %	5 %
Osa-aikaiset	29 %	40 %	9 %	7 %	4 %	11 %
Osatyökykyiset	73 %	24 %	0 %	0 %	1 %	3 %
Ulkomaalaistaustaiset	48 %	28 %	9 %	3 %	3 %	8 %
Opiskelijat	41 %	48 %	2 %	3 %	2 %	5 %

Kuvio 21 Vastausjakauma kysymykseen "Onko henkilöstön osaaminen rajoittanut tähän mennessä yrityksen kasvua tai muuta myönteistä kehitystä?".

Yleisesti ottaen (kuvio 21) henkilöstön osaaminen on rajoittanut noin kolmanneksen (34%) osalta yrityksen kasvua tai muuta myönteistä kehitystä. Näiden vastaajien joukossa on erityisesti pieniä, alle 20 henkilön yrityksiä. Osaajapulaa oli yrityksillä eri sektoreilla, eli ongelma on alueella laaja ja ulottuu erilaisiin yrityksiin, ei vain muutamiin aloihin.

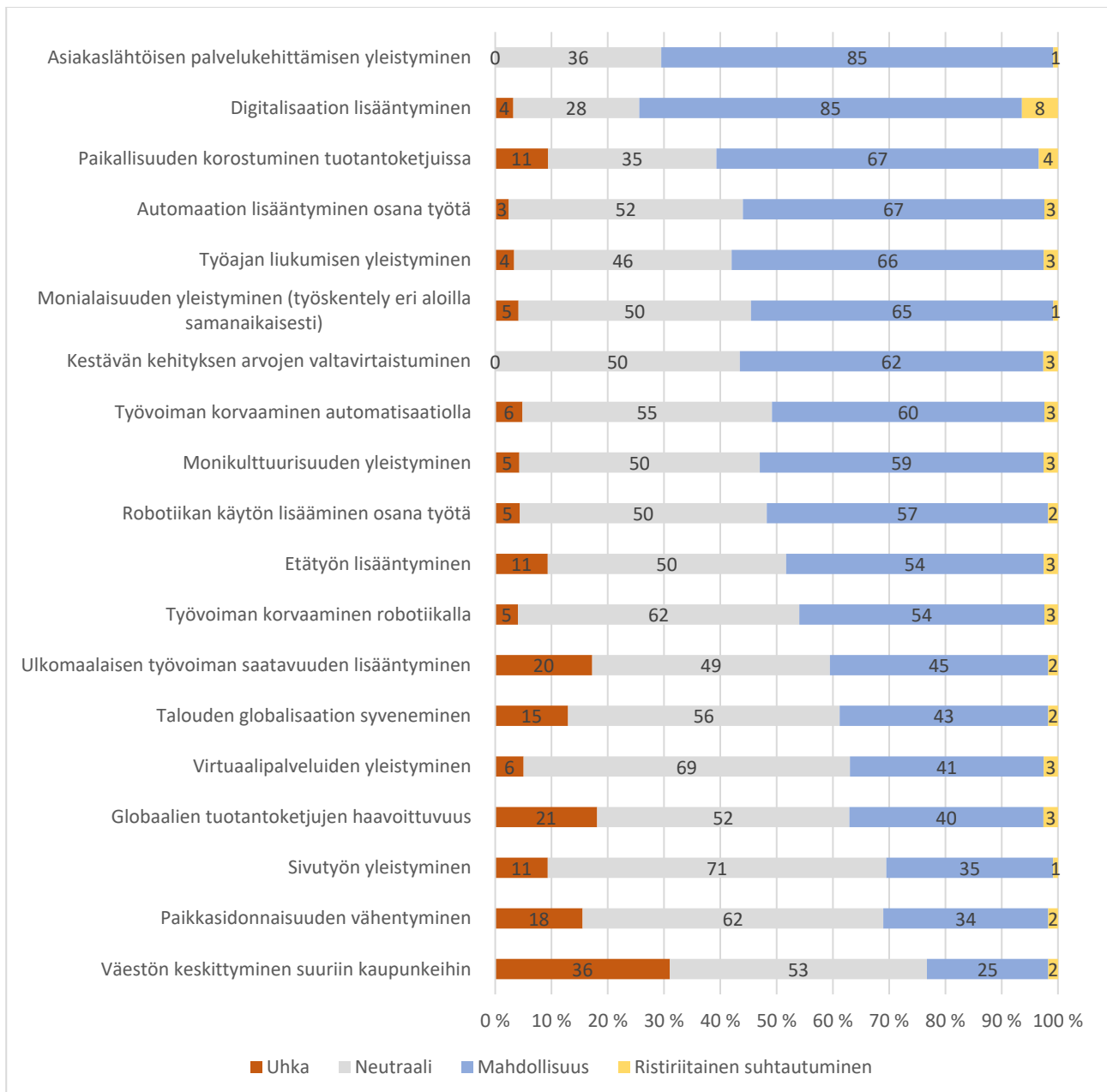
6.2 Trendien merkitys

Vastaajilta kysyttiin näkemyksiä liittyen eri trendeihin, jotka tulevat vaikuttamaan seuraavien lähivuosien aikana (kuvio 22). Vastaajien pyydettiin arvioimaan, kokivatko he kunkin ilmiön mahdollisuutena, uhkana, neutraalina vai kenties ristiriitaisesti (sekä uhkana että mahdollisuutena).

Suurimpina mahdollisuuksina nähtiin asiakaslähtöisen palvelukehittämisen yleistyminen, digitalisaation lisääntyminen, paikallisuuden korostuminen tuotantoketjuissa ja automatisaation lisääntyminen osana työtä.

Suurimpina uhkina koettiin globaalien tuotantoketjujen haavoittuvuus, ulkomaalaisen työvoiman saatavuuden lisääntyminen, paikkasidonnaisuuden vähentyminen ja etätöiden lisääntyminen. Eniten ristiriitaista suhtautumista vastaajien keskuudessa oli digitalisaation lisääntymistä kohtaan.

Ulkomaalaisen työvoiman saatavuuden lisääntyminen nähtiin mahdollisuutena esimerkiksi maatalouden, metsätalouden, kalatalouden, teollisuuden, kuljetuksen ja varastoinnin sekä muun palvelutoiminnan yrityksissä. Toisaalta ulkomaalaiseen työvoimaan suhtauduttiin uhkana esimerkiksi teollisuusalojen, maatalouden, metsätalouden ja kalatalouden yrityksissä. Ulkomaalaiseen työvoimaan suhtautuivat myönteisesti erityisesti pienissä alle 20 henkilön yrityksissä työskentelevät vastaajat.

Kuvio 22 suhtautuminen eri trendeihin.

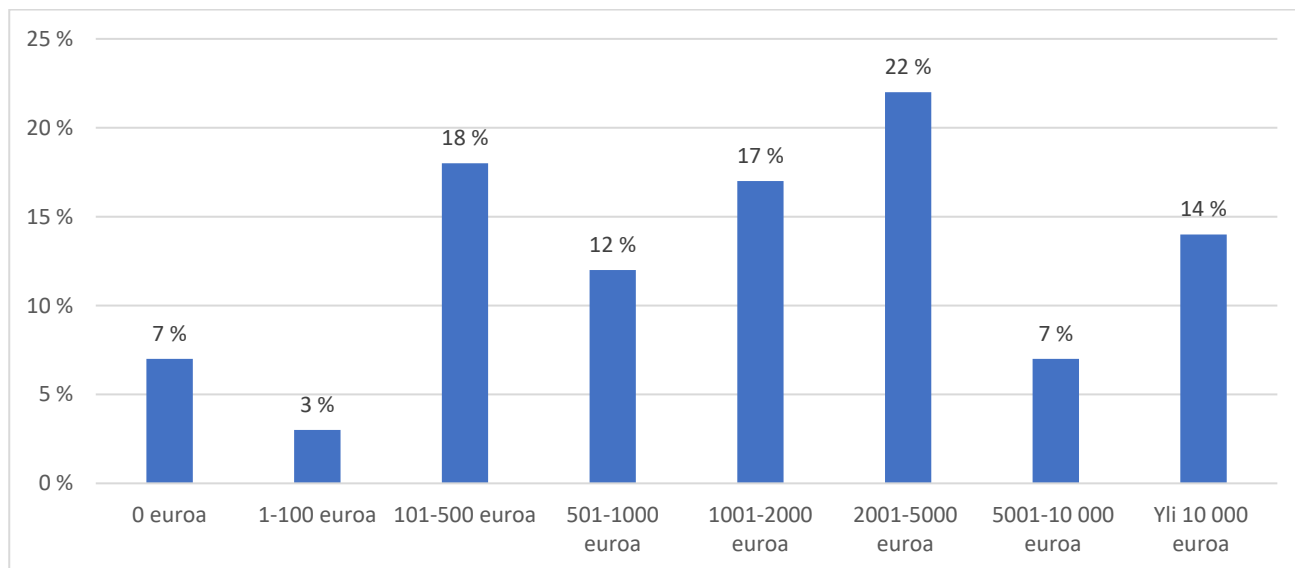
6.3 Osaamisen kehittäminen, jatkuva oppiminen ja kansainväliset rekrytoinnit

Osaamisen kehittämiseen ja rekrytointeihin liittyen tiedusteltiin vastaajien edustamien yritysten tilannetta, siihen liittyviä käytänteitä sekä konkreettisia tarpeita.

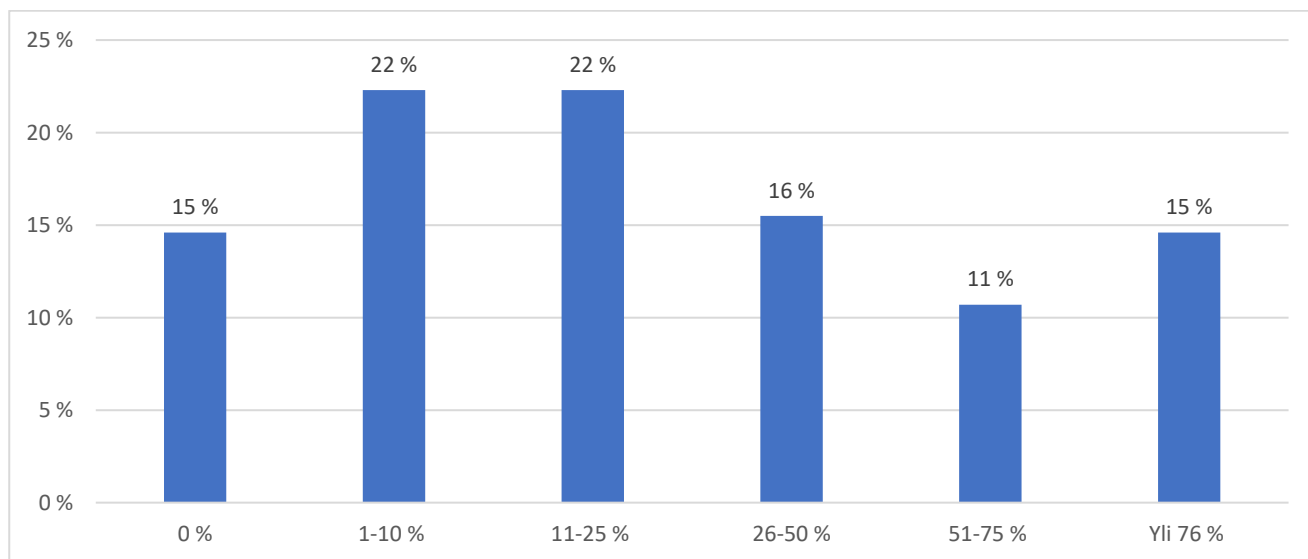
Kyselyyn vastanneista henkilöistä noin 40 % (39 %) kertoi edustamansa yrityksen rekrytoineen työvoimaa TE-toimiston kautta viimeisen vuoden aikana. Näistä vastaajista noin puolet (45 %) oli tyytyväisiä saamaansa palveluun, tyytymättömiä oli 6 % ja loput 49 % eivät osanneet arvioida asiaa. Viimeisen vuoden aikana vastaajista 88 % oli käyttänyt työvoiman rekrytointipalveluita, 47 % palkkatukea, mutta yhteishankintakoulutusta vain 3 %, EURES:n palveluita 3 % ja työvoiman liikkuvuus Euroopassa palveluita vain 2 % vastaajista. TE-toimiston rekrytointipalveluita olivat käyttäneet erityisesti alle 50 henkilön yritykset. Yrityksen sijainnilla ei ole vaikutusta siihen, onko TE-toimiston palveluita käytetty vai ei.

Vastaajista 65 % oli sitä mieltä, ettei yrityksessä tunneta osaamisen kehittämiseen tarjolla olevia TE-hallinnon palveluita. Samoin noin kolmannes (34%) oli sitä mieltä, etteivät TE-hallinnon palvelut ole helposti saavutettavissa. Koettuun palveluiden saavutettavuuteen ei vaikuttanut se, missä kunnassa yritys sijaitsee.

Osaamisen kehittämiseen käytetty rahasumma on esitettyinä kuviossa 23 vuositasolla, koko yrityksen budjetin osalta. Huomioitavaa on, että vaihtelua on paljon ja 7 % vastaajista ei käyttänyt lainkaan rahaa osaamisen kehittämiseen. Eniten osaamisen kehittämiseen käytetään rahaa teollisuuden työpaikoissa.

Kuvio 23 Osaamisen kehittämiseen käytetyt rahat vuositasolla vastaajan työpaikalla.

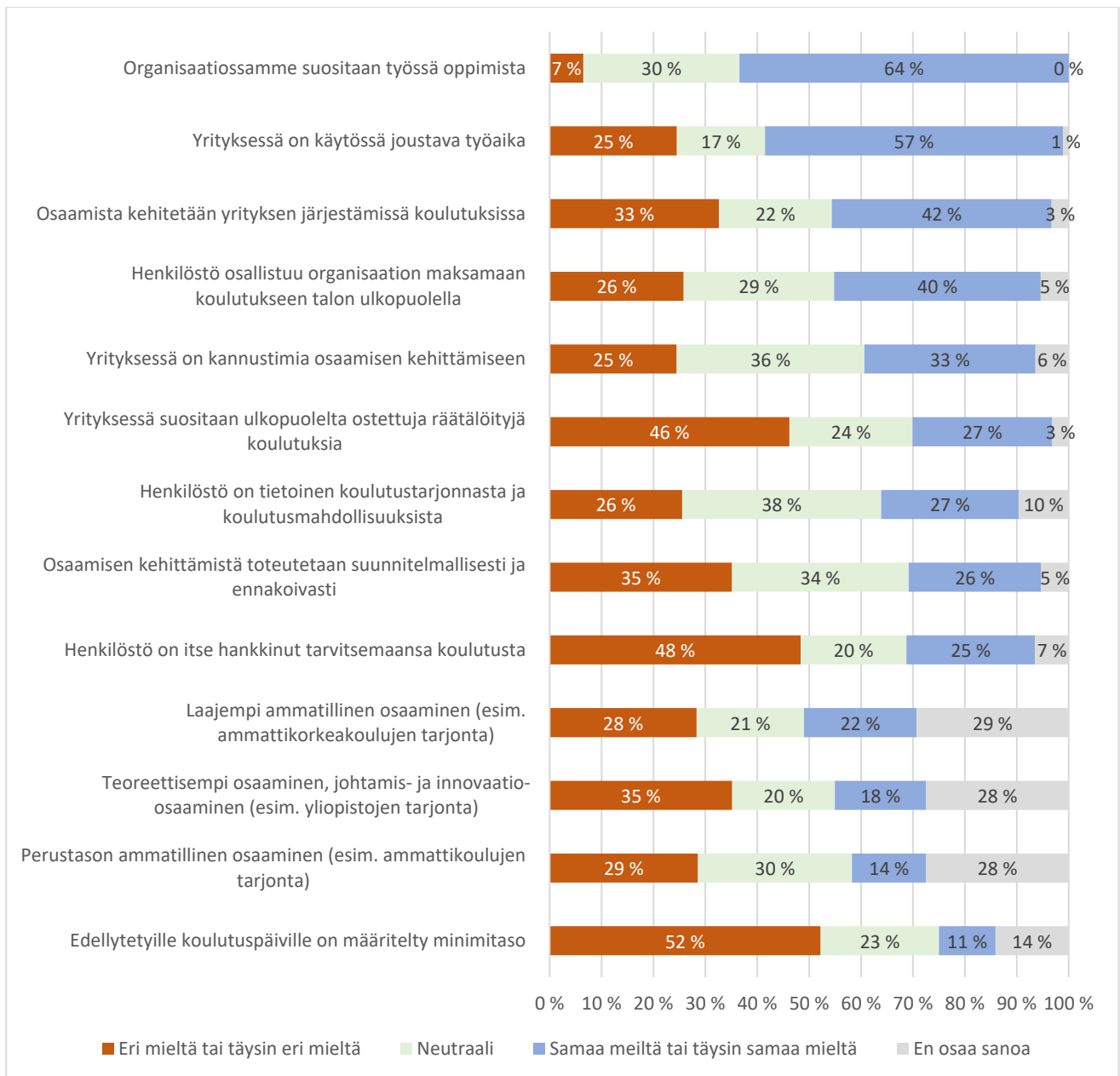

Kuvio 24 Kuinka suuri osuus vastaajan työpaikan henkilökunnasta on osallistunut osaamisen kehittämiseen tähtäävään koulutukseen viimeisen vuoden aikana.

Kuviossa 24 on esitetty, kuinka moni on osallistunut viimeisen vuoden aikana osaamisen kehittämiseen tähtäävään koulutukseen. Merkittävää on huomioida, että 15 % osalta koulutukseen ei ole osallistuttu ollenkaan. Noin neljänneksessä vastaajien yrityksissä (26 %) yli puolet henkilökunnasta on osallistunut johonkin koulutukseen.

Kuviossa 25 on esitetty osaamisen kehittämisen käytäntöjä. Yleiskuva vastausten perusteella on se, että organisaatiot painottavat työssä oppimista, joka onkin ollut viime vuosien aikana yhä suosittu tapa kouluttautua. Osa organisaatioista järjestää omia koulutuksia, osa hankkii sen ulkopuoliselta toimijalta. Sen sijaan kohennettavaa on kouluttautumisen kannustamiseen, vain kolmannes yrityksistä tarjoaa kannustimia osaamisen kehittämiseen.

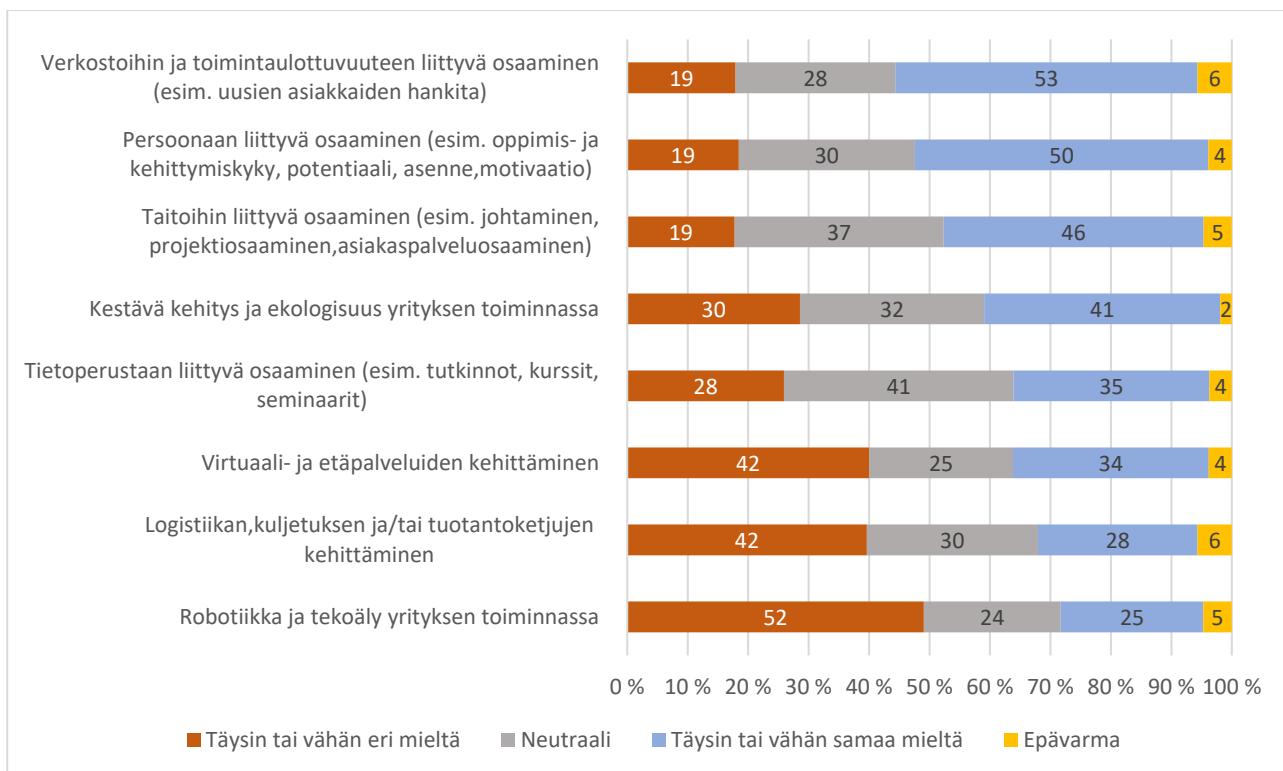

Kuvio 25 Osaamisen kehittämisen käytännöt.

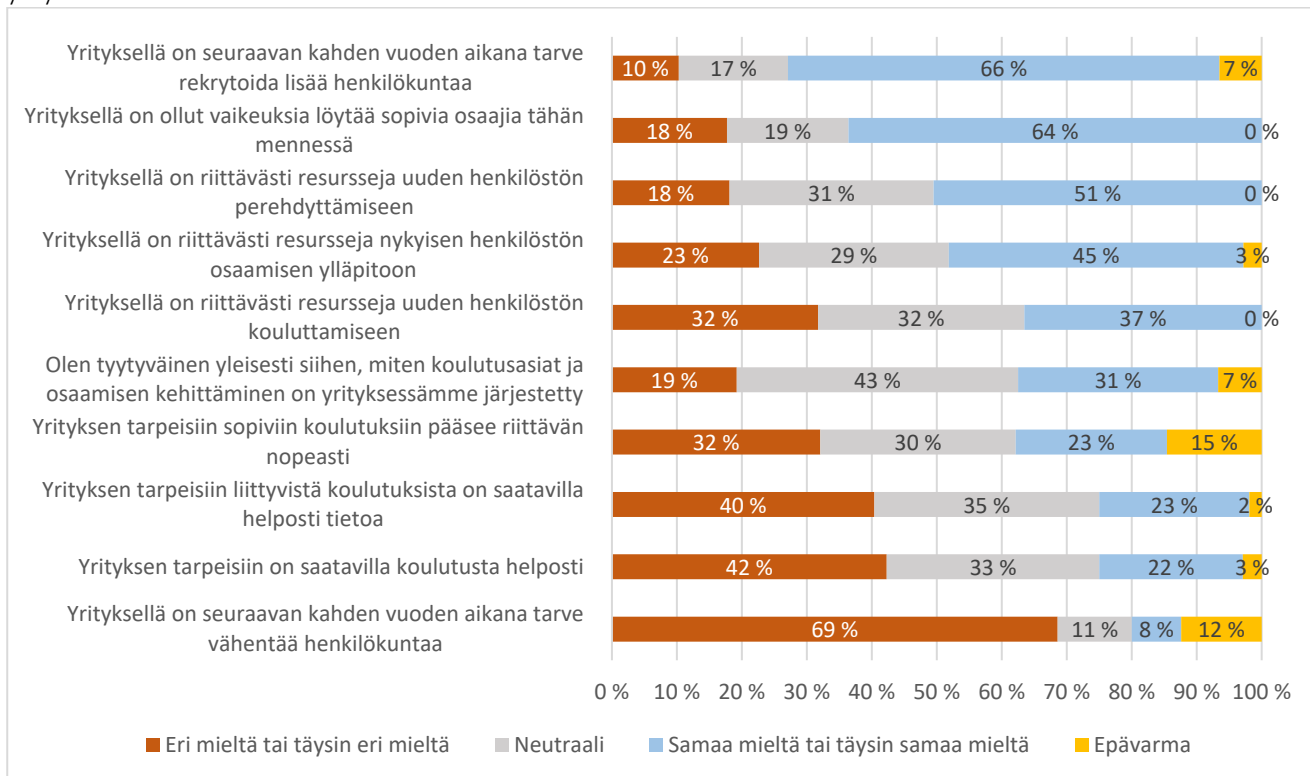
Vaikuttaa myös siltä, ettei henkilöstö usein ole tietoinen koulutustarjonnasta. Osaamisen kehittämistä ei myöskään tehdä suunnitelmallisesti tai ennakoivasti kovinkaan yleisesti ja vain harva yritys edellyttää osaamisen kehittämistä asettamalla minitason koulutuspäivien määrälle. Kun vertaillaan eri koulutustasoja, eniten tarvetta tunnistetaan laajemmalle ammatilliselle osaamiselle (AMK-taso), seuraavaksi yliopistojen teoreettisemmalle osaamiselle ja sitten perustason ammatilliselle osaamiselle.

Kuviossa 26 on esitettyä tunnistettua osaamisen kehittämisen tarpeita. Eniten on tunnistettu tarve verkostoihin ja toimintaulottuvuuteen liittyvälle osaamisen kehittämiselle. Seuraavaksi yleisin on persoonaan liittyvän osaamisen kehittäminen, kuten motivaatio ja oppimis- ja kehittymiskyky. Myös taitoihin liittyvälle osaamiselle on tarvetta. Vähiten sen sijaan tarvetta tunnistetaan robotiikan ja tekoälyn osalta, logistiikka-alan osalta ja virtuaali- ja etäpalveluiden kehittämisen osalta. Virtuaali- ja etäpalveluiden kehittämisen tarvetta on erityisesti pienissä, alle 10 henkilön yrityksissä.

Kuvio 26 Osaamisen kehittämisen tarpeet.

Osaamisen kehittämisen tarpeita on erityisesti teollisuuden, tukku- ja vähittäiskaupan, kiinteistöalan ja muun palvelutoiminnan alojen yrityksissä. Tietoperustaan liittyvää osaamista tarvitaan erityisesti suurissa, yli 100 henkilön yrityksissä, mutta esimerkiksi taitoihin ja persoonaan liittyvää osaamista kaivataan erityisesti pienissä, alle 10 henkilön yrityksissä.

Kuvio 27 Osaamisen kehittämiseen liittyvien väitteiden arviointi.

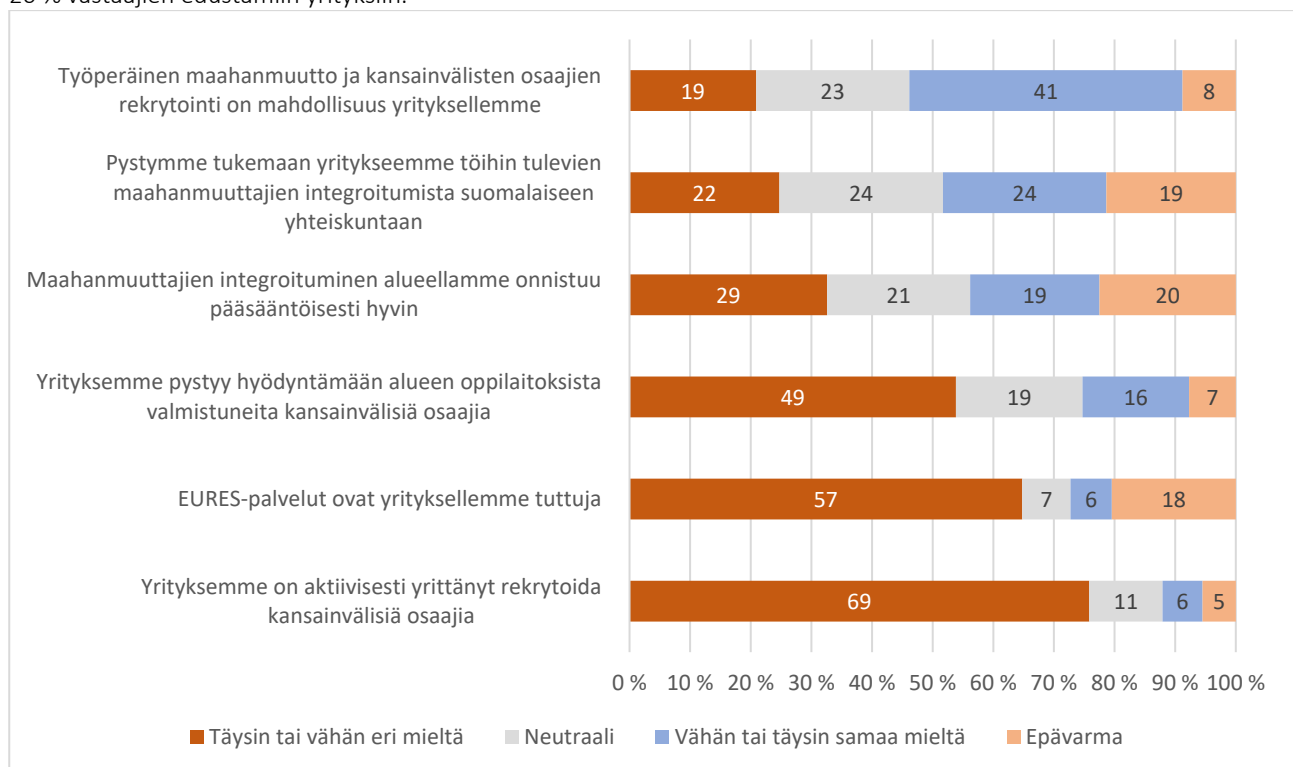
Osaamisen kehittämiseen liittyen vastaajat arvioivat eri väitteitä oman yrityksen näkökulmasta (kuvio 27).

Myönteistä on, että iso määrä vastaajia (66 %) kertoo, että yrityksellä on seuraavan kahden vuoden aikana tarve rekrytoida lisää henkilökuntaa. Toisaalta melkein yhtä suurella osalla (64%) on ollut vaikeuksia löytää sopivia osaajia. Vain noin puolet (51 %) kokee, että yrityksellä on riittävästi resursseja perehdyttämiseen, 45% vastaajista kokee, että nykyisen henkilöstön osaamisen ylläpitoon on riittävästi resursseja ja vain hieman yli kolmannes (37 %) kokee, että resurssit riittävät uuden henkilöstön kouluttamiseen. Koulutusasioiden hoitoon on tyytyväinen vain noin kolmannes (31 %) vastaajista. Hieman alle neljännes kokee, että yrityksen tarpeisiin sopiviin koulutuksiin pääsee riittävän nopeasti ja samansuuruinen vastaajajoukko on sitä mieltä, että koulutuksista on saatavilla helposti tietoa. Hankaluuksia koulutusasioiden suhteen on koettu erityisesti pienissä, alle 10 henkilön yrityksissä.

Näiden vastausten osalta on selvää, että koulutusasioiden osalta tarvitaan systemaattisempia ja aktiivisia tukitoimia yrityksille, erityisesti tiedon jakamisen, koulutukseen hakeutumisen helpottumisen ja prosessien keston osalta.

6.3 Kansainvälinen rekrytointi

Kysely sisälsi kysymyksiä myös kansainväliseen rekrytointiin liittyen. Tämän teeman osalta vaikuttaa siltä, että monet vastaajista suhtautuvat työperäiseen maahanmuuttoon ja kansainväliseen rekrytointiin mahdollisuutena, mutta harva on toistaiseksi yrittänyt rekrytoida kv-osaajia tai tuntee tarkemmin heihin liittyviä rekrytointiprosesseja. Huolta aiheuttaa sen sijaan se, että yli puolet vastaajista eivät koe, että oma työpaikka pystyy hyödyntämään alueen oppilaitoksista valmistuneita kansainvälisiä osaajia ja vain viidennes kokee, että tämä onnistuu. Vastaajista noin neljännes (27 %) kokee, että yritykseen töihin tulevaa ulkomaalaista työvoimaa pystyttäisiin tukemaan suomalaisen yhteiskuntaan integroimisessa. Iso osa vastaajista ei ole yrittänyt aktiivisesti rekrytoida kv-osaajia ja yli 60 % vastaajista esimerkiksi EURES-palvelut ovat vieraita. Viimeisen viiden vuoden aikana kansainvälisiä osaajia oli rekrytoitu 20 % vastaajien edustamiin yrityksiin.

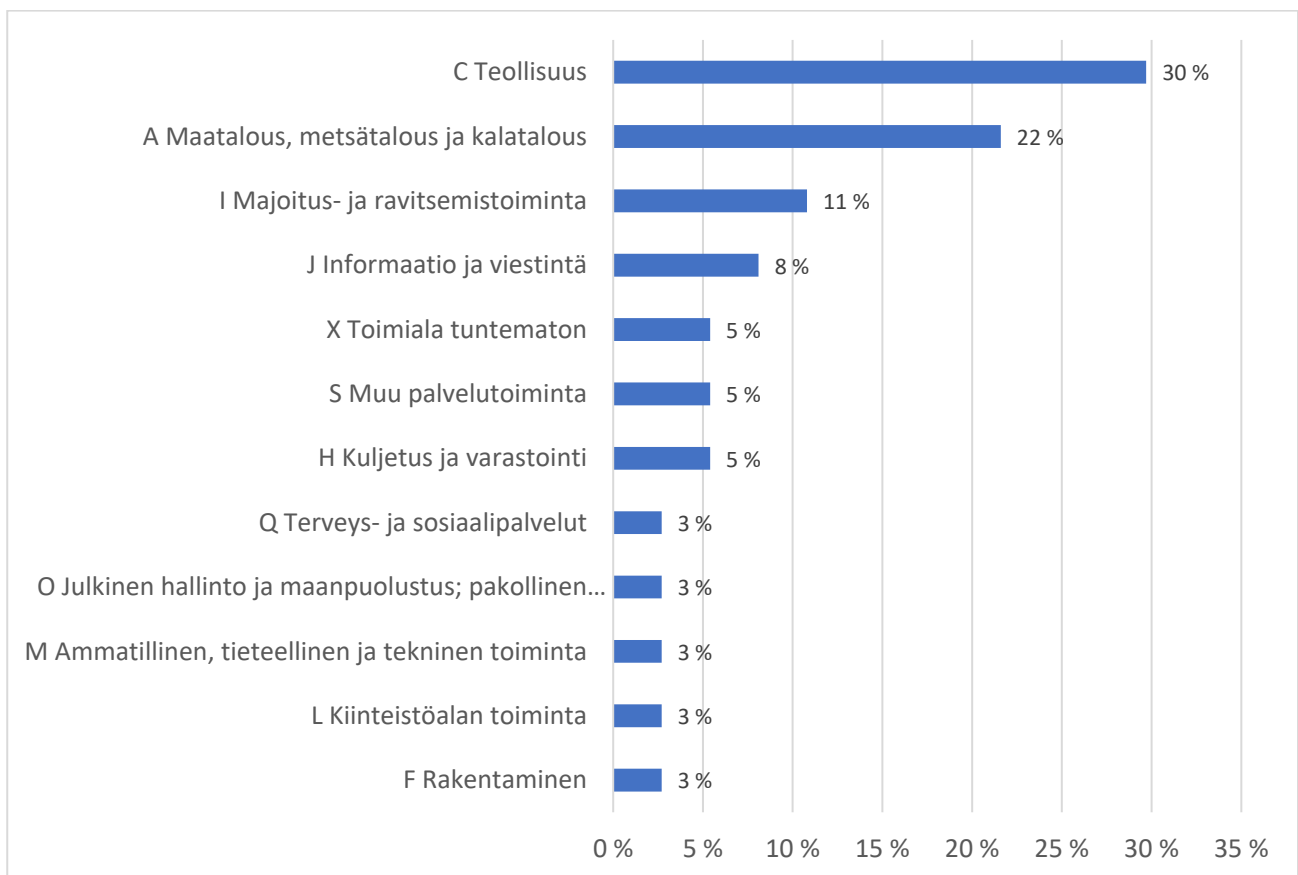
Kuvio 28 Työperäiseen maahanmuuttoon liittyvien väitteiden arviointi.

Jos tarkastellaan tarkemmin vastaajien arvioita ulkomaalaistaustaisten rekrytointimahdollisuuksista (taulukko 16), huomataan että eroja on jonkin verran suhtautumisessa riippuen tulijan taustasta. Vastaajista noin puolet arvioi, että on pieni todennäköisyys, että yritykseen rekrytoitaisiin muita EU-maista tai EU:n ulkopuolelta tulevia työntekijöitä. Ulkomaalaistaustaisten, Suomessa jo asuvien rekrytointimahdollisuuksia piti pienenä noin kolmannes (31 %) vastaajista. Vastausten perusteella ulkomaalaistaustaisten, Suomessa jo asuvien henkilöiden tilanne on suotuisin, sillä heidän suhteen 28 % vastaajista arvioi rekrytoinnin mahdollisuuden suurena. Muista EU-maista ja EU:n ulkopuolelta tulevien rekrytointia piti todennäköisenä vain 12-15 % vastaajista.

Rekrytoinnin mahdollisuus	Pieni todennäköisyys	Suuri todennäköisyys
Ulkomaalaistaustaisia, Suomessa jo asuvia henkilöitä	31 %	28 %
Muista EU-maista tulevia henkilöitä	49 %	12 %
EU:n ulkopuolelta tulevia henkilöitä	50 %	15 %

Taulukko 16 Vastaajien arviot rekrytointien todennäköisyydestä kv-osaajien taustan mukaan.

Vastaajat, jotka kertoivat rekrytoineensa kv-osaajia, olivat rekrytoineet heitä eniten erityisasiantuntijoiksi (40%), prosessi- ja kuljetustyöntekijöiksi (25 %), muihin ammatteihin (25 %) ja maanviljely- ja metsätyöntekijöiksi (10 %) sekä johtajiksi (5 %).

Kuvio 29 Vastaukset kysymykseen ”Minkä alan kv-työvoimaa haluatte hyödyntää?”.

Kuviossa 29 on esitetty ne alat, joissa kv-työvoimaa haluttaisiin hyödyntää. Tässä painottuu teollisuuden, maatalouden ja matkailu- ja ravitsemusalojen toimijat.

7. Johtopäätökset kyselyaineistosta

Monella alueen yrityksellä on potentiaalia kasvaa ja rekrytoida lisää henkilökuntaa, mutta tätä kasvua vaikuttavat rajoittavan hankaluudet löytää osaavaa työvoimaa ja resursseja kouluttamiseen, perehdyttämiseen ja yleisesti osaamisen kehittämiseen. Osa yrityksistä ei ole käyttänyt vuoden aikana lainkaan rahaa kouluttamiseen ja vain pienessä osassa yrityksiä kouluttamiskäytännöt ovat systemaattisia. On selvää, että koulutusasioiden osalta **tarvitaan systemaattisempia ja aktiivisia tukitoimia yrityksille**, erityisesti tiedon jakamisen, koulutukseen hakeutumisen helpottumisen ja prosessien nopeutuksen osalta. Alueen yritykset eivät ole kovin tietoisia TE-toimiston palveluista ja monet kokevat, etteivät palvelut ole helposti saatavilla.

Yrityksissä on töissä hyvin vähän opiskelijoita, jotka lähtevät alueelta valmistuttuaan, koska eivät jo opintoaikana kiinnity alueelle. Tämä kehitys tulee muuttaa tekemällä **aktiivista yhteistyötä oppilaitosten** kanssa, myös kansainvälisten opiskelijoiden osalta. Tämän ei tarvitse rajoittua harjoitteluiden tai päättötöiden ja gradujen kirjoittamiseen, vaan voi sisältää myös lyhyempiä ja kevyempiä projekteja, joihin opiskelijoita otetaan mukaan. Tärkeintä on, että alueen työpaikat ja mahdollisuudet avautuvat opiskelijoille aikaisessa vaiheessa, mikä edesauttaa alueelle kiinnittymistä ja jäämistä myös valmistumisen jälkeen.

Ulkomaalaistaustaisten henkilöiden osalta todetaan, että kiinnostusta heidän rekrytointiin löytyy ja iso osa vastaajista suhtautuu monikulttuurisuuden lisääntymiseen myönteisesti. Tämä kiinnostus ja myönteinen suhtautuminen ei kuitenkaan ole vielä johtanut heidän aktiiviseen rekrytointiin. Tätä tulee helpottaa merkittävästi **selkeyttämällä ja nopeuttamalla kv-rekrytointeihin liittyviä prosesseja**. Yrityksille tulee jakaa tietoa ja heitä tulee opastaa siihen, miten kv-rekrytointeja voidaan tehdä Suomen sisällä olevien asiantuntijoiden, EU-maista tulevien ja EU:n ulkopuolelta tulevien osalta. Tällä hetkellä vain hieman yli kymmenenosa vastaajista arvioi suureksi todennäköisyyden rekrytoida henkilöitä Suomen ulkopuolelta mutta selkeästi isompi osa (vajaa kolmannes) näkee, että yritykseen voisi rekrytoida Suomessa jo olevia, ulkomaalaistaustaisia henkilöitä.

8. Keskeiset nostot työpaja-aineistosta

Osana selvitystyötä organisoitiin työpaja 9.12.2020 klo 9-12. Työpajaan osallistui noin 50 henkilöä. Osallistujina oli esimerkiksi ELY-keskuksen ja TE-toimistojen työntekijöitä, alueen yrittäjiä, elinkeinojen kehittäjiä sekä koulutustoimijoita.

Työpajassa esiteltiin tilastopakettien tuloksia, jonka jälkeen keskusteltiin kasvavista aloista ja laskevista aloista. Kasvaviksi aloiksi tunnistettiin tässä yhteydessä uusia energiaratkaisuja tarjoavat toimijat, kiertotalous, ikääntyvien palvelut, vihreää siirtymää edistävä teollisuus, ICT-ala, energiatehokkuus, sosiaali- ja terveysala, robotiikka ja akkuteollisuus. Laskeviksi aloiksi tunnistettiin turkistalous, kivijalkakauppa ja lihantuotanto. Lisäksi arvioitiin, että kaupan alan ja palvelukeskustelun henkilöstöä tullaan vähentämään erilaisten automaattiratkaisujen johdosta (esim. automaattikassat ja chattibotit, jne.).

Käsitteltäviä teemoja, joihin pohdittiin toimenpiteitä, olivat alueen houkuttelevuus, korkeakoulutettujen juurruttaminen alueelle sekä maahanmuuton hyödyntäminen, joiden osalta ideoitiin toimenpide-ehdotuksia, joista myös äänestettiin. Eniten ääniä saaneet toimenpiteet ovat listattuna teemoittain taulukossa 17.

Taulukko 17 Eniten kannatusta saaneiden toimenpiteiden nostot työpajojen pienryhmäkeskusteluista eri teemojen osalta.

Teema	Eniten ääniä saaneet toimenpide-ehdotukset
Alueen houkuttelevuus	– Koko perheen huomiointi, puolisolle työpaikka ja lasten koulu- ja päiväkotiasiat kuntoon. – Kansainvälisille osaajille ”yhden tiskin” palvelu, jota kautta asiat olisi helppo hoitaa kuntoon. – Tarjoamalla ja markkinoimalla aluetta kokonaispakettina, ei vain työ vaan myös asuminen, vapaa-aika ja harrastusmahdollisuudet. – Työnantajien asenteiden muuttaminen myönteisemmäksi maahanmuuttajia kohtaan. – Alueen brändin kehittäminen: hyvä paikka elää ja olla. – Paikallisen elämänlaadun parhaimpien puolien esittely.
Korkeakoulutettujen juurruttaminen alueelle	– Yhteistyötä tulisi tehdä oppilaitosten ja yritysten välillä aktiivisesti, esimerkiksi harjoittelupaikkojen ja yhteisten projektien suhteen. – Kesätöiden tarjoaminen opiskelijoille ja sen osoittaminen, että alueelle voi työllistyä. – Harjoittelupaikkojen tarjoaminen ja mahdollistaminen kv-opiskelijoille erikseen. – Sosiaalisen puolen huomioinen juurruttamisprosesseissa ja kolmannen sektorin kanssa yhteistyön tekeminen. – Päättötyöpaikkojen lisääminen paikallisiin yrityksiin ja niiden hakemisen helpottaminen. – Kielitaitovaatimusten helpottaminen, englannilla tulisi pärjätä.
Maahanmuuton hyödyntäminen	– Panostaminen maahanmuuttajia koskevien asenteiden muuttamiseen. – Ulkomaalaistaustaisten aktiivinen osallistaminen ja mukaan ottaminen, esim. kulttuurikasvatus ja vuorovaikutteisuus. – Kieli- ja kulttuurikoulutuksen aktiivisempi organisointi. – Kulttuurierojen ymmärryksen lisääminen ja tukeminen työnantajan puolelta. – Syrjintään ja rasismiin puuttuminen matalalla kynnyksellä. – Kielitaitovaatimusten helpottaminen myös tässä osa-alueessa, englannilla tulisi pärjätä.

Liite 1. Haastattelukysymykset

Haastattelujen tehtävänä on syventää kyselyn analyysin tuottamaa kuvaa eri toimialojen osaamistarpeesta ja tarkentaa niiltä osin aineistosta tehtäviä johtopäätöksiä. Lisäksi haastattelujen yhteydessä kysytään avaintoimijoilta ehdotuksia osaamistarpeeseen vastaamiseksi lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä.

Miten kuvailisit alueen tilannetta työllisyyden ja työttömyyden suhteen yleisesti?

Millaisia konkreettisia osaamistarpeita yrityksillä on?

Tunnistatko tietyt alat, jotka alueella nimenomaan menestyvät? Minkä alan toimijoilla on mielestäsi haasteellisempaa?

Pyritäänkö alueella edistämään ulkomaalaistaustaisten henkilöiden rekrytointia kotimaasta tai ulkomailta?

Mitkä ovat osaavan työvoiman rekrytoinnin suhteen pahimmat pullonkaulat tällä hetkellä?

Miten koronatilanne on vaikuttanut alueella? Miten arvelet, että tilanne kehittyy seuraavan vuoden aikana nimenomaan osaamistarpeiden näkökulmasta?

Miten työvoiman saatavuutta alueella on yritetty parantaa? Onko toimenpiteillä ollut mielestäsi vaikutusta?

Mikä alueen kehittämisessä työllisyyden suhteen mielestäsi toimii ja mikä ei?

Millaisilla osaamisen kehittämisen välineillä olisi mielestäsi tarvetta ja kysyntää?

Miten nykyisten osaajien potentiaalia voisi kehittää?

Miten uskot työvoimatarpeiden kehittyvän seuraavan 5 vuoden aikana?

Mitkä ovat mielestäsi keskeisimmät muutostrendit, jotka tulevat vaikuttamaan alueesi työmarkkinoiden ja työvoimatarpeiden tilanteeseen seuraavan 10 vuoden aikana? Miten ne tulisi huomioida?